

PRIMAVERA 2007

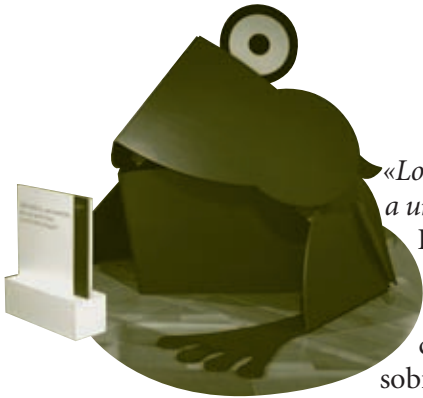
SUMARI

2	2n Saló del llibre infantil il·lustrat «Ciutat d'Alacant» <i>Paco Giménez</i>
10	Infantil i Juvenil
48	Narrativa
66	Poesia
80	Assaig
112	Altres Novetats
122	Veinte años de la biblioteca del paciente del Hospital Clínico Universitario
124	Llibreria-fotogaleria Railowsky <i>Vicent Berenguer</i>
132	Editorials valencianes

2n Saló del Llibre infantil il·lustrat «Ciutat d'Alacant»

Dins del marc del 2n Saló del llibre il·lustrat «Ciutat d'Alacant» es van celebrar les «II Jornades sobre el llibre infantil il·lustrat». Un esdeveniment «il·lustrat» que va acostar fins a la ciutat d'Alacant una representació «interessant i interessada» d'il·lustradors, editors, mestres, bibliotecaris i experts en el món de la imatge.

«Los creadores pueden hacer lo que hacen porque navegan a una velocidad distinta que les permite ver otros mundos.»

D'aquesta manera Manuel Estrada (dissenyador, il·lustrador, portadista de les col·leccions del País, membre apiM, President de l'Associació de dissenyadors) va començar la conferència de clausura de les «II Jornades sobre el llibre infantil il·lustrat». I efectivament aquests i

els altres mons, aquells en els quals habiten o almenys sols coneixen els creadors, es van poder veure durant la celebració d'aquest esdeveniment «il·lustrat».

El Saló es va inaugurar el 16 de maig i els actes principals es van realitzar en la Sala Municipal d'Exposicions «La Llotja del Peix» des del dia 15 de desembre de 2006 al 28 de gener de 2007. Dins del marc d'aquest Saló es van celebrar durant els dies 18, 19 i 20 de gener, les «II Jornades sobre el llibre il·lustrat». Aquestes jornades van nàixer fa dos anys al voltant de la convocatòria anual del Certamen Internacional d'Àlbum Infantil Il·lustrat Ciutat d'Alacant que l'any 2007 va celebrar la seua setena convocatòria. Durant aquest temps no només ha aconseguit un gran prestigi dins del món de la il·lustració sinó que s'ha convertit en un dels premis d'il·lustració més importants i ben dotats de l'Estat. Un premi que es concedeix tant pel text com per les il·lustracions i que evidencia l'estreta relació que existeix, en aquest tipus de llibre, entre l'autor del text (l'escriptor) i l'autor de les imatges (l'il·lustrador). El premi compta amb una important dotació econòmica: 7.500 euros per a l'obra guanyadora i 4.500 euros per a la finalista, i la publicació de l'obra en l'editorial Anaya. Aquest Certamen i les Jornades que l'acompanyen són una iniciativa de la Regidoria d'Educació i Cultura de l'Ajuntament d'Alacant amb la col·laboració de l'editorial Anaya.

L'exposició «Animales en su tinta» comissariada per Miguel Calatayud va ser visitada per un nombrós públic.

En la present convocatòria es van presentar més de 123 obres procedents d'Espanya, Argentina, Veneçuela, EEUU, Cuba i Perú. L'obra guanyadora va ser *Cuento hasta tres*, il·lustrada per Leticia L. Ruifernández Nogues amb text de Luciano Sarraçín, i la finalista *Papá tenía un sombrero* amb il·lustracions de Jesús Cisneros Laguna i textos de Daniel Nesquens.

La important repercussió d'aquest premi ha fet possible ampliar l'experiència a altres activitats relacionades amb el món de la imatge i d'aquesta manera generar un debat no només entre experts en la matèria sinó també entre el públic en general –mestres i bibliotecaris fonamentalment– amb l'objectiu d'aconseguir una major divulgació de l'obra il·lustrada.

Cal dir que no existeix, en tot l'Estat, altre Saló dedicat específicament a l'àlbum il·lustrat, d'ací el seu interès no només per als professionals de la il·lustració sinó també per a les persones interessades en aquest tipus de llibre. La llarga experiència en l'edició i en temes relacionats amb l'animació lectora de les persones implicades en l'organització, a les quals s'uneix la imprescindible institució pública que va apostar per ell, estan aconseguint fer un projecte de gran interès i, allò més important, que aquest tinga continuïtat.

Enguany hi ha altres iniciatives dirigides al món de la il·lustració també importants. A principis de l'any 2007 es va celebrar a València, en la Biblioteca Valenciana, el Primer Encontre Internacional d'Il·lustradors on es van debatre qüestions relacionades amb la professió. Així mateix, durant el mes de maig, dins dels actes programats per la Fira del Llibre de València, hi ha previstes diferents activitats, conferències, taules redones i una exposició dels membres de l'APIV, per a celebrar l'aniversari de l'Associació Professional d'Il·lustradors de València que enguany compleix deu anys.

L'exposició és una selecció d'imatges d'àlbums il·lustrats i de textos relacionats amb els animals d'alta qualitat literària i plàstica.

La ciutat d'Alacant va acollir doncs aquest Saló, i les seues portes es van obrir de bat a bat a un ampli públic que va tindre l'ocasió de conèixer i gaudir amb les diferents porpostes que aquest els oferia. Durant el mes de desembre va haver-hi tres trobades dirigides, principalment, a mestres amb el títol «Tres miradas al àlbum ilustrado» amb la participació d'un ampli ventall de professionals, editors, escriptors i il·lustradors.

El programa del Saló es va desenvolupar en tres blocs.

El primer bloc el va constituir les interessants exposicions que s'oferiren, totes elles comissariades per l'il·lustrador i dissenyador Miguel Calatayud.

La primera d'elles és la titulada «Animales en su tinta». Una exposició amb una alta qualitat literària i plàstica que anava dirigida tant a escolars com al públic adult i on es podia admirar una selecció d'imatges d'àlbums il·lustrats i de textos relacionats amb els animals. A través d'ella els espectadors pogueren fer un recorregut pel món dels animals des d'una perspectiva actual seguint l'evolució de la il·lustració en els llibres infantils des dels seus orígens. Com a activitats complementàries i de la mà d'un animador, s'introduïa els escolars en el món dels contes, analitzant i interpretant les imatges. Simultàniament es van realitzar animacions durant els caps de setmana i el Nadal amb sessions de contacontes, titelles i teatre.

La segona és una exposició d'originals titulada «Originales para cinco rondallas». Les obres originals eren d'Ajubel, Toño Benavides, Luis de Horna, Emilio Urberuaga i Ulises Wensell que han creat, per a aquesta ocasió, il·lustracions per a l'edició de diversos contes populars de la tradició oral alacantina.

La tercera van ser originals de tres dels il·lustradors alacantins més rellevants a nivell nacional i internacional, Miguel Calatayud, Pablo Auladell i Javier Sáez, als qual es va afegir l'obra de la jove promesa Paula Alenda.

*Les jornades estaven dirigides
a professionals de l'educació, escriptors,
il·lus-tradors i bibliotecaris.*

Per a les tres exposicions es van editar esplèndids catàlegs (ja exhaurits) amb textos de Carlos Pérez i l'escriptor Pedro Villar que animava els espectadors d'aquesta manera: «*Animales en su tinta, entintados, complementados, enfrentados o armonizados, adosados, a dos a dos negro y color, emparedados, entrelazados, palabra e ilustración. Animales en su salsa, en su tinta, que saltan, que salen a la pista, maquillados o retocados...*».

El segon bloc, va ser una mostra de llibres infantils il·lustrats triats dels catàlegs de diferents editorials. El públic assistent va tindre l'ocasió d'admirar en els aparadors més d'un miler de títols que podien ser consultats i comprats en una llibreria instal·lada per a l'ocasió.

El tercer bloc el constitueixen les Jornades abans esmentades dirigides a professionals de l'educació, de l'edició, escriptors, il·lustradors, bibliotecaris, etc. Aquestes van comptar amb una àmplia participació tant de conferencians com de assistents arribats de tot l'Estat. Entre els convidats trobem noms com ara Jutta Bauer, Xosé Cobas, Isidro Ferrer, Max, Urberuaga, Auladell, Elisa Arguillé, Rocío Martínez, Rosa Serrano de Tàndem edicions, Antonio Ventura d'Anaya, Ekaré, Esther Rubio de l'editorial Kókinos, etc.

Els temes tractats durant les jornades van anar des del disseny a la pedagogia, passant per altres formes de contar amb imatges. També es va debatre les relacions entre escriptors-il·lustradors, i tampoc podien faltar els amors impossibles, aquells que s'estableixen entre els editors i els il·lustradors.

Un esdeveniment important el que es va viure a Alacant durant la celebració del Saló, i per a finalitzar acabaré com vaig començar amb una citació de Manuel Estrada que diu així: «*Conjurémonos los implicados: sigamos alimentando el bestiario del que nos nutrimos*».

Paco Giménez

peluda
reja
sorpresa

Trasforma la imagen,
me acorto o me alargo,
soy el zorro travieso.

Historias diminutas

En *Historias de una ola* los pequeños lectores descubren los diferentes tipos de olas que viven en el mar a través de una pequeña ola que se encarga de presentar a sus amigas: la ola del viento, la ola de la luna y la ola de la grieta.

Historias de una ola es el título del primer volumen que Ellago Ediciones ha publicado el pasado mes de octubre,

dentro de la Colección «Historias diminutas», una serie de diez libros que tienen como objetivo el aprendizaje de la lectura de niños y niñas de 3 a 6 años. Sus autoras, Begoña González Minguillón y Anke Blaue, siguiendo la filosofía de la colección, «pequeños libros con alma para niños y niñas que sienten deseos de aprender a leer», han confeccionado un texto y unas ilustraciones poco comunes respecto a lo que nos tienen acostumbrados los libros dirigidos a los lectores más jóvenes.

En *Historias de una ola* descubrimos los diferentes tipos de olas que viven en el mar a través de una pequeña ola que se encarga de presentar a sus amigas: la ola del viento, la ola de la luna y la ola de la grieta.

Su lectura no deja indiferente, tal vez sea por la mezcla de sensibilidad y sencillez de cada uno de los fragmentos escritos en letra mayúscula: «Yo soy una ola pequeña / hago una espuma muy blanca al romper / hago mucho ruido para lo pequeña que soy». Begoña González Minguillón ha sido la creadora del texto. Madrileña de nacimiento y residente en Barcelona, es educadora e investigadora de nuevas metodologías de la educación. En las escuelas convencionales no encontró su sitio, explica la

HISTORIA DE UNA OLA
 BEGOÑA GONZÁLEZ MINGUILLÓN
 IL·LUSTRACIONS D'ANKE BLAUE
 COL·LECCIÓ «HISTORIAS DIMINUTAS»
 44 PÀGINES
 ELLAGO EDICIONES, CASTELLÓ, 2006

autora y es por eso que, junto a «su deseo de curiosearlo todo y el afán juvenil de cambiar el mundo», se dedicó a la

educación. Cofundó «una escuela rara», en palabras de González Minguillón, integrada en la *Xarxa d'Educació lliure (Xell)*: «en ella los niños y niñas pueden hacer y deshacer, encantarse y desencantarse, reír y llorar... a su propio ritmo. Para ellas y ellos surgió la idea de estas historias diminutas».

La trayectoria de Anke Blaue, de origen alemán, pasa por la escultura, donde trabaja el barro, la madera y la piedra, hasta llegar a la pintura, que coincide con su etapa en Barcelona. En sus distintas investigaciones, va sustituyendo la materia prima y pasa de los viejos materiales al lino y a papeles de seda o papeles gruesos hechos a mano. Su obras expuestas en varias ocasiones en Barcelona, son una propuesta entre composición formal y color.

Las ilustraciones que Anke Blaue realiza en el libro continúan siendo un experimento visual de colores y formas; ilustraciones de una aparente sencillez, donde predominan los colores, los azules. Cada una de ellas nos transmite «los estados de ánimo» de la mar: desde el calmado vaivén de la ola pequeña a la terrible violencia de la ola de la grieta.

Nieves Avilés

Poètica Anna

L'editorial Tàndem aposta pel risc en un dels seus últims llibres. *Anna, la sargantana* ens recorda que els versos i les rimes són, sens dubte, una de les millors formes d'apropar els xiquets a la lectura. La poesia infantil i les divertides i vives il·lustracions d'Irene Blasco desenvolupen una història sobre la identitat personal molt divertida i entretinguda.

ANNA, LA SARGANTANA

IRENE BLASCO GRAU

IL·LUSTRACIONS D'IRENE BLASCO GRAU

32 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

La poesia ha estat normalment un dels gèneres literaris considerats com a «difícil», desbancada massa sovint per la novel·la i la narració breu. Els seus lectors però, sabem que un llibre de poemes pot transmetre tantes històries, aventures i conflictes com la millor de les novel·les. Si parlem de poesia per a xiquets, la cosa es complica una mica més, ja que no són massa els que consideren el gènere apte per als menuts. Ben al contrari, la poesia infantil és capaç de despertar en els infants algunes de les actituds necessàries per aprendre a estimar el llenguatge, que adopta una utilitat que va molt més enllà de la senzillament comunicativa. Versos senzills, sonoritat i musicalitat són ingredients bàsics per a la poesia infantil que, d'aquesta manera, pot arribar a ser una eina fonamental en l'ensenyament de llengües i d'altres disciplines que es podran tractar de manera transversal gràcies al gènere poètic.

La poesia, com si d'un joc es tractara, aconsegueix captar l'atenció dels lectors menuts i es converteix en el territori literari idoni perquè un xiquet s'aficione a llegir. *Anna, la sargantana* n'és una bona mostra. La història d'una sargantana mig boja que no acaba de tindre clara la seua pròpia identitat i que necessita tots els seus amics animals per a, finalment, descobrir que no és –com ella pensa al llarg de tot el llibre– un camaleó com el seu oncle Ramon, és

el fil argumental del llibre, escrit i il·lustrat per l'autora, Irene Blasco Grau, que va adreçat a xiquets de totes les edats –també per a aquells que encara no dominen la lectura; les il·lustracions captaran la seua atenció.

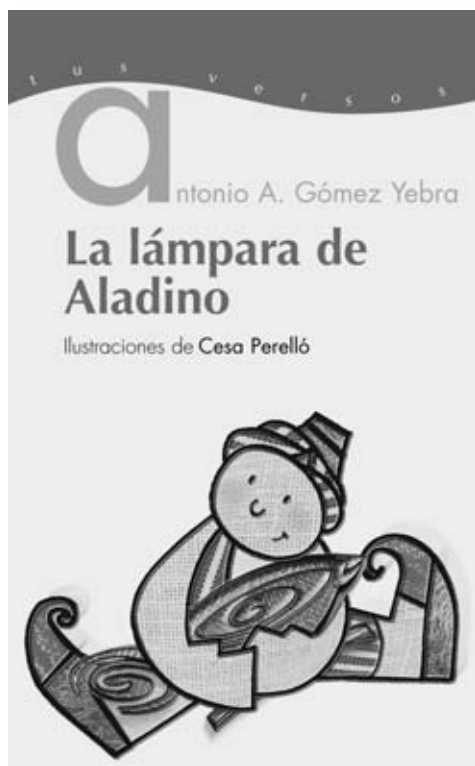
Anna viu tot tipus d'aventures –també creu ser una tortuga– fins que el lleó, la zebra, l'estruc, la girafa, i el rinoceront aconsegueixen un espill perquè, en veure-s'hi reflectida, descobreixca la seua veritadera identitat i deixa de creure's el que no és. Final feliç, doncs, per a la història d'*Anna, la sargantana*. Els textos estan molt ben aconseguits i les rimes fan que molts siguen fins i tot fàcils de memoritzar. Es tracta de versos amb rimes senzilles i sonores, molt elementals, que capten l'atenció per la seua musicalitat.

El format del llibre, apaïsat, li dona un aspecte molt original i, juntament amb les il·lustracions –amb colors vius i fàcils de relacionar amb els textos–, adquireix un aspecte atractiu per als xiquets. Gràcies a la poesia, el llibre crea un eix transversal que pot educar la sensibilitat artística, treballar la lectura entesa com a comunicació de sentiments, idees i sensibilitat, reconèixer el gènere poètic i, fins i tot, pot donar peu perquè els xiquets escriguen les seues pròpies produccions poètiques –algun vers o, tal vegada, una xicoteta rima.

Sònia Martínez Icardo

La aventura de la palabra

Con la colección «Tus Versos», la Editorial Brosquil abre camino a una novedad editorial tan necesaria dentro de la literatura para niños como es la poesía dedicada al mundo infantil y juvenil. Arriesgado esfuerzo que merece el aplauso y la consideración de quienes trabajan desafiadamente con el fin dar a la poesía el lugar que sin duda se merece.

LA LÁMPARA DE ALADINO

ANTONIO A. GÓMEZ YEBRA

IL·LUSTRACIONS DE CESA PERELLÓ

COL·LECCIÓ «TUS VERSOS», 2

48 PÁGINAS

EDITORIAL BROSQUIL, VALÈNCIA, 2006

TODO ES SOÑAR

ANTONIO GARCÍA TEJJEIRO

IL·LUSTRACIONS DE CARLES SALVADOR

COL·LECCIÓ «TUS VERSOS», 3

48 PÁGINAS

EDITORIAL BROSQUIL, VALÈNCIA, 2006

Rescatar la literatura de épocas antiguas, adaptándola a los lectores infantiles y juveniles de nuestros días con el objetivo de familiarizar a los más pequeños con los textos clásicos, es un acierto y casi una obligación para todos aquellos escritores y editores que se dedican a la literatura infantil. Antonio A. Gómez Yebra, extremeño de nacimiento, afincado en Málaga donde trabaja como profesor universitario y escribe una cálida literatura, es el autor del libro que lleva por título *La lámpara de Aladino*. Al adentrarnos en este poemario vemos que el escritor presenta una singular manera de acercarse al cuento de *Aladino*. Aparentemente sólo el título vincula al autor con el milenario Aladino y sus aventuras. Gómez Yebra no ha intentado, al menos en este caso, adaptar un cuento de la literatura clásica a la mentalidad de un niño de nuestra época, sino que, utilizando el simbolismo de *Aladino y su lámpara*, el autor, como si de un auténtico genio se tratara, hace desfilar ante nuestros ojos todo lo que de maravilloso se puede encontrar en el fondo de una lámpara tan especial. Así, ante la mirada del lector y a través de los 34 poemas que componen el libro, aparecen los secretos más íntimos del mago, como son por ejemplo la campana del dindón, el enorme hipopótamo de ojos miopes, o el borriquillo del *Platero* de Juan Ramón, elementos que cobran vida propia a través de las ilustraciones de Cesa Perelló. El autor juega en todo momento con las palabras, e inventa un lenguaje singular que ofrece al niño-lector para sus juegos. Tal vez este lenguaje de –sílabas al revés– ayudaran a los más pequeños a caminar por

un mundo infantil del que, desgraciadamente, apenas si nos acordamos.

El número 3 de la colección lleva por título *Todo es soñar*, su autor es Antonio García Teijeiro. Su amplia experiencia en el campo de la pedagogía y ser especialista en literatura infantil son sin duda sus avales a la hora de considerar su extensa obra.

García Teijeiro irrumpe en el mundo de los sueños infantiles, enseñando que todo es factible de ser soñado, tanto lo real como lo imaginario, ya que los sueños son, en manos del autor, una realidad que entrega a manos llenas a los niños lectores.

¿Es posible que desde el sueño veamos la vida de manera diferente? García Teijeiro, utilizando un fantástico lenguaje lírico, se dirige a sus lectores para hacerles caer en la cuenta de que en realidad todo se puede soñar, pero también que todo se puede poetizar, bien desde «la lluvia que abraza jardines y flores», bien desde el hecho de contar un cuento.

El autor juega con las ilusiones del niño, logrando estimular su imaginación. Es a partir de entonces cuando el niño navega por el camino de los sueños, tanto si está dormido o en vigilia.

Una serie de 25 poemas, ilustrados por el valenciano Carles Salvador, llevan sin duda al lector infantil a descubrir otras formas de lectura literaria.

Sólo resta por decir que, al considerar las obras presentadas, observamos a dos escritores que mantienen puntos de vista diferentes para tratar un solo tema: la Poesía.

M^o Teresa Espasa

La vida cotidiana com a inici de la lectura

Cuidem el Jardí i *Tornem a classe* són dues propostes de l'editorial ECIR adreçades al públic infantil, entre quatre i cinc anys. Una aventura bastida per a donar els primers passos en la lectura amb fets de la vida quotidiana.

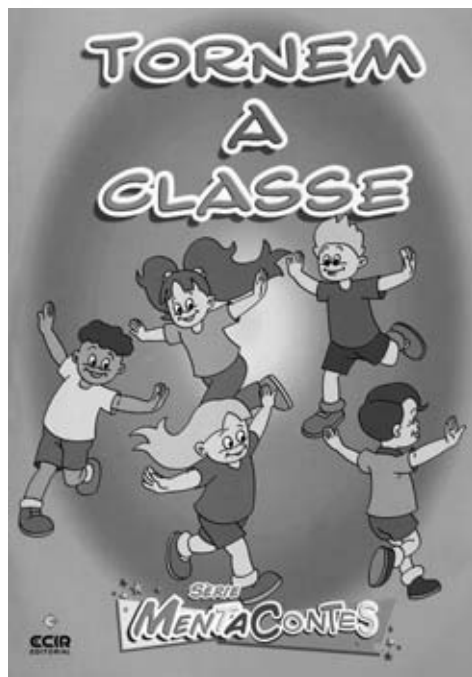
CUIDEM EL JARDÍ

AA.DD

COL·LECCIÓ «MENTACUENTOS/MENTACONTES»

18 PÀGINES

EDITORIAL ECIR, PATERNA, 2006

TORNEM A CLASSE

AA.DD

COL·LECCIÓ «MENTACUENTOS/MENTACONTES»

18 PÀGINES

EDITORIAL ECIR, PATERNA, 2006

Viure, veure i sentir són fets quotidians per a totes les persones. Dur-les a la pràctica amb un llibre davant és un moment que un dia o un altre sempre acaba arribant als infants. Ecir presenta en la seua sèrie «Mentacontes» unes propostes adreçades al públic entre quatre o cinc anys que responen a aquest objectiu.

«Viure» perquè tant en *Tornem a classe* com en *Cuidem el jardí* el jove lector o la jove lectora trobarà una anècdota quotidiana dels seus primers anys de vida. D'una banda fer un hort escolar amb tot el que això comporta: sembrar, regar i veure créixer les plantes. D'altra banda, tornar a classe, retrobar-se amb els companys del curs amb els quals compartirà un any d'experiències...

«Veure» perquè les imatges transporten emocions. Els llibres que hom troba a les seues mans són una proposta gràfica en si, una publicació que sense text condueix directament a la comprensió de l'argument. L'alegria, els pensaments, els records o l'estima són sensacions transmeses pels personatges i envaeixen la mirada amb una senzilla pinzellada. Es tracta de dues obres en què la imatge té un paper predominant sobre el text, com a estímul per als primers passos en la lectura. El color, un disseny acurat i la tria de plànols curts i mitjans en els dibuixos, sobretot els retrats, estimulen la percepció de les sensacions que experimenten els protagonistes.

I el tercer pilar de les dues obres, *Tornem a classe* i *Cuidem el Jardí*, és «Sentir». La conjunció d'imatges i text, de viure i veure, atrapa el jove lector en una espiral de records d'allò que ell mateix està fent tots els dies en la seua escola. Uns pensaments que l'ajuden a segellar i interrelacionar el que veu i el que viu. Objectiu de les primeres lectures complit. Sense cultura visual del món, l'infant poc podria comprendre amb unes altres temàtiques.

La gran expressivitat dels protagonistes de les dues obres es produeix mitjançant l'obertura exagerada d'algunes parts del cos com ara ulls, llavis i boca, mentre que les mans dibuixen molt clarament els pensaments.

Com a complement d'aquesta expressivitat, la presència dels pares i els germans, o de xiquets i de xiquetes de diferents procedències geogràfiques completa el contingut. Pel que respecta al llenguatge emprat, s'acosta al vocabulari i lèxic que un infant de quatre o cinc anys pot conèixer i comprendre, amb una estructura gramatical molt senzilla formada per frases curtes i en què predomina la construcció «subjecte més verb i complements».

Les dues obres de l'editorial Ecir són una aposta per a acostar, tant en castellà com en valencià, els més joves a la lectura, per introduir-los en un món apassionant que al llarg de la seua vida els anirà oferint noves i variades possibilitats.

Agustí Hernández Dolz

Mozart per a joves

Tàndem juga fort i comença aquesta nova col·lecció de biografies de compositors amb l'incommensurable *Mozart*, en un volum destinat a atraure els joves cap al món de la música culta. La col·lecció rep el nom d'«Estimat Compositor».

MOZART

SUSANA RAMÍREZ

IL·LUSTRACIONS D'ALICIA MERELO

COL·LECCIÓ «ESTIMAT COMPOSITOR», I

36 PÀGINES

TANDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

La música culta, que, en el cas de Mozart ben bé podem anomenar clàssica, perquè sí que es correspon amb el període esteticomusical, és difícil de fer encabir entre les aficions dels més menuts. Difícil, evidentment, si ens limitem a citar noms i a fer llistes d'obres i de gèneres. En canvi, acostar el jovent a la música per mitjà de la música és una tasca agraïda i imaginativa. Això és el que prova de fer Tàndem amb la nova col·lecció que enceta aquest volum sobre la biografia de Mozart anomenat així: *Mozart*. Al llarg del llibre hi trobem, novel·lada, la biografia del compositor, l'explicació d'algunes de les obres més significatives i un munt de dibuixos que ajuden el lector a traslladar-se mentalment al segle XVIII i al món oníric de l'òpera *La flauta màgica*. Hi ha, a més, un petit vocabulari i una aproximació històrica al context en què Wolfgang (que és com l'anomenen sovint, per tal de donar-li una proximitat més gran al lector) va compondre les seues obres.

Es tracta d'un volum senzill, vistós, que necessita, però, una gran complicitat per part de l'adult que ofereix el llibre al xiquet o a la xiqueta, perquè moltes de les referències musicals són més ben aprofitades si hi ha un exercici d'audició paral·lela al de llegir el llibre i

contemplant-ne les il·lustracions. És a dir, que, per tal de fer aquest volum veritablement significatiu per al xiquet, caldrà cercar el material corresponent també a la fonoteca de casa (això sí: per poc que tinguem algun disc compacte de l'anomenada «música clàssica», segur que no ens hi faltará alguna obra de Mozart).

Si fóra lícit demanar, i tenint en compte que no tots els compositors i les compositores de la col·lecció seran tan mundialment coneguts i reproduïts com Mozart, demanariem als de Tàndem que afegiren a cada volum un disc compacte amb algunes pistes sobre les composicions que s'hi esmenten. Hi ha, a més, compositores i compositors valencians dels quals cal ser veritables experts per trobar-ne gravacions. Estaria bé poder gaudir-ne en una versió amena i poc ortodoxa, com la que proposa Tàndem.

Mentre esperem, doncs, aquests nous volums, vos proposem una lectura atenta i, sobretot, activa, d'una nova visió de Wolfgang Amadeus Mozart i de les seues aventures vitals i musicals, contades per un dels seus personatges d'òpera més coneguts.

Maite Insa

La construcción de un cuerpo humano

Toda vez que el cuerpo humano dispone de todas sus piezas y mecanismos para funcionar, su construcción, sin embargo, no finaliza nunca: las ideas, los valores se añaden día a día. Suministrar los mejores es ardua tarea. Buscar el sistema de tal suministro, parece que también.

XIQUETS DE TOT EL MÓN

VICENTE MUÑOZ PUELLES

IL·LUSTRACIONS DE MARIA ESPLUGA

COL·LECCIÓ «CARTERA DE VALORES», 3

30 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, VALÈNCIA, 2006

En su discurso de agradecimiento por la concesión del premio Príncipe de Asturias de las Letras, el escritor norteamericano Paul Auster reflexionaba entorno al sentido del arte y su utilidad: «¿Qué sentido tiene el arte, y en particular el arte de narrar, en lo que llamamos mundo real? Ninguno que se me ocurra; al menos desde el punto de vista práctico. (...) Hay quien cree que una apreciación entusiasta del arte puede hacernos realmente mejores: más justos, más decentes, más sensibles, más comprensivos. Y quizá sea cierto; en algunos casos, raros y aislados». Pero unas líneas más abajo, Auster reconoce el beneficio que reporta a los niños el, por ejemplo, leer o escuchar cuentos, a veces crueles y violentos, que favorecen un encuentro con sus propios miedos y angustias interiores. De casi cualquier obra literaria podemos extraer experiencias, positivas o negativas, que nos ayudan a construir-

nos como personas. Libros que, surgiendo desde el puro compromiso con la creación, no por ello están exentos de valores. Pero quizá, en este enconado utilitarismo que le buscamos a la literatura infantil y juvenil radique el que, en muchas ocasiones, ésta huele a chamusquina y sea un argumento poderoso para aquellos que la intentan ignorar, hacer invisible, o que la rechacen directamente, no considerándola literatura y cometiendo con ello una gravísima injusticia, pues la literatura infantil y juvenil está conformada por obras maravillosas, infraconocidas.

Xiquets de tot el món de Vicente Muñoz Puelles es una historia sencilla, puesta a disposición de un fin didáctico, que narra el primer día de colegio de Vicent y Tutune. Un día nefasto para la mayoría: durante unas horas dejarán de estar al amparo de sus padres y pasarán a ser uno más del grupo. Un camino necesario hacia la socialización. Como ellos, otros niños y niñas vivirán la misma experiencia. Lo que distingue a Vicent, un niño de la actual generación, de los de anteriores generaciones, es que sus compañeros de colegio tienen diferentes orígenes culturales. Una multiculturalidad que se convierte en un valor enriquecedor, un «valor añadido», usando ter-

minología económica, en la construcción de su personalidad.

Las ilustraciones de Maria Espluga, potentes en el uso del color y los encuadres (la más emotiva puede que sea la que abarca las páginas 8 y 9, donde se ven, «a vista de pájaro» a un Vicent y a una Tutune más pequeños y desolados aún si cabe) son, quizá, la apuesta más interesante.

Xiquets de tot el món forma parte de una nueva colección de diez títulos, «Cartera de valores», d'Edicions Bromera, cuya característica común es que los argumentos de los mismos hacen referencia a valores para una educación para la convivencia y a que sus autores son de gran prestigio dentro de la LIJ: cinco de ellos son Premios Nacionales de Literatura Infantil y Juvenil. Pero, posiblemente, lo más destacado de la misma sea la calidad de algunos de sus ilustradores.

Ana Isabel Caro

Entretindre's a taula

Els infants a la cuina sense foc ni farina és un llibre adreçat al públic infantil que vol anar acostat els infants a la lectura en valencià. Una proposta d'animació lectora que, amb receptes de cuina o jocs de llengua, enceta el camí cap als llibres, però també cap als gustos, colors o sensacions.

ELS INFANTILS A LA CUINA SENSE FOC NI FARINA

TEXT I IL·LUSTRACIONS DELS ALUMNES D'INFANTIL
DEL C.P. EL PERELLÓ

COL·LECCIÓ «BRESSOL DE LLETRES»

32 PÀGINES

EDICIONS 96, CARCAIXENT, 2006

Els infantils a la cuina sense foc ni farina és un llibre d'Edicions 96 concebut per al públic infantil. El text i les il·lustracions corresponen a l'alumnat del Cicle d'Educació Infantil del Col·legi Públic El Perelló. Amb el pretext de les receptes, l'objectiu de la publicació és que els més menuts vagen trobant la lectura com un fet habitual. El mètode: fer-ho amb una proposta entretinguda i sana.

El treball, coordinat per Asun Martínez Guillot, està estructurat en dos grans blocs. D'una banda, un seguit de senzilles receptes sense farina ni foc, com el títol diu, i elaborades per una classe d'educació infantil; i de l'altra, diversos jocs de llengua com ara sopes de lletres, endevinalles, jocs de trobar les diferències i laberints...

En les primeres fases d'aprenentatge, la imatge i el color hi tenen un paper fonamental. Per això, unes altres de les ferramentes emprades per introduir els infants en la lectura és acolorir i reconèixer dibuixos, unir punts, fer encreuats, esbrinar les vocals o veure les diferències.

Fotografia i dibuix s'alternen per descobrir-nos les obres de cadascun dels autors de les receptes, els alumnes del Perelló. Així, podem aprendre a elaborar batut de plàtan, estreles de mar, natilles de xocolata, gelats de taronja o polseres de pinya, entre altres re-

ceptes ben saboroses. Per fer-les, només caldrà, «un quilo de voluntat, dos cullerades d'il·lusió i una tassa d'atenció», diu Asun Martínez Guillot.

Tot plegat, la proposta que ens presenta Edicions 96 ens apropa al món visual i emocional dels menuts, a sensacions com l'alegria, el riure, el plor o la «cuina». La referència a alguns dels objectes de la vida quotidiana dels menuts (plats, gots, forquetes i culleres) reforcen la interrelació entre ensenyament i aprenentatge actiu (treballar en equip, aprendre hàbits higiènics com rentar-se les mans, distingir els colors o els elements dels plats, etc.).

La presència de menuts en les imatges del llibre acosta a uns altres menuts el fet de llegir, tot i que, com diu l'autora, els xiquets i les xiquetes seran més lectors i lectores com més ho siguin els seus pares i mares.

L'obra, per anar adreçada a menuts en educació infantil, potser hauria de presentar un menor percentatge de text i una imatge més contundent o una lletra més gran. No obstant, el recurs emprat, la cuina i els atifells per menjar i beure, les parts del cos o els colors, són un referent molt proper i vàlid per a l'edat en què es troben els menors als quals va adreçat el llibre.

Agustí Hernández Dolz

Una història diferent de pirates

Un relat atípic de pirates, on no tot és allò que pareix: bucaneres sense un cèntim, una princesa segrestada, un polp gegant, una illa amb fantasmes; i com no podia faltar un tresor, molt especial, són alguns dels ingredients d'aquesta disbaratada, però divertida història.

EL TESORO DE CASIMIRO EL FEO

CARMEN GIL

IL·LUSTRACIONS D'HORACIO ELENA

COL·LECCIÓ «CALCETÍN», 23

128 PÀGINES

ALGAR EDITORIAL, ALZIRA, 2006

L'extens currículum de Carmen Gil (Cadis, 1962) amb més quaranta llibres publicats i més de vint anys dedicats a escriure per als més menuts, avalen la seua trajectòria. Després de títols com *¡Cuánto cuento!* o *El marciano Marcial*, ara ens arriba el seu darrer conte de pirates no gaire convencionals: un jove capità, la seua àvia Apolonia i el grumet Chinchorro.

Però per damunt de la trama (totalment previsible), hem de destacar tres característiques que defineixen l'escriptura de l'autora. Ens referim a la reformulació del models tradicionals (de fantasmes, d'ovnis, o en aquest cas de pirates) en nova matèria ficcionable; la perspectiva humorística i, per últim, l'intent d'apropar la poesia als xiquets. Veiem-ho per parts.

L'humor el podem comprovar en una simple ullada en els noms dels personatges: Chinchorro o el rei Agapito.

Però alhora en la seua parla, com per exemple, la del cuiner francès Ragout i la seua excessiva velarització dels sons amb una clara vis còmica. «*Otga vez, no, pog favor!*». D'igual manera són les ocurrences i imaginatives expressions de sorpresa de l'àvia pirata: «*¡Por los bigotes de una gamba! ¡Por las narices de Poseidón! o ¡Por las escamas de la sirena!*» que val la pena recopilar-les.

Pel que fa a la poesia, el llibre està ple de versos matussers de la princesa. «*Es un rollo ir tan compuesta / siempre con corona puesta/ se cuele en la cocorota / y a veces no veo ni jota*» que inevitablement ens recorren (amb tot els meus respectes) la veu de Glòria Fuertes. En altres ocasions són acudits de més o menys gràcia «*Al fantasma de Sigfrido / la sábana le ha encogido / porque la lavó en agua caliente*». Potser més enginyosa resulta la segona part d'aquest recull: *El llibre de Casimiro el Feo*, que arreplega en vers més de cinquanta endevinalles sobre filibusters, animals, vegetals i objectes per a jugar amb tota la família.

Malgrat aquests encerts, no podem obviar algunes puntualitzacions. La primera pel que respecta a l'ús d'anacronismes inversemblants i alhora agosarats com «*Hogar del pirata jubilado*», «*lata*

de berberechos caducados» o «*cargamento de analgésicos*», que enrogirien a qualsevol, encara que es puguen justificar com a llicències còmiques. I la segona, cert lèxic i frases fetes (*gilí, caguetta, napia, franchute, pacotilla, hacer la pascua, ¿qué porras?*) que, sense caure en el parany del purisme, no creiem que siga la millor forma d'assolir vocabulari estàndard. Dit queda.

De tota manera, *El tesoro de Casimiro el Feo* és un relat senzill i vàlid a tenir en compte pels pares i mestres que vulguen iniciar en la lectura els més menuts (a partir dels huit anys). Una trama de factura disreta i divertida sense més pretensions que la de passar una bona estona resoltent els misteris d'aquests pirates.

J. Ricart

Un comte Dracula vegetarià

L'autor Pep Castellano i l'il·lustradora Canto Nieto tornen a treballar junts per contar contes, en aquesta ocasió amb el propòsit de donar una volta a la llegenda del comte Dràcula i traure una història divertida i gens convencional que, a més, incorpora un eix educatiu sobre les virtuts d'una alimentació saludable.

LES PUCES VAMPIRES

PEP CASTELLANO

IL·LUSTRACIONS DE CANTO NIETO

COL·LECCIÓ «ESTRELLA DE MAR», 20

86 PÀGINES

EDICIONS DEL BULLENT, PICANYA, 2006

És ben estrany trobar un vampir vegetarià, però al poble de Marta n'hi ha un. És el comte Alucard, que viu al castell, sols menja fruites i verdures, dorm en un taüt corcat i cada nit, abans de l'espectacle de màgia que ell mateix protagonitza, ofereix una tronadissa d'efectes especials com a reclam publicitari del seu espectacle.

Llevat d'aquests detalls, al poble la vida hi és tranquil·la i sense sorpreses, fins que arriben les puces. Al comte li han eixit unes faves enormes al cul i té una picor que no el deixa viure. Paco, el majordom del castell, espigola el taüt i, per a sorpresa del comte, descobreix tres menudes puces, que en un tres i no res comencen a botar fins aconseguir fugir del castell.

Tres puces que han xuclat la sang d'un vampir van soltes mentre Marta passe-

ja el gos pel jardí del castell. Des d'aqueix moment al poble s'hi comencen a veure coses estranyes. Al gos de Marta de sobte li agraden les verdures, els pardals dormen de dia i es penegen cap per avall i hi ha qui es posa una capa i vol volar. Alguna cosa ha canviat al poble i les puces hi tenen a veure, però cal investigar-ho i, sobretot, aconseguir caçar les puces, que no són més que tres punts negres que no s'estan quiets.

Les puces vampires és un relat amb sentit de l'humor, amb una narrativa molt visual i amb una ambientació especialment cinematogràfica. La història manté vincles amb la llegenda de Dràcula, però descarregant-la de tot dramatisme. Hi afegeix elements de proximitat, introdueix objectes moderns i quotidians, com l'ordinador amb què el comte es connecta a Internet cada vesprada només alçar-se del taüt-llit, i li canvia la direcció amb el protagonisme de les puces i de Marta.

Resulta interessant la presència de Marta, una xiqueta com a subjecte, amb idees pròpies, confiança en si mateixa i iniciativa, que va lligant caps, fent-se preguntes i buscant solucions. El treball de Pep Castellano i Canto Nieto també introdueix un valuós eix didàctic sobre la conveniència d'una alimentació saludable, rica en fruites i

verdures, a través dels raonaments de la pròpia protagonista, dels discurs del comte vampir i de les suggeridores descripcions dels aliments.

La història inclou temes transversals positius, a més de l'alimentació, com la corresponsabilitat amb les tasques domèstiques i amb l'atenció als fills, a través de l'actitud de la mare i el pare de Marta; el respecte als majors, amb l'actitud i les reflexions de Marta sobre els seus pares; la solidaritat, l'amistat i el valor de la conversa, el diàleg amb les persones majors i la responsabilitat fins i tot dels més menuts de la casa amb les tasques domèstiques.

Com que el relat no està exempt de suspens, convida a una lectura seguida de principi a fi que, a més, resulta divertida i educativa.

Anna Gimeno

Bous de lluny, bous de prop

Una nova versió de l'original llibre de contraris *Opuestoros*, coeditat per les editorials Brosquil i Libros del Zorro Rojo. *Opuestoros, 2* continua la sèrie creada per Sebastián García Schnetzer on l'anglès i el castellà són els idiomes triats per a ensenyar un variat vocabulari als més menuts. El llibre està indicat per a xiquets a partir de quatre anys.

OPUESTOROS, 2

SEBASTIÁN GARCÍA SCHNETZER

IL·LUSTRACIONS DE SEBASTIÁN GARCÍA SCHNETZER

46 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS / LIBROS DEL ZORRO ROJO,
VALÈNCIA, 2006

Alts o baixets, lliures o captius, desperts o adormits, horitzontals o verticals, així són, com el seu nom indica, els *opuestoros* (*Oppbullsites* és el títol en anglès). El llibre, que es presenta com la continuació (número dos) de la sèrie creada per García Schnetzer, –escriptor i il·lustrador del llibre–, està dirigit a xiquets a partir de quatre anys (tot i que també agradarà als adults amants de la icona hispànica per excel·lència, el bou), *Opuestoros* és el reflex de la multitud de propostes que les editorials creen constantment per atraure l'atenció dels infants. Al voltant del deu per cent de la producció editorial espanyola està dedicada al públic infantil. La preocupació per trobar textos adequats a la seua edat és una de les tasques fonamentals de les editorials, sobretot d'aquelles especialitzades en literatura infantil. Llibres per a llegir al bany, il·lustrats, amb diferents textures, amb so, de tela, per a llegir al cotxe... són tan sols algunes de les innovadores propostes que cada dia trobem a les llibreries. *Opuestoros* s'afegeix al llistat de llibres originals que tracten d'atraure les mirades dels xiquets d'una manera senzilla i, alhora, original. Així, amb un format senzill i innovador, el llibre de García Schnetzer treballa l'aprenentatge del vocabulari, les paraules oposades i els idiomes (en

aquest cas, castellà i anglès). Pàgina re-re pàgina descobrim noves paraules definides precisament pel seu terme antònim i, al mateix temps, practiquem l'anglès. Les originals il·lustracions ajuden a la comprensió de cadascun dels termes que apareixen al llibre.

Els *opuestoros* –com el seu nom indiquen són bous que s'oposen. Quan un està prop, l'altre està lluny; si un és alt, l'altre és baix; si un se situa a la popa d'un vaixell, l'altre ha d'estar a la proa. Però, a mesura que passem pàgines, la cosa es complica. Trobem bous surrealistes, amb dos caps i quatre potes; bous trencats, bous rurals i urbans, bous lliures i bous captius, discrets i cridaners, diabòlics i divins, fins i tot bous vegetarians i carnívors o bous que habiten paratges desèrtics i d'altres que s'envolten de boscos verds. El fet que tots els adjectius apareguen traduïts a l'anglès fa del llibre una eina interessant per a l'aprenentatge de llengües estrangeres.

En el llibre trobem una barreja d'adjectius senzills, combinats amb d'altres una mica més complexos. Sens dubte, amb l'ajuda de les il·lustracions –molt originals i aclaridores– els nous termes s'inclouran de seguida en el vocabulari dels petits.

Sònia Martínez Icardo

Descobrir els propis recursos

Un elefant que mai no n'ha vist cap altre de la seua espècie, que té com únic amic una mona, que no entén per a què li serveix la seua enorme trompa... A poc a poc, i a través de diferents peripècies descobreix les enormes possibilitats que s'obren davant d'ell.

L'ELEFANT PEPO

LIDÓN FORCADA ESCRIG

IL·LUSTRACIONS DE CALO

COL·LECCIÓ «EL TRICICLE», 38

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Lídon Forcada Escrig és animadora sociocultural, va nèixer a Onda i viu a la ciutat de Castelló des de fa anys. Junt amb el seu company Felip són els creadors de Món d'Animació, una activitat que es desenvolupa a través de la lectura i totes les possibilitats que el món dels llibres ofereix. La seua creació els permet viatjar per diferents llocs del món i mostrar tot allò que es pot obtenir llegint.

L'elefant Pepo és un conte per a xiquets i xiquetes a partir de sis anys en què els mostra la importància que té conèixer els propis recursos, ser conscients de tot el que som i al món a què pertanyem, però també la bellesa de comptar amb amics diferents perquè també ells enriqueixen la nostra vida.

Un elefant petit que s'anomena Pepo mai ha vist uns altres elefants, i el seu únic amic és un mico que es diu Quico. Pepo no entén per què té aquesta trompa tan gran que no sap per a què pot utilitzar-la, per a ell és només un destorb del qual no pot treure cap profit. A poc a poc, jugant amb el seu amic Quico, descobreix que si hi ha algunes coses que pot fer. Un enorme raig d'aigua ix de la seua trompa quan cau dins del llac on juga amb el seu amic, en una altra ocasió, i mentre Quico es dedica a menjar plàtans que estan dalt d'un ba-

naner, Pepo es posa nerviós perquè sembla que el mico s'ha oblidat d'ell, i per cridar la seua atenció estira la trompa fins a assolir un plàtan. Un altre dia decideixen fer una excursió i anar fins a un lloc del qual els havien parlat; allà i per a la seua sorpresa Pepo descobrirà que ell no és l'únic elefant.

L'elefant Pepo és un conte alegre i divertit, narrat en un to vital i ple d'optimisme, que ens proposa una petita reflexió sobre els beneficis de conèixer-se a si mateix i les possibilitats i recursos amb què un compta. Un relat que parla del reconeixement personal, però també del nostre entorn més immediat, que ensenya a valorar i estimar el que som i el lloc o el gènere a què pertanyem. Sens dubte, d'una manera subtil i intel·ligent Lidón Forcada introdueix als menuts en el fet de la diferència i com aquesta circumstància, en lloc de ser un destorb, és part de la nostra essència com a éssers humans. La lectura d'històries com *L'elefant Pepo* són tot un estímul per a la imaginació infantil, però també –i ací és potser on arrela el seu major assoliment–, tot un incentiu perquè els xiquets i xiquetes descobrisquen la importància d'anar més enllà en la infinitat de possibilitats que ens presenta la vida.

Lourdes Rubio

Passió pels animals

Ricard és un xiquet de sis anys a qui li agraden molt els animals. La seua afició el porta a fixar-se constantment en totes les reproduccions que veu a la ciutat: els lleons de correus, la cotorra del mercat... Un dia descobreix que la seua gran passió el traurà d'un bon embolic.

ELS ANIMALS DE LA CIUTAT

VICENTE MUÑOZ PUELLES

IL·LUSTRACIONS DE NOEMÍ VILLAMUZA

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 125

58 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Els animals de la ciutat és un relat en el qual l'escriptor valencià Vicente Muñoz Puelles, que va ser guardonat amb el Premi Nacional de Narrativa Infantil amb un relat titulat *El lleó de correus*, torna a recuperar aquesta figura i les d'altres animals de la geografia arquitectònica de la ciutat de València per crear una història entorn de la mirada personal d'un xiquet i la seua relació amb la ciutat.

No hi ha dubte que Muñoz Puelles té una habilitat especial per crear móns propis, amb els quals als lectors els resulta fàcil sintonitzar, móns amb què el lector se senta identificat perquè es mouen en el terreny de les sensacions, els sentiments, les circumstàncies i avatars que poblen la vida dels éssers humans. I és aquest territori tan universal i tan personal alhora, el que fa que els relats d'aquest autor sempre deixen empremta.

En aquesta ocasió l'autor ens relata la història d'un xiquet de sis anys que se sent fascinat pels animals i els llibres d'aventures com *A les selves de Borneo*, que està il·lustrat amb figures extraordinàries. Ricard, el protagonista, és un xiquet observador que se sent incòmode entre les persones grans que considera personatges que es comporten de manera estranya. No sap el nom del carrer en el qual viu i no li interessa; la seua vinculació amb l'espai urbà sorgeix a través de les figures d'animals represen-

tades en diferents edificis de la ciutat. Ricard se sent feliç i segur a casa i amb els seus pares, però el dia de Nadal, quan ixen de compres al Mercat Central, es despista i els perd. Espantat en els primers moments, decideix, tanmateix, vèncer els seus temors i com no coneix gaire bé la ciutat, ni se sap el nom dels carrers, se li ocorre utilitzar els animals dels edificis que tantes vegades ha vist per arribar fins a sa casa.

Els animals de la ciutat és una història sobre les passions i les aficions personals i com aquestes poden ser un recurs útil per a la vida. En efecte, aquest breu relat ens demostra, d'alguna manera, que la curiositat per allò que ens envolta, la imaginació i fins i tot els desigs d'aventura no serveixen exclusivament com a passatemps o per desenvolupar aficions inútils, sinó que poden ser en molts moments instruments que ens ajuden a desembolicar-nos amb facilitat en circumstàncies i situacions complexes a què moltes vegades ens hem d'enfrontar al llarg de la vida. Sens dubte, *Els animals de la ciutat* és una història plena de tendresa, molt idòniament il·lustrada per Noemí Villamuza, una història de les que romanen en el record, d'aquestes de les quals es pot treure molta molla.

Lourdes Rubio

Els desavantatges de dir-se Titus

Jesús Cortés ofereix novament un relat protagonitzat per joves i dirigit a la joventut. Des de la primera persona, en forma de confessions, ens presenta un protagonista amb un desfici afegit als propis de l'edat: el d'anomenar-se Titus.

LES CONFESSIONS DE TITUS BURNS

JESÚS CORTÉS

COL·LECCIÓ «ESPURNA», 79

132 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Les confessions de Titus Burns és una novel·la pensada per als joves. Un text amb tots els ingredients que el mercat de la LIJ demana: protagonistes d'edats juvenils, enamorament, «desfici propi de l'edat» o desig d'una experiència amorosa com més completa millor... Tot això adobat amb una certa dosi de violència escolar i una referència al cosmopolitisme actual que convida oportunament a una mirada individual cap al món de la immigració. No s'hi descuiden els valors.

Hi és present l'ambient d'aula d'institut amb la *fauna* de companys. En un segon pla hi ha l'ambient familiar, com a mínim curiós, del Titus. Influent però no tan decisiu com l'acadèmic i, ni de lluny, com l'emotiu.

En forma de confessions, amb una escriptura eficaç i sense retoricismes, Titus Burns se'ns presenta com un jove marcat per un nom que l'avergonyeix des que descobreix, als set anys, les raons per què son pare va escollir-lo.

Ell es considera un extravagant perquè li agrada sentir música i llegir durant els caps de setmana i, en contrast amb una inseguretat bategant, mostra el contrari quan reconeix que està en contra de la mediocritat i a favor de la llibertat de pensament. Tampoc no es priva d'afirmar rotundament que «en els temps que corren la intel·ligència és un bé escàs». Entre els seus somnis tenen preeminència els «idil·lis romàntics i desvergonyits dignes de Balzac i de Boccaccio». No és, per tant, un jove a l'ús; aquest té un solatge. Tal volta perquè és, com ell mateix s'autodefineix, «precoç i acomodat», creatiu i insolent, i reconeix que li agrada la bona vida, cosa ben lògica atès que pertany a una família de *yuppies*.

Sobta trobar un lèxic tan correcte i formal en un adolescent, ara bé, aquest tret tan poc freqüent en la vida real es justifica per raons argumentals, ja que tot sembla ben planificat. Dins aquesta trama, el protagonista és tan hàbil en paraules que és capaç de combatre la violència amb un enfrontament verbal digne del millor orador. Utòpic? Siga com siga, és d'agrair que es pose fre a la violència. Per què no pot ser possible la victòria del diàleg contra la violència? Hi ha creativitat i insolència com a defensa eficaç. La paraula contra la força. Bons arguments verbals contra una violència gratuïta. Fóra desitjable que en

la realitat les paraules serviren per a posar a ratlla els agressors. ¿Potser aquesta pugua ser una de les primeres passes per a «desprogramar» una societat on s'accepta i es tolera tan fàcilment la violència com a espectacle?

El protagonista adolescent no fa sinó dur de la manera més digna possible les càrregues pròpies de l'edat i de les pròpies circumstàncies personals (unes «circumstàncies insalvables», segons ell), i defensar-se de la manera en què ho fa un ésser civilitzat.

No acaba ací la utopia, ja que la seua estimada Raquel ho és fins la medul·la. S'intueix que no és d'altra manera, sinó posant-se en acció treballant per les causes en què creu i amb uns objectius clars.

D'altra banda, Titus Burns és un jove a qui no se li escapen certs trets absurds i contradictoris de la nostra societat, aparentment insignificants però simptomàtics. Estic referint-me a les papereres públiques que, en el seu viatge a París, va trobar inutilitzades «*par sa sécurité*». Un bon tema per a un debat.

Al final, Titus evoluciona alterant l'ordre de les seues prioritats, entre altres coses perquè mai no s'havia parat a pensar que «la vida és tan fràgil com una bombolla de sabó».

Isabel Marín

En comptes d'un mur, un pont!

L'obra que ha guanyat la segona edició del «Premi 10 de Literatura Infantil i Juvenil», que convocaven conjuntament les llibreries valencianes del Grup 10 i l'editorial Alfaguara-Voramar, és una història fresca i divertida sobre els ponts... culturals.

QUATRE SOQUES FAN UN PONT

ENRIC LLUCH

IL·LUSTRACIONS DE NEGRO GRAPHICS

«PREMI 10 DE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL»

101 PÀGINES

ALFAGUARA/VORAMAR, VALÈNCIA, 2006

Si l'any passat el «Premi 10 de Literatura Infantil i Juvenil» era atorgat a una obra que s'ocupava d'un cas dolorós i realista d'assetjament escolar, l'edició d'enguany del premi ha estat concedida a una obra que es fa ressò d'un tema no menys actual: la necessitat d'establir ponts entre cultures. Les cent pàgines escasses de la novel·la ens parlen metafòricament i literalment dels ponts entre tribus –actualment extrapolables a les civilitzacions–, dels beneficis infinits de la col·laboració i l'intercanvi entre cultures, de l'enriquiment moral, però també econòmic, que es desprèn del flux constant de gent, de la falta de visió de futur i l'ofuscació d'alguns dirigents d'aquestes tribus, que s'oposen inexplicablement a aquests intercanvis, etc. Vaja, una novel·la per a joves que mostra clarament l'absurditat massa sovintejada que afecta el món dels adults. La base d'aquesta metàfora novel·lesca, amb missatge compromès i progressis-

ta inclòs, s'erigeix sobre una història situada en un temps i un espai remots, quan les tribus humanes vivien encara aïllades i eren els fetillers i bruixots destrellats els qui controlaven el destí dels seus súbdits. La bona qüestió és que tot comença quan el fetiller de la tribu del guerrier Ur l'envia en una missió d'exploració perillosa, sense cap objectiu definit, en direcció al riu. El riu fa precisament de límit i és en aquest punt on el valent guerrier Ur es troba amb el guerrier Motú, que justament està a l'altra banda. El sentiment de curiositat s'apodera d'ells des del primer instant i, lluny d'enfrontar-se, decideixen intercanviar-se la fruita que cadascun està menjant i que l'habitant de l'altra banda desconeix. Cadascun d'ells torna cap a casa seua amb un petit i nou tresor: Ur amb una magrana i Motú amb una poma. I ací comença també el conflicte.

L'experimentat i tantes vegades guardonat Enric Lluch estableix un joc, com deia a l'entrada, ple de frescor lingüística i d'agilitat narrativa que de ben segur aconseguirà divertir el públic jove. Sobretot, perquè de seguida assoleixen protagonisme dues figures entremaliades i agosarades, que desafien les normes insensates dels adults: són el fill d'Ur, Beni-Ur, i la filla de Motú, Motuneta. I entre els dos joves

sorgeix una amistat de ressonàncies tràgiques, que paradoxalment serà el motor d'entesa entre les dues tribus. El pont inicial, fet amb dos troncs mal col·locats, que els havia servit per intercanviar fruita, acaba sent un pont ferm i digne que els enginyers de gran renom d'èpoques més properes a la nostra, com Alí Pedra ben Travada o Martí Daltabaix, valoren com un dels millors ponts que han vist mai. L'epíleg de la novel·la, però, ens deixa un regust amarg, perquè el pont, passats els anys, queda engolit per la gran ciutat i ningú coneix ja la llarga història de les seues pedres ni s'adona, com diu el narrador, que: «qui no fa ponts i viu aïllat, morirà trist i abandonat».

Isabel Moll

Viure al país basc

Amb *Carrer del Carbó*, Marilar Aleixandre aconsegueix endinsar-se de manera compromesa en el «conflicte basc». El que semblaven, en un primer moment, unes vacances d'estiu, acabaran sent per a Paula, una jove de quasi setze anys, l'experiència més reveladora de la seua vida: el descobriment de la mort del seu pare biològic mentre col·locava un cotxe bomba.

CARRER DEL CARBÓ

MARILAR ALEIXANDRE

COL·LECCIÓ «ESPURNA», 78

220 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

No és gens fàcil encarar-se amb un conflicte tan espinós com el basc sense trepitjar els terrenys pantanosos del maniqueisme i de la demagògia, i alhora adoptar una postura compromesa. Recordem, però, que, si bé la poesia ha de ser tensió, la novel·la ha de ser, bàsicament, conflicte. És al voltant d'un conflicte determinat que giren i evolucionen els personatges de qualsevol novel·la. Fins ara m'he referit al «conflicte basc». El gentilici, tanmateix, no aporta cap altra informació que no siga referent a la localització geogràfica del conflicte esmentat. Perquè, quin és el «conflicte basc»? O, dit d'una altra manera, quin és realment el «conflicte» de la novel·la? Si el lector acudeix a *Carrer del Carbó* esperant trobar una reflexió profunda sobre la lluita per la sobirania del poble basc, la trobarà ben segur. Però si el lector es queda només

amb aquesta reflexió i no és capaç d'escorcollar el món interior dels personatges de *Carrer del Carbó*, no haurà copsat, ni de bon tros, el veritable refons del conflicte que ens planteja Marilar Aleixandre. Allò més important és, si més no en aquesta novel·la, com interioritza i afronta cada personatge la constant crispació política a què es veu sotmesa una vegada i altra la societat basca, i en especial el personatge de Paula. A punt de fer setze anys, la mare de Paula, Maite, li revela que el seu pare biològic, Iñaki, fou, com ella mateixa, militant d'ETA i que va morir just abans del seu naixement, mentre col·locava un cotxe bomba. El secret li és revelat abans de passar les vacances d'estiu a Sant Sebastià a les cases de les àvies Edurne i Nekane, àvies materna i paterna respectivament. Marilar Aleixandre ens mostra, a través dels ulls de Paula, la profunda divisió en dos bàndols irreconciliables de la societat basca. En aquest sentit, el major encert de la novel·la cal cercar-lo en la focalització emprada, atès que —excepció feta del diari de la mare de Paula— els esdeveniments que van ocorrent són analitzats des de la perspectiva de Paula. És ella qui ens conta la història i no un narrador que observa des de

l'exterior, asèpticament, els esdeveniments. Fins ací els encerts. En els contres, però, cal apuntar que, si bé molts passatges de la novel·la resulten interessants —sobretot els referents a la relació que manté Paula amb Martín i la que van mantindre Maite i Iñaki—, massa sovint aguaita per l'interior de Paula la veu de l'autora. És a dir, en general semblen poc creïbles, no tots, però sí alguns dels raonaments i de les al·lusions i referències culturals fetes per la protagonista. És l'adolescència de Paula, per tant, una adolescència poc creïble. A més, el recurs narratiu del diari on la mare de Paula va anotar les impressions que van causar-li els esdeveniments ocorreguts al País Basc entre les dècades dels setanta i dels vuitanta, tot i ser encertat, atès que confronta dos períodes diferents d'un mateix conflicte, resulta ben poc creïble en els passatges dialogats, que semblen més propis d'un film o d'una obra teatral que no d'un diari.

Salvador Ortells Miralles

Se hace camino al andar...

La búsqueda de nuevos caminos en el mundo de la edición con el objetivo de mostrar y enaltecer una obra ya consagrada, como es el caso de la poesía de nuestro querido Miguel Hernández, es realmente un camino de riesgo. Buscar un espacio diferenciador en el complejo mundo editorial, una necesidad.

4 POEMAS DE MIGUEL HERNÁNDEZ
Y UNA CANCIÓN DE CUNA

MIGUEL HERNÁNDEZ

IL·LUSTRACIONS DE JOSÉ AGUILAR

COL·LECCIÓ «POETAS PARA TODOS»

VERSOS Y TRAZOS, VALÈNCIA, 2006

No es fácil escribir para niños y menos aún poesía, pues ésta, en opinión de Miguel Desclot «no debe contener una excesiva abstracción, ni pedir una experiencia compleja de la vida. Y debe acentuar el aspecto de juego porque a los niños les engancha mucho». Por eso, la escasa edición de poesía para el público infantil (y no digamos ya para el juvenil) se salva gracias a que en ella se incluye todo tipo de libros donde se juega con el ritmo y la palabra: nanas, adivinanzas y acertijos, juegos de palabras, trabalenguas...

Pero la poesía infantil trasciende aún más. Alfonso Reyes opinaba que «la poesía para niños no es ni puede ser una poesía que meramente trate de temas infantiles, sino una poesía que sea, limpia y sencillamente, poesía infantil; en la que no hay un adulto que cante al mundo infantil sino un poeta que mira al mundo desde la misma alma del niño». Desde esta perspectiva se edita poesía

de grandes poetas: obras escogidas de su repertorio literario que, no exenta en ocasiones de ciertas dificultades, sean comprendidas en su globalidad.

Miguel Hernández (Orihuela, 1910-Alicante, 1942), poeta universal, está permanentemente presente en ediciones para niños: en los libros de lectura escolares, grandes salvadores en este sentido del género, en antologías colectivas y en colecciones de poesía, pero minoritarias con respecto a la narrativa. Por ello es plausible, en un principio, la iniciativa de la editorial Versos y trazos de editar una colección de poesía, «Poetas para todos», que, por el formato escogido, álbum ilustrado, está claramente destinado a los primeros lectores. La colección dedica otros dos volúmenes a los poetas Federico García Lorca y Antonio Machado.

El álbum ilustrado en origen se destina a narraciones donde texto e ilustraciones se funden en una complementariedad y subsidiariedad recíproca: uno y otro se necesitan para «armar» la historia, provocando que el lector sea partícipe (activo) en la construcción del relato: lo que está implícito, lo que la imagen pueda contradecir del texto o añadir son estrategias inherentes al juego creativo entre autor/ilustrador (a veces dos; otras, uno).

Esta característica no es posible, generalmente, en un texto cerrado, donde la

ilustración se convierte en una de sus posibles lecturas. Es la valía de aquella la que enaltece la edición, cuando el texto es ya de por sí una obra magna.

4 poemas de Miguel Hernández y una canción de cuna es, en este sentido, un libro raro y, por ende, arriesgado.

Para empezar, el libro consta de tres partes bien diferenciadas: una pequeña biografía del poeta oriolano, cuatro de sus poemas («El niño yuntero», «Nanas de la cebolla», «Ser onda, oficio, niña, es de tu pelo, Romancillo de Mayo») y un texto del autor de las ilustraciones, José Aguilar (Valencia, 1966), titulado *Canción de cuna* en la que describe un posible momento de inspiración del poeta cuando ejercía de pastor y, en mi opinión, lo más destacado de la edición. Lo mismo sucede en los otros dos títulos editados en la colección.

Por otro lado, existe un peso grande de unas ilustraciones que, en algunos momentos, no son posiblemente acertadas por su excesividad dramática y porque obliga a la partición del poema y, quizá por ello, a que el joven lector se pierda un tanto en la lectura, necesitada de apoyo en algunos momentos.

Libro extraño que, sin embargo, abre perspectivas nuevas en lo referente a la edición de poesía para niños. Sólo es cuestión de afinar un poco.

Ana Isabel Caro

Les semblances enganyen

Una jove de setze anys **investiga l'assassinat** de la seua cunyada Glòria, un crim del qual acusen el seu germà i que la policia vincula amb la violència de gènere. El relat segueix el fil de la investigació que tota sola porta endavant la jove, convençuda de la innocència del seu germà, amb episodis necessitats de major versemblança, però amb una trama ben lligada i d'àgil lectura.

ANATOMIA D'UN ASSASSINAT. EL PODER DEL CIMENT

GEMMA PASQUAL I ESCRIVÀ

COL·LECCIÓ «NARRATIVA», 13

115 PÀGINES

PERIFÈRIC EDICIONS, CATARROJA, 2007

Mireia no pot celebrar el seu setzé aniversari com havia previst. Encara no havia començat la festa quan dos agents de la policia criden al timbre per dir a la família que han trobat la seua cunyada Glòria estrangulada al garatge de sa casa. La policia creu que es tracta d'un cas de violència de gènere. Un testimoni diu haver vist Miquel, germà de Mireia, matar la seua dona, i el Miquel no apareix, com si se l'haguera empas-sat la terra.

Sols Mireia confiarà des del primer moment en la innocència del seu germà. Abandona temporalment les classes de l'institut, i d'amagades dels seus pares la jove segueix el seu instint i les pistes que va trobant en la seua recerca per tractar de trobar Miquel i provar que és innocent. La feina a la qual es dedicava Glòria li proporciona vincles entre l'assassinat i uns obscurs negocis immobiliaris que no són fàcils de destapar.

El relat està ambientat en la ciutat de València i para atenció en el barri de Russafa i el barri xinés, estenen-se en algunes idees amb les que s'ha identificat a aquests barris en els últims anys: immigració, multiculturalitat i convivència d'edificis antics i de nova construcció a Russafa; prostitució, delinqüència, pobresa i degradació, en relació al barri xinés.

El relat tracta d'abordar d'una forma transversal algunes problemàtiques de

la ciutat, com el trànsit, incorpora mis-satges explícits amb arrels teòrics sobre la violència de gènere, com és el cas d'un dels arguments que fa servir la jove per defensar el germà: «el meu germà es-timava la dona com una persona, no com un objecte».

A la contraportada s'ha canviat en les diverses ocasions en què es cita el nom de la protagonista, Mireia, pel d'Aitana, que no existeix en el relat, probablement fruit d'una errada. La narració de Gemma Pasqual és fluida, la trama no deixa qüestions sense resoldre, el personatge protagonista mostra sobretot iniciativa, encara que massa potser, per tractar-se d'una jove de setze anys. La història es guanya l'atenció del lector, que pot seguir el fil dels esdeveniments amb facilitat i amb una seguida coherent i ben lligada, tot i que als personatges els falta complexitat, l'actitud, que no les paraules, dels pares sembla distant i desentesa per a la magnitud dels esdeveniments i els assumptes sobre els que tracta la jove, com la lectura i comprensió dels documents comptables d'una empresa, o la facilitat amb què les proves van apareixent superen en ocasions la versemblança exigible per al sosteniment d'una, d'altra banda, interessant història per a un lector molt jove.

Anna Gimeno

Vamos a jugar a detectives

El joven Jakob y las vecinas Zwoch, tratan de averiguar el misterio que se oculta detrás de la herencia de un viejo caserón; *Olfacte de detectiu*, publicada por Bromera, es una apuesta por la lectura en valenciano de la novela de Christine Nöstlinger.

OLFACTE DE DETECTIU

CHRISTINE NÖSTLINGER

TRADUCCIÓ DE NEUS ANDREU RUIZ, CLÀUDIA GARCIA
ENNRIQUE-TARANCÓN I LAIA VILANOVA ÀNGELES

II-LUSTRACIONES DE TONI TÉRMENS

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 124

208 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Edicions Bromera ha añadido a la larga lista de la colección «El Micalet Galàctic» la novela *Olfacte de detectiu*, escrita por Christine Nöstlinger y traducida al valenciano por Neus Andreu Ruiz, Clàudia Garcia Enrique-Tarancón y Laia Vilanova Àngeles.

La publicación de esta fresca novela dirigida al público joven ha coincidido con el vigésimo aniversario de la editorial. La celebración que tuvo lugar el pasado mes de diciembre en Barcelona, es el resultado de una fructífera trayectoria plasmada en una treintena de colecciones que abarcan todos los géneros literarios, además de una importantísima tarea cultural realizada a lo largo de todos estos años.

Hasta llegar a la creación de *Olfacte de detectiu*, Christine Nöstlinger ha recorrido un largo trayecto: escritora austriaca de literatura infantil, nació en Viena y estudió en la Academia de Bellas Artes de su ciudad natal. Empe-

zó a colaborar en prensa y radio con temas de educación, y así entra en contacto con autores de libros infantiles, que la animan a escribir. Su primera publicación fue *Los chicos del sótano mágico* (1971); al año siguiente obtuvo el Deutscher Jugendbuchpreis (Mejor Libro Infantil publicado en Alemania) por *Me importa un comino el rey Pepino*. Su obra levantó polémica por sus puntos de vista sobre las relaciones familiares, la educación, las relaciones entre jóvenes –desde la amistad al erotismo–, la marginación y la intolerancia, y la liberación de la mujer; temas que aún consideran inadecuados para jóvenes lectores algunos educadores. Sin embargo, nadie discute sus cualidades literarias, ni su papel innovador en la tendencia realista de la literatura infantil, que en sus manos se convierte en realismo crítico, con influencias claras de Thomas Mann. Su lenguaje es sencillo, lleno de humor y ternura, con el fin de atraer y atrapar a los lectores. Entre las obras que siguieron (lleva más de setenta editadas) figura: *Un marido para mamá* (1972), *¡Qué asco!* (1973), *Pepito* (1975), *Lollipop* (1976) y, por fin, *Konrad, o el niño que salió de una lata de conservas* (1977), el libro en el que se funden casi todas las características

arriba apuntadas y que supuso su reconocimiento en muchos otros países. Posteriormente publicó *Mi amigo Lucki-Live* (1978), *Una historia familiar* (1981), *Filo entra en acción* (1982), *Gretchen se preocupa* (1983), *Querida Susi, querido Paul* (1984) y *Olfato de detective* (1992). En 1984, le fue concedido el Premio Andersen por el conjunto de su obra.

El joven Jakob, protagonista de *Olfate de detectiu*, casi siempre instalado en casa de la familia Zwoch, está convencido de que tras la herencia de una vieja casona que su tres amigas vecinas han recibido de una tía lejana, existe un tesoro oculto. Consciente de que sus hipótesis no son siempre creídas por todos «los Zwoch», se aventura a descifrar el enigma que envuelve a la insperada herencia.

Nieves Avilés

Entre maulets i botiflers

Després de vint anys i de nombroses reedicions de *L'últim roder*, Josep Franco torna al gènere de la novel·la històrica d'aventures amb *Vent d'Almansa*, una novel·la que, a través de les peripècies del maulet Marc Peris, ens transporta als primers anys del segle XVIII al Regne de València, des de la mort del rei Carles II fins a la batalla d'Almansa.

VENT D'ALMANSA

JOSEP FRANCO

«PREMI FAR DE CULLERA»

COL·LECCIÓ «ESGUARD», 15

167 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

De vegades, quan parlem de novel·la històrica, solem concedir més importància als fets que no als personatges. No obstant això, no sempre ocorre així. De fet, llegint *Vent d'Almansa*, un té la sensació de presenciar el procés d'aprenentatge d'un protagonista jove encara, Marc Peris, per tal de comprendre l'hostilitat del món. Però no d'un món qualsevol, sinó del món que representa la València de principis de segle XVIII, tot just després de la mort de Carles II. Es tracta, per tant, d'un món on impera la degeneració dels valors més afins al jove Marc Peris, un món on valors com ara la justícia, l'amor i l'amistat ceixen terreny davant l'engany, la malícia i l'odi. Així és que Marc Peris, maulet convençut, no sols haurà de lluitar contra els botiflers, sinó que també haurà de lluitar contra ell mateix i contra el destí que li ha vingut impo-

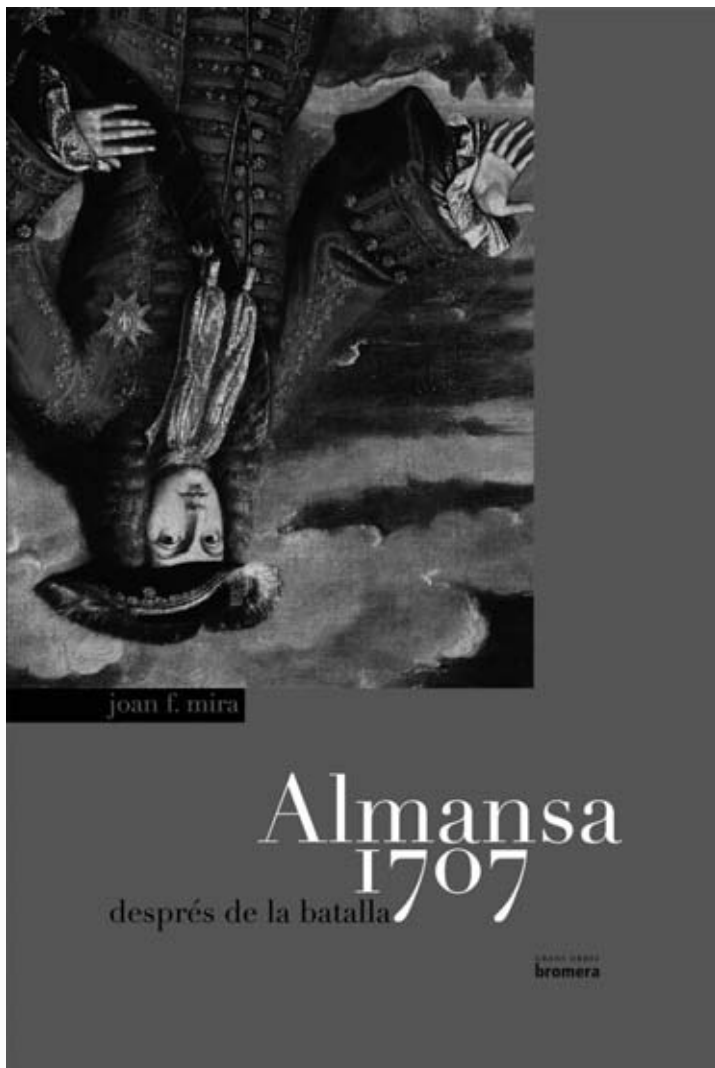

sat. Dit d'una altra manera, haurà de lliurar dues guerres: en primer lloc, la que es desfermarà arran de la mort de Carles II, i en la qual el nostre protagonista prendrà partit pel bàndol austriacista o maulet com ja hem dit; i en segon lloc, una guerra, diguem-ne interior, i potser tan dura com la primera, en què haurà d'anar forjant-se la seua pròpia personalitat per tal d'avançar pel món de la manera més digna possible. Altrament, cosa difícil en temps de guerra. Vista des d'aquesta doble perspectiva la situació que ha d'afrontar Marc Peris, ens recorda la situació de l'Eugeni de *L'últim roder*. Comptat i debatut, tots dos estan tallats pel patró inequívoc de l'heroi romàntic que ha d'encarar amb coratge, i amb l'ajut d'uns pocs amics, les adversitats de la vida. En definitiva, podem afirmar que la trajectòria vital de Marc Peris és la trajectòria d'un constant aprenentatge del món que l'envolta i de si mateix, un aprenentatge marcat per la necessitat imperiosa d'obrir-se pas en un món regit pels atzars de la guerra on no sempre es pot avançar, com ja hem dit, de la manera més digna. Però, és just aquest fet el que ens proporciona una visió més humana d'un personatge que, per més humà, potser més s'allunya del prototípic heroi romàntic que havíem

proposat en un principi. Salvador Batailler ho aclareix molt millor quan, referint-se a l'Eugeni de *L'últim roder*, afirma que aquest es mou entre el que ell anomena l'idealisme abstracte i el romanticisme desil·lusionat. Al capdavant, les aventures de Marc Peris no són sinó un fidel reflex de la lluita entre un món interior i un món exterior que, tard o prompte, com dues forces sinèrgiques, han d'acoblar-se. Però *Vent d'Almansa* és, a més, una novel·la amb un notable contingut fraseològic i paremiològic (modismes, frases fetes, refranys...) que el lector amatent pot assaborir a cada línia. Si obviem l'innecessari al·legat final, que, al meu gust, tanca el llibre de manera excessivament sentimental i moralitzadora, convindrem en què *Vent d'Almansa* és un bon llibre sobre una de les èpoques més funestes i desconegudes de la nostra història i que, a més, es fa de bon llegir.

Salvador Ortells Miralles

Entre el mite i la complexitat històrica

Amb la publicació d'*Almansa 1707. Després de la batalla*, de Joan Francesc Mira, la col·lecció «Grans Obres» de Bromera se suma a la commemoració dels 300 anys de la mítica batalla que va comportar la supressió del Regne de València com a entitat política.

ALMANSA 1707. DESPRÉS DE LA BATALLA

JOAN FRANCESC MIRA

COL·LECCIÓ «GRANS OBRES», 3

125 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Almansa 1707... segueix la línia dels anterior números d'aquesta col·lecció: format gran, paper de qualitat, profusió de fotos, orientació divulgadora, etc. També continua amb l'afany desmitificador que ja va animar el volum que Joan Francesc Mira va dedicar als Borja. Ara és el torn de la Guerra de Successió, de la derrota d'Almansa i de la conseqüent anul·lació de la base legal i constitucional d'un Estat, el dels valencians. De fet, l'obra present malda per posar una mica de llum tant en la visió romàntica i patriòtica dels fets, com en la versió oficial del bàndol vencedor. Arribats en aquest punt, hom podria argumentar que totes i cadascuna de les interpretacions d'un fet són interessades i que, per tant, la seua orientació dependrà de qui l'explique. La resposta la podem trobar en la conversa cèlebre entre Àlicia i el personatge Humpty Dumpty en *Àlicia a través de l'espill*: «Quan jo use una paraula –va insistir Dumpty amb un to de veu més aviat desdenyós– vol dir el que jo vull que diga [...] ni més ni menys/La qüestió –va insistir Àlicia– és si es pot fer que les paraules signifiquen tantes coses diferents/La qüestió –va concloure Dumpty– és saber qui mana [...] això és tot». Així doncs, amb la intenció de bandejar tant les confusions interessades com les simplificacions reduccionistes, Mira es proposa de divulgar la revisió dels fets sobre la qual treballen els nous estudis històrics des de fa uns anys. I és que al llarg d'aquests tres-cents anys, s'han acumulat algunes idees o imatges ben poc fonamentades. En primer lloc, l'autor proposa revisar la imatge negativa del Regne de València de finals del XVII i principis del XVIII

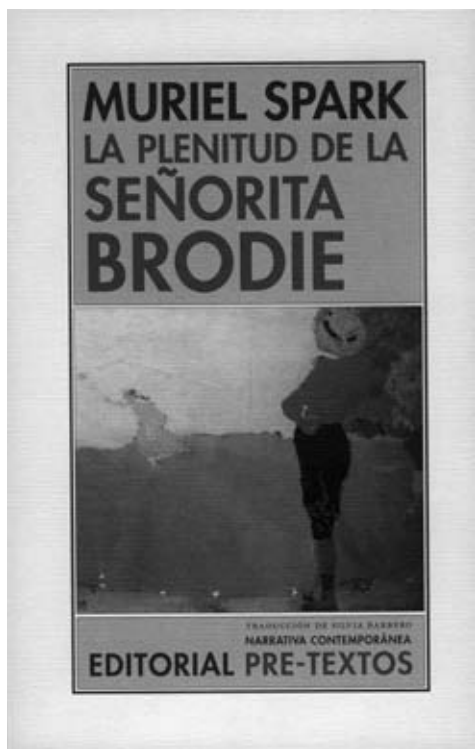
com un país estancat, endarrerit, rural, feudal i sense cap consciència política. També incideix en la poca validesa de la idea

dels «furs i privilegis» valencians com un vestigi medieval incompatible amb una societat moderna i organitzada. D'altra banda, l'autor desacredita la imatge moderna i oberta de la nova legalitat borbònica i castellana, així com de la seua responsabilitat en la modernització i l'obertura al progrés econòmic del nostre país. Però, sobretot, Mira insisteix en que cal repensar la idea que la Guerra de Successió, va ser una mera «revolta camperola» sense continguts nacionals o polítics. Finalment, reivindica la dimensió europea del conflicte i denuncia que aquesta haja estat expressament obviada. I és que la destrucció del nostre Estat, ara fa 300 anys, fou un efecte col·lateral d'un conflicte on va estar implicada des d'Àustria fins a Portugal, d'Holanda a Itàlia, d'Anglaterra als estats alemanys. Fet i fet, es jugava, a més del futur del gran comerç atlàntic i del domini del mar, la configuració dels actuals estats-nació europeus, en una pugna entre el model de la monarquia parlamentària i el de l'absolutisme més intransigent. És per tot això que l'autor mira de ressituar la imatge d'Almansa i de totes aquelles que giren entorn de la Guerra de Successió «en un context de realitats històriques complexes». La celebració del 25 d'abril –en recobrar la vida democràtica a partir del 1977– és, en paraules de l'autor, «el símbol de la memòria recuperada d'una idea del propi país i d'una projecció de la seua existència renovada».

Àlicia Toledo

La fascinant ambigüitat de la senyoreta Brodie

La senyoreta Jean Brodie és una professora poc convencional en una escola femenina conservadora d'Edimburg, durant els anys 30. Considera que està en la plenitud de la seua vida i està disposada a convertir les seues alumnes en la *crème de la crème*.

LA PLENITUD DE LA SEÑORITA BRODIE

MURIEL SPARK

TRADUCCIÓ DE SILVIA BARBERO

173 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

En una primera lectura, *La plenitud de la senyoreta Brodie*, de Muriel Spark, pot donar la impressió de ser únicament una comèdia irònicament amable sobre una professora poc convencional i el seu grup d'alumnes. A aquesta impressió de simplicitat hi contribueix la utilització, per part de l'autora, d'un narrador omniscient constantment present en la història. És una impressió, però, enganyosa, que no fa justícia a la malícia, diguem-ho així, amb què Spark va escriure la seua novel·la més coneguda. De fet, el narrador omniscient, que contínuament anticipa fets posteriors i retrocedeix també en el temps, no utilitza el seu poder per contar-ho tot des d'una única perspectiva, sinó que la història i el retrat de la senyoreta Brodie ens arriben filtrades a partir de la fascinació i la sensació de misteri que provoca en les seues alumnes. Aquesta fascinació i misteri, que es transmeten també al lector, són conseqüència, en gran part,

de les contradiccions i ambigüitats del personatge. Així, si bé la senyoreta Brodie insisteix que el seu mètode educatiu consisteix a extreure o desvetlar el que les seues alumnes porten dins, també demana d'elles una lleialtat absoluta i recorda que «*vosotras sois mías. Tenéis mi impronta y estáis cortadas por mi patrón*». A canvi d'anades als museus i de vesprades dedicades a jugar al golf, la senyoreta Brodie espera que les seues alumnes escoltaran les històries dels seus amors passats i presents. Encanta les seues alumnes i enriqueix les seues vides alhora que exerceix sobre elles un control excessiu obligant-los a seguir la seua voluntat, ja siga al llit d'un dels seus amants, fent d'espia per a ella o com a màrtir de la seua ideologia política. Quan parla, tendeix a utilitzar clixés, sense pensar massa en el seu significat, com quan insisteix, per exemple, que es troba en la seua plenitud. La seua vida amorosa és poc convencional per a una professora soltera dels anys 30. D'altra banda, és admiradora de Mussolini, Hitler i Franco. Les alumnes són conscients que han estat incloses en una mena de club selecte i la seua professora esdevé l'heroïna encarnada de les seues novel·les romàntiques de misteri. La seua decisió de dedicar la seua «plenitud» a la formació de les seues

alumnes té conseqüències per a tots els éssers que entren en relació amb ella. Aquesta novel·la de Muriel Spark ha estat comparada més d'una vegada amb *Senyor de les mosques*, de William Golding. Tant la novel·la de Golding com la de Spark es concentren en petites comunitats, convertides en autèntics microcosmos gràcies a l'al·legoria i el símbol. S'ha suggerit que *La plenitud de la senyoreta Brodie*, situada en l'Edimburg dels anys 30, reproduceix, en miniatura, el sorgiment del feixisme a Europa. Des d'un altre punt de vista, el petit grup d'alumnes, triat i predestinat a convertir-se en *la crème de la crème*, com li agrada repetir a la senyoreta Brodie, és utilitzat per Muriel Spark per realitzar una anàlisi irònica i maliciosa alhora sobre la influència del calvinisme en les formes de comportament social, aquella religió que, a Edimburg, «*impregnaba el lugar en la misma proporción en que era ignorada por la gente*».

L'estil de Spark, repetitiu i oscil·lant en la línia del temps, provoca un efecte hipnòtic sobre el lector i reforça tant la creació de personatges misteriosos com un inquietant sentit d'ambigüitat moral. Aconsegueix, en últim terme, el que anuncia el títol del llibre de psicologia que escriurà una de les alumnes de Brodie: *La transformació dels tòpics*.

Enric Iborra

Excés de revolucions

Emili Pardiñas (*Pedrals*, o simplement P., com se l'anomena al llarg de l'àlbum) esdevé narrador i protagonista absolut d'aquest itinerari il·lustrat a través de la seua vida, que passa per Cuba, França, els Estats Units o l'Europa de l'Est.

A LA REVOLUCIÓN EN GERUNDIO

EMILI PARDIÑAS I CARLOS AZAGRA

96 PÀGINES

EDICIONS DE PONENT, CASTALLA, 2006

Es fa difícil ressenyar un llibre d'aquestes característiques, en què, embolcallat en cobertes de cartoné i amb paper de qualitat, se'ns presenta el recorregut del protagonista narrat per ell mateix a través dels emplaçaments més significatius, en l'àmbit mundial, des del seu punt de vista de revolucionari convençut. Aquests emplaçaments coincideixen, justament, amb els que van gaudir de la seua presència: pel maig del 68, per exemple, ell estava a França i era conegut de Jean-Paul Sartre i Simone de Beauvoir; el 1969, a Cuba, es movia entre els camperols i els líders ahora; després, anava als països de l'Est, als Estats Units —on se suposa que *«hay que oír a nuestros morenitos susurrar piropos guarros a los oídos de las ingenuas y sanas rubitas americanas, con la excusa de la lengua»*— i encara participava en la lluita antifranquista com a membre d'un grup armat, el MIL, al qual pertanyia també Salvador Puig Antich (protagonista d'un film recent respecte del qual el mateix Pardiñas i altres companys han manifestat queixes relatives a la manca de rigor històric). Resulta sorprenent el nombre d'amants de P. que omplien aquestes pàgines gairebé fins a la superpoblació. En referir-se a autors admirats profundament per ell, a més, ho fa sempre amb paraules com «Nietzche» —en lloc de «Nietzsche»— o «Passolini» —en lloc de «Pasolini»—, la

qual cosa resulta no menys sorprenent. Les frases amb errors de sintaxi o directament inintel·ligibles hi abunden: *«Es posible que los curiosos frente a la puerta pueden intrigarse de ver a los mismos jóvenes entrar en el súper fort, bajando en helicóptero y luego salir subiendo a patadas»*, o *«Aparentemente ciegas, sus brillos de colores, como las meigas nos invitan inexorablemente»* en són només dos exemples.

No obstant això, el text té un estil propi innegable i, sens cap mena de dubte, funciona dins d'aquest, sobretot en conjunció amb el gran treball de Carlos Azagra, de qui a penes coneixíem *Pedro Pico y Pico Vena*, d'*El Jueves*, de to i plantejament en el fons semblants als d'aquesta obra. Potser la clau és agafar el fil al personatge, al seu discurs impulsiu —¿volgudament descurat?— i a la rocambolesca peripècia intercontinental que se'ns presenta com a autobiografia realista... I no seré jo, precisament, qui negue que ho siga. El cas és que, quan tot acaba —amb la imatge de P. al cim d'un penya-segat, somrient—, hi ha l'estranya alegria d'haver assistit a la formidable vida d'un torrat contada per ell mateix. I al cap i a la fi, amb un grau de cocció major o menor, en aquesta vida tots estem torrats.

Felip Tobar

Gaudeamus Xipitur

La recopilació de les vinyetes publicades per Xipell en la premsa diària conformen un retrat de l'actualitat que, en una mirada retrospectiva, és un document simpàtic per a refrescar la memòria i enllaçar fets pretèrits. Amb una visió aguda i atenta a la realitat, transforma en personatges de còmic les personalitats més rellevants.

GAUDEAMUS UJITUR
JOAN MONTAÑÉS XIPELL
97 PÀGINES

PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT JAUME I,
CASTELLÓ DE LA PLANA, 2006

L'humor gràfic de Xipell, que pren vida diàriament amb les seues col·laboracions en *Levante-EMV*, salva la curta vida del seu origen mediàtic amb aquest recull. *Gaudeamus Ujitur* arreplega, en una acurada edició en tapa dura, totes les vinyetes on l'humorista gràfic castellanenc s'ha referit a la Universitat Jaume I en el seu treball com a col·laborador del diari *Levante* en l'edició castellanenca. Aquesta recopilació, feta per commemorar el quinze aniversari del naixement de la universitat de Castelló (UJI), per una banda, recupera la tasca d'anàlisi de la realitat feta per Xipell sota la seua particular òptica humorística; d'altra banda, converteix un material nascut de l'actualitat diària en un document que rescata per a la memòria els avatars de la posada en marxa de la institució universitària. Quinze anys, des del 1991 fins al 2006, que han suposat un ingent esforç per a

dotar de tota mena d'infraestructures el campus universitari i on, com és de suposar, els protagonistes més habituals caricaturitzats per Xipell són els rectors que l'han presidit: Francesc Michavila, Celestino Suárez, Fernando Romero i l'actual, Francisco Toledo. També els rectors de torn de les universitats veïnes: de València i Alacant.

Hi ha un resum d'encontres i desencontres amb els polítics, tant de l'esfera local com autonòmica: l'alcalde, el president de la Diputació, el subdelegat del Govern, el president de la Generalitat Valenciana... A hores d'ara, no hi ha cap polític o personatge públic rellevant de l'actualitat castellanenca que no haja protagonitzat cap historieta humorística de Xipell. Fins i tot, el rei d'Espanya mateix, Joan Carles I, apareix amb motiu de la col·locació de la primera pedra de la Ciutat Universitària. Tots ells són personatges amb vida pròpia i interaccionen amb autonomia dins d'unes vinyetes que ironitzen sobre un apartat concret de la realitat, com ara els problemes de finançament durant la primera etapa de creació, la manca d'edificis o els nombrosos entrebancs que hi hagué fins al període transitori, en què s'aprovà la normativa singular. L'humor de Xipell naix d'una equació on, de segur, hi ha l'anàlisi i la síntesi de

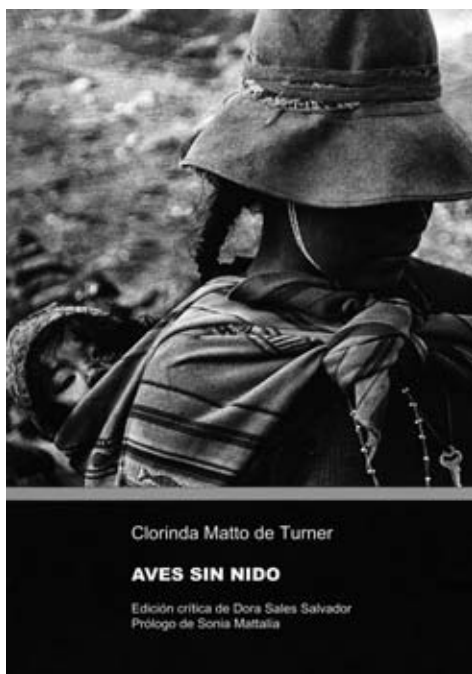
la realitat, barrejades amb elements ficticis, grans dosis d'enginy, intel·ligència, recursos gràfics i jocs de paraules. N'és un exemple el fet que el CUC (Col·legi Universitari de Castelló, germen de l'ens universitari), vinga representat directament com un cuc a dins d'una poma. En la vinyeta inicial, el cuquet és reivindicant «la poma sencera». Siga com siga, el resultat de l'equació és, per al lector, el somriure. Per al protagonista de la vinyeta, trobar multiplicada la seua popularitat. Perquè a pesar que la naturalesa del gènere fa que les caricatures es rabegen exagerant els trets més sarcàstics, la caricatura del personatge públic li aporta dos trets positius: l'acosta al públic lector fent-lo més simpàtic i, amb el riure, provoca un distanciament de la realitat, un «llevar-li ferro» a l'assumpte, és a dir, té un efecte terapèutic. Per tant el retrat, tot i ser habitualment ingrat amb els defectes físics, al capdavall resulta afavoridor.

No em puc estar d'afegir, irònicament, encara que amb el convenciment de qui ha seguit la trajectòria de l'humorista gràfic des dels seus inicis, que els personatges reals retratats per Xipell s'assemblen d'una manera sorprenent a la seua caricatura.

Isabel Marín

Reivindicació dels indígenes peruans

Ellago Ediciones publica una edició crítica d'*Aves sin nido*, la novel·la principal de Clorinda Matto, a càrrec de Dora Sales Salvador, en un volum que incorpora un detallat estudi introductori, un aplec valuós de notes i una conferència dictada per Matto a Buenos Aires.

AVES SIN NIDO

CLORINDA MATTO DE TURNER

300 PÀGINES

ELLAGO EDICIONES, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2007

Aves sin nido, la novel·la fonamental de la peruana Clorinda Matto de Turner, ens facilita la possibilitat d'accedir a una literatura de la qual no abunden les mostres. L'eclosió del «realisme màgic» sud-americà ens va obligar a girar la vista cap a unes literatures que, si bé s'expressaven en castellà, no tenien una presència regular a les llibreries de l'Estat espanyol i que, gràcies a aquell fenomen, ja no han deixat d'arribar-nos, en major o menor grau. Ara bé, aquella insòlita florida literària potser no hauria estat possible sense una activitat prèvia de la qual molt rarament hem tingut notícia i de la qual *Aves sin nido* és una singular representant.

La vida de la seua autora, Clorinda Matto (Cuzco, 1854-Buenos Aires, 1909), és, en si mateixa, una bona novel·la: considerada com una precursora dels moviments reformistes i de la lluita pels drets de les dones a Llatinoamèrica, fou una destacada periodista en un temps en què la condició femenina era un entrebanc importantíssim. Dirigí periòdics, fundà empreses, escrigué teatre, narrativa, assaig i articles on ara comentava lleis que defensaven els drets de les dones, ara difonia consells sobre mesures higièniques. Després d'uns inicis lligats als relats tradicionals, *Aves sin nido* –la seua millor obra literària– suposà un colp de puny sobre la taula que alterà el pols de la conservadora societat peruana. Publicada el 1889 de manera simultània a

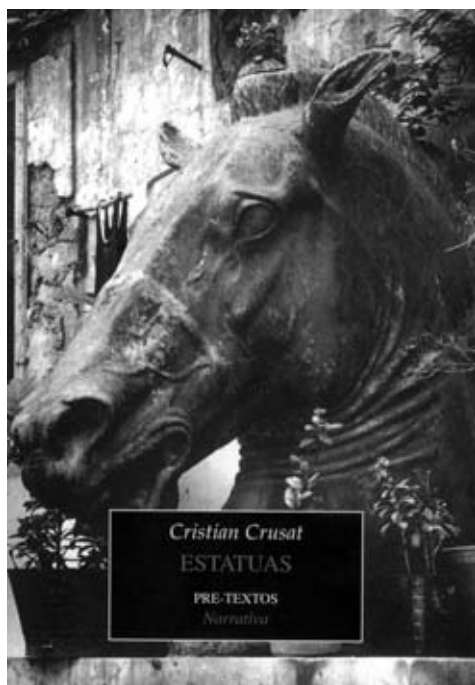
Buenos Aires i Lima i, uns anys després, a València (per consell de V. Blasco Ibáñez), la novel·la denuncia la condició semiesclava de la població indígena peruana, sotmesa al domini d'eclesiàstics, latifundistes i polítics, i suposà un escàndol considerable que valgué a l'autora crítiques aferrissades. Més tard, la derrota de l'opció política amb què s'identificava Matto la menà a l'exili argentí, on moriria uns anys més tard.

És cert que els anys no han passat vanament per a *Aves sin nido*. Alguns dels plantejaments que ofereix resulten candids: la pàtina fulletonesca del relat, la concepció plana dels personatges, la creença que la remissió dels indis és possible a través d'alguns mecanismes –com el cristianisme– que estan en la base de la seua opressió... I la prosa amb què els expressa sovint fa olor de florit. Estaríem d'acord, doncs, a considerar que l'interés d'*Aves sin nido* és més aviat arqueològic. Amb tot, la seua condició de testimoni de primera mà d'una societat profundament injusta, on la divisió entre conquistadors i indis perdura intacta, el retrat d'unes relacions de gènere encara molt desequilibrades o, simplement, la seua condició de precursora literària d'una línia de pensament i d'alguns autors més que notables en justifica de sobres tant la publicació com la lectura.

Vicent Usó

Històries

Cristian Crusac diposita en l'absurd i en l'extravagància dels seus personatges l'essència minimalista d'uns relats poblats de persones i situacions inimaginables, a la manera de Sánchez Ferlosio. En ells la vulgaritat esdevé anècdota i tendresa.

ESTATUAS

CRISTIAN CRUSAC

COL·LECCIÓ «NARRATIVA»

101 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Diria que allò que tenen de sòrdids els fa paradoxalment creïbles. Així són els relats d'aquest jove escriptor (Marbella, 1983), històries per on els pensaments dels distints narradors despullen la realitat per penetrar en el món surreal, el seu i aquell dels éssers més pròxims que els envolten.

Cru, irònic i mordaç, Crusac pot arribar a l'horror mentre festeja amb situacions i personatges d'extrema vulgaritat o decrepitud, dels quals només ens desvetlla quatre trets per impactar-nos o suggerir-nos-en la imatge amb major força: «*Doña Purificación permanecía tumbada en la cama, postrada, sobre ella la manta y la colcha, tan sólo asomaba tímidamente la cabeza moviendo unos ojillos que se despedían de los allí congregados, gracias por venir.*»

Com a contista, Crusac és ben bé un home de poques paraules, però penetrants. Els seus relats tenen aire de perversitat, i per ells navega l'absurd i el pessimisme, però també l'humor i la tendresa, sentiments que no estalvia

a l'hora de tractar els seus personatges: és el cas de Mando.

Aquest darrer, després d'haver perdut la feina de professor a causa de «*su escasa aptitud para hacerse obedecer*» –ens diu el narrador– reflexiona i conclou que «*visto así, el despido adquiere nuevos tintes dignamente literarios*», perquè al cap i a la fi «*jamás se planteó ejercer la docencia. Fue la única salida tras quebrar la editorial de la revista literaria donde trabajó desde que finalizara sus estudios universitarios*».

Però l'humor més corrosiu i els despropòsits més coratjosos arriben amb la burla que esbossen relats com «Tú ya me entiendes» o «La tradición», on ens dibuixa el panorama social d'un poble minúscul amb pocs detalls i força humor: «*un pueblecito de apenas noventa personas, que casi no había mujeres y que se llamaba Medinavillorio*». Aquí «*[...] los alcaldes eran siempre los mismos, los Ramones –nada que ver con aquellos rockeros, los alcaldes del pueblo eran calvos– del mismo modo que en España están los Borbones o en Mónaco los Grimaldi*». La resta, ja podeu imaginar-la...

A partir de personatges innocus, vulgars i amb poc d'interés, Crusat crea històries imprevisibles envoltades d'ambients i circumstàncies sòrdides, on desmitifica figures més o menys intocables, com ara la del metge del poble que s'afegeix a l'aventura desfogadora dels solters; el guàrdia civil enamorat de la minyona de Doña Purificación, els

rectors de «Tú ya me entiendes», com és el cas de «*el incauto de Tomás, recluido por el prelado en aquella huerta aldea por un problema de faldas con una barragana indiscreta*», o l'executiu d'èxit burlat en «Algo no huele bien».

Aquestes situacions un tant sòrdides acompanyen uns relats de pensament fluid dins d'un món tan delirant com real on la narrativa i l'estil de Crusat camina de puntetes, sigil·losament i elegant, al temps que rotunda i sense miraments. Només cal pensar en la conversa dels dos rectors sobre els seus deliris sexuals o l'absurd de Fehling, un professor jubilat que es dedica a escriure i visitar de tant en tant la Lucía, interna en una residència, i que és sorprés i jutjat per la seua dona quan visita un *peep-show* per documentar-se'n.

Però si en algun aspecte haig d'insistir, diré que Crusat recrea amb teatralitat i força escènica situacions poc comuns, però creïbles, i que ho fa amb el mínim d'elements, i a partir de la descripció d'unes rutines innòcues i intrascendents que ens condueixen cap a un desenllaç xocant i inesperat o fins i tot tràgic, com en el cas de «Doña Purificación».

En definitiva, són l'engany, la confusió i els malentesos ridículs i absurds alguns dels ingredients de les nostres vides, amb els quals Crusat ha decidit atiar les seues històries.

Lourdes Toledo

Nápoles, agosto de 1944

Aparece en traducción al castellano, después de más de cincuenta años de su primera edición en España, la novela de John Horne Burns *La Galería*, un clásico moderno de las letras americanas ambientado en uno de los puntos candentes de la ciudad de Nápoles durante la Segunda Guerra Mundial.

LA GALERÍA

JOHN HORNE BURNS

COL·LECCIÓ «AZULES»

492 PÀGINES

PARTÉNOPE, VALÈNCIA, 2006

El escritor estadounidense John Horne Burns (Andover, Massachusetts, 1916-Toscana, Italia, 1953) fue, desde que tuvo oportunidad de llevar a cabo su particular descubrimiento, un enamorado de Italia. La circunstancia que lo llevó hasta el país europeo fue su enrolamiento en el ejército norteamericano. Después de su paso por Harvard en su época de estudiante, se alistó en 1942. Pasó un año en Casablanca y Argel trabajando en puestos de inteligencia militar para acabar en Italia, gracias a sus conocimientos de la lengua italiana, como traductor.

Allí, más concretamente en Nápoles, en agosto de 1944, transcurre la acción de esta novela de claros tintes autobiográficos que Horne Burns, autor de otras dos novelas de escasa repercusión –*Lucifer with a book* (1949) y *A cry of chil-*

dren (1953)– escribió a su vuelta a los Estados Unidos. El éxito que alcanzó con este libro, sin ser definitivo, fue rotundo. Debido a su prematura muerte a los treinta y seis años (oficialmente sufrió una hemorragia cerebral, pero es más que probable que tuviera que ver con sus problemas con el alcohol), el eco que obtuvo con esta novela fue decreciendo paulatinamente.

En *La Galería*, su autor traza una serie de retratos y paseos (así los denomina) que no son sino los distintos personajes que describe, todos ellos norteamericanos que han ido a parar de un modo u otro a una guerra que no entienden, en las distintas ciudades donde el propio escritor estuvo de paso (Casablanca, Argel), para finalmente situarlos bajo la cúpula sin cristales de la Galería Umberto I, epicentro de los movimientos de buena parte de la soldadesca aliada en una semiderruida ciudad de Nápoles. En sus bares, tiendas, en las calles adyacentes, todo se cuece allí. Y los personajes de Burne Johns, naturalmente, convierten la galería en el eje de sus vidas. Personajes que se preguntarán una y mil veces por el sentido de la guerra y de sus vidas en tales circunstancias; que harán lo imposible por ayudar a los demás en su inesperado cometido o que, como el

propio Horne Burns, ahogarán muy a menudo sus penas en alcohol.

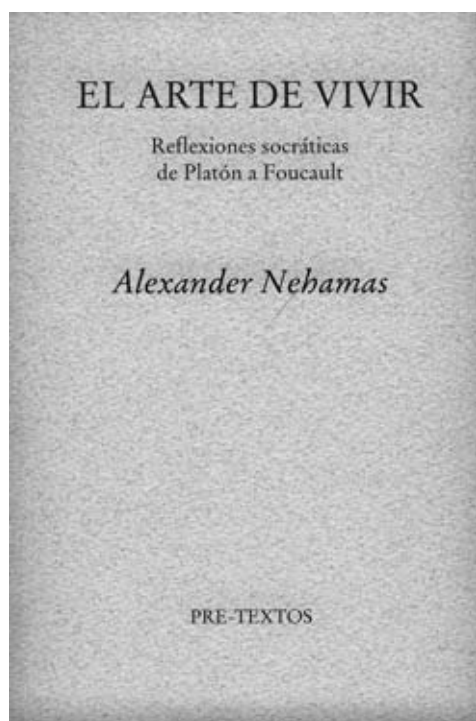
La Galería apareció publicada en 1947 bajo los auspicios de la editorial Harpers & Brothers de Nueva York. Dos años más tarde aparecía en España, traducida por Julio Fernández-Yañez y publicada por la editorial Caralt. Desde entonces y hasta ahora, ninguna otra edición en nuestro país de este clásico moderno había visto la luz. La traducción que edita ahora la valenciana editorial Parténope (sello dedicado, según sus principios fundacionales, a la literatura italiana) viene firmada por Txaro Santoro, que con anterioridad ha publicado traducciones de la poesía de Friedrich Hölderlin (*Odas, Poemas de la locura*) o de Robert Louis Stevenson. Una recuperación, desde luego, felicísima para el lector en español.

Rafael Martínez

L'ombra de Sòcrates

En aquestes reflexions, l'autor examina com va ser tractat Sòcrates per filòsofs com Plató, Montaigne, Nietzsche i Foucault per tal d'establir nous modes de vida més que per tractar de contestar preguntes filosòfiques de caràcter abstracte i general. Ho fan donant la seua pròpia versió de qui va ser Sòcrates.

EL ARTE DE VIVIR.
REFLEXIONES SOCRÁTICAS DE PLATÓN A FOUCAULT

ALEXANDER NEHAMAS

TRADUCCIÓN DE JORGE BRIOSO

406 PÁGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Generalment, la filosofia és entesa com una disciplina teòrica. L'autor, però, no està d'acord amb aquesta concepció. El punt de partida del seu llibre és justament la idea que no sempre ha estat així i que, més encara, no hauria de ser així. Cal tenir en compte, diu, que no sols la persona i la vida del filòsof acusa el seu treball teòric, sinó més concretament el fet de convertir la filosofia en un «art de viure».

Durant el període que va des de la Grècia clàssica fins a la Roma tardana, aquest propòsit es presenta com un objectiu central de diferents corrents filosòfics, com el dels estoics i els epicuris. Fins i tot Plató i Aristòtil amb una obertura d'interessos teòrics molt àmplia estaven profundament inclinats a trobar el camí a una vida bona, tant personalment com col·lectivament. L'autor fa seua aquesta preocupació i al llarg de

la seua obra estudia aquesta forma d'entendre la filosofia. La seua reflexió es centra en les figures de Montaigne, Nietzsche i Foucault. També cita, sense estudiar-los, pensadors com Pascal, Schopenhauer, Kierkegaard, Emerson, Thoreau i fins i tot Wittgenstein. Segons Nehamas, tots ells tenen en comú no sols la intenció de construir-se un art de viure sinó, i precisament per això, de moure's en un pla profundament expressiu que és el de la literatura. Hi ha, junt a la voluntat de pensar temes tradicionalment considerats com a filosòfics, la necessitat de recórrer a les possibilitats de l'escriptura poètica, a l'estil personal que revela la pròpia idiosincràsia, el seu jo. En compte de pensar objectivament, impersonalment, fan tot el contrari: pensen aprofundint la seua subjectivitat.

Els filòsofs de l'art de viure que l'autor estudia en aquest llibre consideren el jo no com un fet donat, sinó com una entitat construïda. En ells «*la obra que reflexiona sobre la vida filosòfica es el propio contenido que ella misma crea*».

La primera part de l'obra està dedicada a Sòcrates –i Plató, és clar– amb el qual, justament, va començar la filosofia com art de viure. Paradoxalment, però, resulta que Sòcrates no va escriure res, cosa que constitueix una absolu-

ta excepció a la tesi de l'autor segons la qual els filòsofs que s'ocupen de fabricar el seu jo, ho van fer escrivint. L'art de viure es realitzava en ells amb l'art d'escriure's. De més a més, sabem ben poc de la vida de Sòcrates. «*Sócrates aparece ya hecho, no tenemos idea de cómo llegó a ser lo que era*.» I encara cal afegir-hi que no parla d'ell mateix. «*Es un misterio por su ironía, su silencio persistente acerca de sí mismo, silencio que ha dado origen a un remolino de voces a su alrededor que han tratado de hablar por él para explicar quién era y cómo llegó a ser de esa manera*.»

La primera part del llibre se centra en l'examen de Plató enfront de Sòcrates, un Plató, però, que admet implícitament que no entén el personatge que ha creat. La segona part està dedicada a encarar Montaigne amb Sòcrates («*Una cara para la razón de Sócrates: 'De la fisonomía' de Montaigne*»), a enfrontar Nietzsche amb ell («*Una razón para la cara de Sócrates: Nietzsche y el problema de Sócrates*») i, finalment, Foucault («*Un destino para la razón de Sócrates: Foucault y el cuidado de sí*»).

Cal dir que l'autor, en aquestes reflexions socràtiques de Plató a Foucault, s'implica ell mateix en la recerca personal d'un art propi de viure.

Josep Iborra

Alta fidelitat

El guionista Pablo Herranz i el dibuixant Toni Benages i Gallard presenten aquest retrat costumista d'una colla de joves a la ciutat de València, una mena d'exemple d'allò que s'ha anomenat *slice of life*, amb esdeveniments, llocs i situacions que resulten tan reconeixedors com eficaços per al propòsit de l'obra.

LAS MANOS EN LOS BOLSILLOS

PABLO HERRANZ / TONI BENAGES I GALLARD

46 PÀGINES

EDICIONS DE PONENT, CASTALLA, 2006

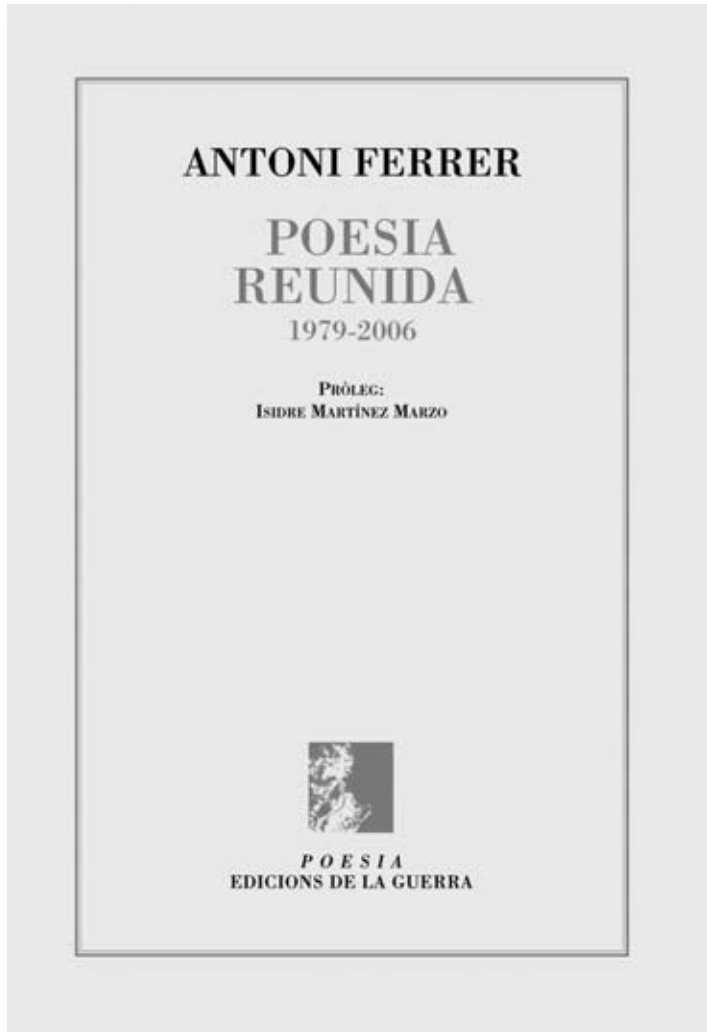

No és tan sols el Micalet –que obri la narració per dir-nos de manera inconfusible on transcorre, sense que res més ens ho diga–, la profusió de substàncies de dubtosa bondat per a l'organisme –en especial durant les dates prèvies als exàmens dels protagonistes– o les emissores llibertàries –on el personatge principal, Fran, treballa com a locutor–, allò que ens situa de seguida en un context determinat, en una època que simplement se'ns defineix com a «*cuando no había teléfonos móviles*» i que podríem encabir en els anys vuitanta. Allò que contribueix a donar-nos una idea del tipus d'ambient retratat pel guionista (que sembla haver-lo viscut, retallat i apegat en carn viva en aquest àlbum amb la indispensable coautoria d'un il·lustrador que hi encaixa com un guant) són, més que res, les relacions entre els membres de la colla que retrata: la incomoditat del protagonista pel que fa als estudis o a la relació amb els pares i la desimboltura que el caracteritza amb els amics, les dificultats d'una parella –la formada per Nuria i Pincho– davant d'un embaràs imprevist, l'autèntic esdeveniment que suposa el fet que un dels membres de la colla tinga cotxe, l'aïllament relatiu d'un altre integrant del grup fins que troba parella, la inesperada mort d'un company en accident de trànsit... Vicissituds, en definitiva, per les quals segurament han

passat tots els joves de totes les generacions recents.

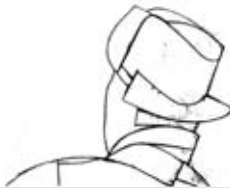
Las manos en los bolsillos conta, com qui no vol la cosa –com sol passar realment, també–, de quina manera aquest estadi de la joventut va desapareixent, i com els membres d'una colla que es desintegra de manera irreversible actuen com segurament actuarien: anant a fer les últimes copes i amb les mans a les butxaques. No és poc que un àlbum d'aquestes característiques aconseguisca plenament allò que s'hi proposa, i aquest, sens dubte, ho fa. L'edició és més que correcta, amb un preu excel·lent (sobretot tenint en compte els estàndards de l'editorial i, en general, l'encariment progressiu del còmic de tota mena), i de fet una de les poques coses clarament discutibles són els textos en la nostra llengua que hi apareixen, ja que és obvi que manquen d'una revisió adequada i, en definitiva, *canten* molt més que els nombrosos i generalment estridents grups musicals que hi desfilen, tot i que indubtablement també compleixen la funció de fer més creïble allò que passa i on passa. És un detall que podria corregir-se en una pròxima edició, i totes dues coses, la correcció i la nova edició, serien més que merescudes per un còmic així.

Felip Tobar

El déu no abandona Antoni

Possiblement un dels millors poetes en català vius. I segurament un dels més discrets i humils, fet que evidencia com el temps posa a cadascú al seu lloc. Antoni Ferrer (l'Alcúdia de Crespins, 1943) veu publicada en un sòlid i elegant volum tota la seua poesia.

POESIA REUNIDA 1979-2006
 ANTONI FERRER
 COL·LECCIÓ «POESIA EDICIONS DE LA GUERRA»
 319 PÀGINES
 EDITORIAL DENES, VALÈNCIA, 2006

Contràriament a l'Antoni Kavafià, el déu, el *daimon* poètic no sols no ha abandonat Antoni Ferrer sinó que l'habita encara amb més força, si cal. El fet de reunir gairebé tota la poesia de 1979 ençà (llevat d'un recentíssim volum: *La dansa de les hores*) d'un dels millors poetes en català vius esdevé un dels fenòmens editorials de la temporada, fet gojós que hem d'agrair a Edicions de la Guerra. Aquest volum, doncs, amb l'elegància que caracteritza les produccions d'aquest segell, recupera i posa a l'abast del públic lector els següents llibres, molts d'ells absolutament introbables, àdhuc en les llibreries de vell i d'altres fossars de la memòria: *Fragments con figuras para vaso minoico* (1978), *Partitura laberint* (1984), *Cançó de bressol per a ajudar a benmorir galàxies* (1986), *Bagatel·les* (1990), *Cant Espiritual* (1992), *Pietà* (1993), *Cant temporal* (2000), junt amb d'altres *Poemes dispersos* i *Poemes nous*.

Diverses són les fonts i una única l'aigua en la poesia d'Antoni Ferrer. Si d'una banda la profunda formació teològica, bíblica i clàssica del poeta, inspiren el sòl cultural de la seua obra, és en aquest fèrtil i inexhaurit sòl on creix esponerós el vers en contacte amb la realitat actual, en una àgil i intensa transposició de la tangibilitat antiga a la realitat actual, tot ressaltant la vigència de la persona per damunt del temps i les circumstàncies. I dir persona és destacar l'humanisme, la profunda convicció en la persona com a centre i metàfora del món. Altrament, aquest

poesia –amb totes les variacions que hom vulga considerar-hi– ha navegat independentment dels corrents contemporanis, de les parades mediàtiques als patis del temples i dels mercaders de la celebritat. Ha estat un triomf silenciós: i no un triomf de la persona, ja que *il Poverello* no s'hi disgustaria en trobar-lo, per humil i savi, sinó un èxit de l'obra. Una obra que és tan culta com elegant, tan intensa com sòlida, i mostra gran diversitat de registres i formes, ensems que excel·leix notablement en contingut i en continent. No apta per a pusil·lànimes ni parnassians defallits: ans punyent i cercadora de justícia, és molt d'aquest món i cerca en l'altre allò que d'aquest té.

Com a exemple, *Pietà* ja justificaria per si sola la presència d'Antoni Ferrer en el primer rengle dels autors de la nostra literatura. I tanmateix n'hi ha més, molt més. Sense escarafalls, com els pacients artesans o agricultors antics, resta a l'aguait de la collita o del fruit aciençat de qui se sap posseïdor de les eines i de la raó en la paraula: no hi ha pressa, que el temps ha fet brollar l'aiguaneix més poderós.

M'agradaria evocar, i que se'm permeta ací la pinzellada de l'individu, l'altíssima categoria humana d'Antoni Ferrer, «no lluny del Túria», com la figura d'un remot i alhora proper colon romà, poderosament abraonat sobre el forcat en un solc infinit i enèrgic, intens i fecund: un solc que mamprèn amb «Joan 1:1» i clou just sota els nostres peus i en els nostres dies. En l'entremig, tot un món.

Alexandre Navarro

Elogi de l' instant

Amb *Jocs de llum*, Premi Alfons el Magnànim València de Poesia 2006, Lola Andrés presenta un bell llibre. Commou la vocació de la poeta, escoltar, parar atenció, per percebre la dèbil línia que separa l' instant de plenitud del no-res. Després, impossible romandre incòlume.

JOCS DE LLUM

LOLA ANDRÉS

*PREMI «ALFONS EL MAGNÀNIM VALÈNCIA
DE POESIA», 2006*

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 71

88 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

La pervivència de l'instant demana la seua realització plena, la seua mort, «quan el costum dels dies/ va directe a la terra/ com l'aigua, i la perfora,/ i, així i tot, percebem/ el seu rastre continu». La vida naix amb el nou dia; com més llum, més vida. L'instant serà la unitat vital; abans de produir-se, «aleteig/ per alenar encara les paraules», i després, «la mort desfigurada». Hi ha una metafísica de la llum que recorda Vicente Gaos, una capacitat subtil del tacte que remet a Juan Gil Albert, la vida contada des de dins, com Guillén.

«Recordaria sempre», «recordaria encara», si l'instant de ser no la reclamara, «Ara despunta l'alba,/ i estic viva»; naix el dia, «Moment en què el miracle/ es dóna», tot sembla possible, no cal ajornar les conseqüències de la llum, «infinita bondat», «absoluta innocència». Llum que en el cos de l'escriptora se solidifica; ella és, dins de la llum, arena, pols, temps. El paisatge és la fessomia del destí; per això pot mirar-se'l amb els ulls de la culpa.

Amb la vesprada, la llum implosiona i ve la nit, «el món ha de trencar-se», se suportarà «un penós infern» perquè «Res/ no ha d'acomplir-se». De tot sembla responsable aquella «llum febrosenca», perquè «tu demanes la vida/ més enllà de la vida./ I el teu prec va apagant-se/ com un resó feblíssim».

La nit porta els dubtes, «hores negres», «boscos/ intransitables», «llum morta». Quina vida pot haver-hi dins «un arquer de pedra» o un «cuc de vidre»? En la incertesa de la nit, només «un miracle de carn viva», a penes el cos alberga la llum del dia, «Perquè jo sóc el pànic,/ la fúria, el tir que encerta. I amb això/ no comptava, ferir-me a poc a poc,/ anar matant-me».

Llum, sinònim de vida; jocs de llum, moments de llum, moments de vida. *Jocs*, advertisc, sense dimensió lúdica, sinó profundament existencial.

La segona part del llibre, «Llocs de llum», autònoma alhora que subsidiària de la primera, descriu, com a geografia descriptiva, les actualitzacions de la vida: «Jo no podré esperar, assaborir el tacte/ del temps tan ple de signes: esperar/ com la terra/ prepara el ritme ocios de la natura». El temps, «la llum desesperada». L'eternitat, «ànsia púber», «nova eterna». Llum/aire, dialèctica de contraris, «només un instant, tot és un càntic». Les escenes capitals les representen els actors secundaris, «Com atrapa la vida instants tan perifèrics?» Amants, «bassals/ de llum els cossos», bella imatge, «Passeges per la cambra/ com una ombra en flames».

«Llum, més llum», com Goethe.

Miquel Martínez

Un buit ple de memòria

Vicent Penya Calatayud (Rafelbunyol, 1961) és autor de diversos poemaris i llibres de narrativa, a més de coordinador de les edicions de *L'Aljama*. Guardonat amb notables premis literaris, destaca pels llibres de poemes *Sense un punt de record* (1998) i *El joc* (2002). Amb *El buit* va guanyar el premi Josep Maria Ribelles.

EL BUIT

VICENT PENYA

PREMI «JOSEP MARIA RIBELLES», 2005

COL·LECCIÓ «POESIA», 52

56 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Una advertència: amb *El buit* ens trobem amb l'escriptura d'un poeta madur que fins i tot ha encadenat llibres i temàtiques fins a assolir un univers que dignifica la memòria i la restauració de l'àmbit familiar. L'autor de Rafelbunyol ja havia estrenat amb *El joc* la penetració en un món sensorial de recuperació d'un temps instal·lat en el record. Llavors, no es tractava «d'omplir el temps», ans al contrari, és tractava d'obrir la fecunda sima de l'oblit per fer veure com de fructífera s'esdevenia. Sembla un aforisme de Mario Benedetti el fet que l'oblit estiga ple de memòria –i ho és, tot i que en forma de vers–, i per això el llenguatge de Vicent Penya comença tot just on s'estableix contacte amb la consciència de la paraula: abans de les paraules no hi ha res, no hi ha record. Potser per això, en *Sense un punt de record* ja constatava que per tal de salvar-se de l'agressiva realitat del present calia mirar cap a les rialles d'un món encara no contaminat, un univers innocent.

El buit no escapa a eixa fidelitat «a les idees, a la llengua i al seu univers personal i familiar» que proclama l'editor Manel Alonso i que concentra el seu llenguatge en un vòrtex d'eugenèsia familiar que es perpetua en un mantell protector d'autoprotecció. «Crea des del niu», afirma Alonso, però no per abandonar la implicació amb la societat; la seua és una memòria solidària, com si a la proposta intrahistòrica unamuniana li hagueren bescanviat la filosofia i la psicologia per la sociologia i l'antropologia. Clar que també caldria afegir-hi una certa aproximació més aviat casolana al *compromís* sartrià i, per tant, a una militància que va més enllà de l'evocació emotiva i s'endinsa en vindicacions de marcat caire social. De la mateixa manera ho sap veure Alonso en el pròleg que precedeix *El buit* quan assegura que «la seua poesia ens parla del territori, el paisatge quotidià de la seua comarca, de la memòria individual i col·lectiva del goig de viure i del buit terrible que ens deixa la mort, de la sensualitat, dels petits i grans plaers de l'amor i el sexe».

Pou d'absència

Els poemes de Vicent Peña es pouen d'un buit farcit de records: l'avi –amb el qual dialoga a partir del poema «Llavor»–, l'escola i àmbit social, com si es tractara «d'espolsar la foto» d'un ser estimat, d'un

temps i d'un espai retrobats com la veta aurífera, corrompuda de «certesa i dubtes», que marca la formació empàtica i cognitiva dels humans. No sols estem fets d'irrebatibles teoremes i sil·logismes apresos amb monotonia machadiana –com en «Disciplina»–, sinó també del cor i d'inevitables boques que se cerquen i enceten la lúbrica tertúlia de les salives i els humors corporals, i també de la geografia d'un país que li ha donat l'idioma per poder descriure'l. En aquest darrer apartat, Peníscola, Alcoi, València –de records amenaçats– i la desolació per la mort de l'avi són elements que l'esperonen cap a la pàgina en blanc: «Davant de tanta barbàrie / no puc més que escriure», anuncia Vicent Peña, però amb la sinceritat de qui sap que potser aquest intent no el salve de la «barbàrie» i es veu obligat a demanar la intervenció d'allò més proper al seu cau familiar, d'allò que l'ha envoltat, d'allò que formarà una crisàlide protectora davant l'adversitat. La poesia de Vicent Peña continua creixent mentre encadena poemaris i es dessagna en una marea de paraules que lluiten amb una deriva tan incerta com la vida i com els remeis que proposa el poeta. Els poemes de Peña surten del convenciment que del fons del pou de la vida només en brollen dubtes, i amb això hem d'anar tirant, fent camí, escrivint per constar el perfil esperançat del naufragi.

Pasqual Mas

Viure és no desistir

Poeta de pregona arrel existencialista, la prematura mort de Manel García Grau, en plena maduresa humana i literària, compta amb el testimoniatge excepcional d'aquest darrer poemari publicat, *Constants vitals*, guardonat amb el Ciutat de València l'any 2005.

No és fàcil, ni pretén ser-ho, establir una definició de la poesia de Manel García Grau. No és fàcil, ni vol ser-ho, no ha de ser-ho, perquè un escriptor que cessa sobtadament el cant en el punt àlgid de la seua creació, quan més plenament l'oracle infinit amb què els escriptors pretenem acostar-nos i interpretar el món parlava a través d'ell, crea un buit respectuós al seu voltant, un buit ple de respecte i de misteri. Sense presses ni afanys, sense voluntat de classificacions ni alfarrassades, podem acostar-nos a allò que el poeta de Benicarló ens ha permès com a testimoni excepcional i definitori de la seua maduresa: *Constants vitals*. No parlarem de la seua producció, dels seus guardons anterior: la seua fama el precedeix i fóra sobrer, uns llo-rers innecessaris davant la contundència, la força, l'admirable vitalitat dels seus versos ací presents.

CONSTANTS VITALS

MANEL GARCÍA GRAU

PREMI DE POESIA «CIUTAT DE VALÈNCIA»

COL·LECCIÓ «BROMERA POESIA», 70

85 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2005

Aquesta obra apareix dividida en dues parts: «Les gleves i les petjades» i «L'esguard i l'escorça», tots dos títols que entrelluquen amb força el seu contingut. La primera part se'ns presenta a tall de confessió personal, com una barreja de testimoni i d'autoretrat de mirada penetrant, de mirada que arriba més que no pas a despullar el retratat, a despullar l'espectador. Sobta la cruesa i la netedat de les proposicions vitals i filosòfiques del poeta. Especialment, el primer poema, autèntic pòrtic del llibre, «Busqueu-me aquí», com també el titulat «Nuesa», cisellen més que no relaten la posició de l'autor davant la transcendència de la vida i l'escriptura. Al seu torn, «La taula» transmet tota l'emoció –i quina emoció no traspua cada vers, gairebé èpica, d'epicitat primigènica– que sent Garcia i Grau davant la terra i tot el que la terra té de tradició, d'arrelament, d'identificació i de taula de salvació enmig d'un món com el nostre. Més enllà, àdhuc podem concebre aquest petri poema com un autèntic sistema existencial de relació de l'home amb el seu voltant, amb el seu medi vital. Altres poemes, com «L'escrivà assegut» o «La clau mestra», destil·len l'ofici i la sinceritat, despullada de tot artifici negligent o desnerit, alhora que palesen

la força (amb regust del psalmista bíblic en la primera composició) amb què Garcia i Grau sabia empremtar la seua paraula.

En la segona part, destaquem «Freelance», un agut fresc del nostre temps a semblança de l'esgarriós «Hotel internacional Ram Al·lah». En «Les llars habitades» evoca el propi passat, les persones que han fet possible la seua existència; pot semblar anecdòtic, però esdevé un fenomen universalitzador, la recerca i la troballa de referents pròxims i allunyats alhora en la nostra família, com també ens en parla en «Terra d'Àloe».

Amb aquest llibre, Manel Garcia i Grau anuncia la seua voluntat de no desistir en la ferma voluntat de crear i creure en la paraula. I ho aconsegueix, tot i que en llegir el poeta, resulta inevitable evocar amb melangia la persona entranyable, el plàcid somriure, aquell homenet jovial, aquell «home que neda, tot nu,/ enmig de les mares».

Alexandre Navarro

La vida atenuada

Esperarlo todo del atardecer. Aprender de la naturaleza, que convive con el declinar de la luz. *La noche en arras* es la canción del consuelo, de la pasión tolerada. De una eternidad fiada a los objetos. Consigue Agustín Pérez Leal, Premio Internacional de Poesía «Gerardo Diego» 2005, un tono, donde la existencia, que no se retiene, cante.

LA NOCHE EN ARRAS
AGUSTÍN PÉREZ LEAL
COL·LECCIÓ «POESIA»

PREMIO INTERNACIONAL DE POESÍA
«GERARDO DIEGO» 2005

41 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Si un poeta se distingue de otro es porque no hay dos que traten de una misma forma eso que deja de ser, tiempo o vida que huye. Mejor lo dice Rilke, «Y estas cosas que viven de su propio/ declinar comprenden que tú las celebras; percederas,/ nos confían su salvación, a nosotros, los más percederos». ¿Qué más puede exponer el poeta, sino su existencia, para ser transcurrido? «Huecos vacíos», admite Agustín Pérez Leal, en epicéntrico sintagma. Que la vida pase a través de él, no para retenerla, sino para ser eso que lo transita, viento, pájaro, canto. La palabra funda la realidad, «Ya/ no sé/ si este brillo que veo/ es de sol que remonta/ o es de palabra». Busca el poeta un equilibrio a los excesos del sentir, un centro; «en el centro callado de la tarde», «Rosa del centro», «Si casi siempre intento la medida,/ la palabra en su fiel y la plomada/ quieta

en su descender». Es el itinerario que nombra con *soledad-fiesta-cuidado*. A cada esquina de la felicidad, la muerte presentida, «Puedo morir aquí». Como esa humedad que te sorprende en el anochecer de los campos, tras las promesas vulnerables de un día soleado. «Sabe el árbol dar flor/ y esforzarse en el jugo./ También sabe morir». Por un exceso de gozo, tras confesar soles y voces agostadas de niños en la alberca, «Quiero morir ahogado en ella un día». Morir, tan parecido al vivir, «brevemente dormir», «El mundo quieto», «Sólo un murmullo». Y si la vida sigue, esta inercia de acometer los actos, es porque «Anda el sol demorándose/ por las ramas penúltimas/ como si el viento// de la hora olvidase/ su deber de cerrar/ todas las puertas».

Si ya existe una fe, la oración y el canto, el poeta había de elegir un ámbito, el paisaje. Y ha preferido que las cosas discurran en el campo, con una geografía de huerto y cosechas, un protagonismo de abonos y pájaros, una textura elemental de esparto. ¿Y cuándo? «Llega el aterdecer, la maga hora». Todo se confía a la noche, «La noche/ vela por ti y por mi, que en el sendero/ otra vez somos niños, todo ayer».

Conmueve la facilidad con que los objetos, esos convecinos nuestros, resta-

ñan «sus llagas», en el lavadero, «Como en aquella vieja/ piscina de la prueba, entran aquí/ las camisas grasientas,/ los turbios pantalones manoseados,/ las sábanas cansadas, los pañales,/ y emergen luego sólidos de luz,/ ingravidos al sol, resucitados».

Quizá, en la alteridad, busque el poeta, más que redención, prolongar el aliento de la vida, «En esta luz helada de la aurora,/ en esta vieja soledad/ busco papel y pluma; busco el reclinatorio/ y, a fin que nada sea mío,/ me visto con la ropa de otro hombre».

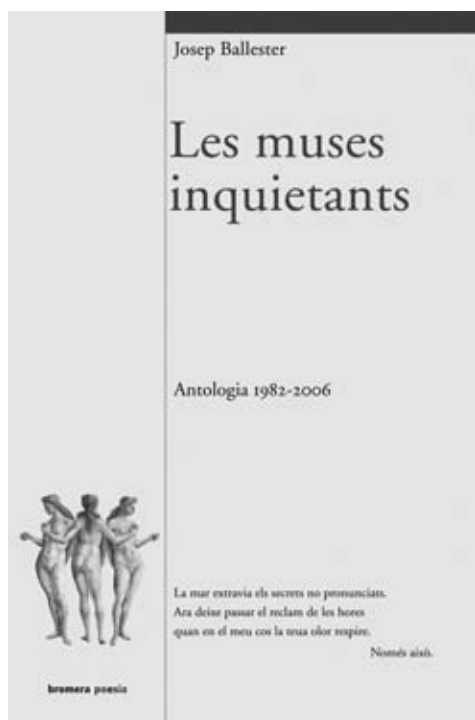
¿Refugio la casa? «Bendigo el tiempo que la arruinará».

Miquel Martínez

Una vida vestida de literatura

Ens trobem una antologia que revisa els més de vint anys de producció poètica de Josep Ballester:

LES MUSES INQUIETANTS

JOSEP BALLESTER

COL·LECCIÓ «POESIA», 6

132 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

M'agrada pensar que l'obra de Josep Ballester és una literatura referencial: tota la seua escriptura està farcida de referències: unes són literàries (o culturals, en un sentit més ampli): multitud de citacions i de referències: des de citacions de Bruce S. a títols com *Una temporada a l'infern*, o la utilització de personatges referencials de diferents cultures; i les altres són vitals: «Avui he fet quaranta anys / que es diu ben prompte / i m'han regalat una ploma Montblanc-Meisterstuck...» Però sempre solen ser ben concretes.

El que més m'ha cridat l'atenció, una vegada vista l'evolució amb una mica de perspectiva, és que en els primers llibres, les referències culturals creen una capa que gairebé amaga la vida que hi batega a sota, que ens provoca, de vegades, el dubte de si allò que ens conta són sentiments propis o provocats literàriament (i no he dit que, literàriament, siga millor una opció que l'altra: totes dues són vàlides), però sí que feia la impressió, algunes vegades, que l'autor s'amagava darrere d'altres autors, com en un joc d'espills o de cuirasses. Des de la meua perspectiva, quan aprofita la referencialitat literària com un joc d'espills, és ben interessant, mentre

que algunes vegades tens la impressió que, amb tanta cuirassa, impedeix que el lector entre al poema. I jo, com a lector de l'obra de Ballester des de fa molts anys, m'havia mogut en aquesta ambivalència, excepte en el darrer llibre. Tanmateix, he de reconèixer que, en aquesta antologia, els poemes estan molt ben seleccionats i els situaria a la banda dels espills.

També, en mirar amb perspectiva, veig un procés en el qual els jocs literaris –els espills i les cuirasses– són cada vegada més primis i la vida –també les referències vitals concretes– prenen cada vegada més força i potència fins a desembocar al seu últim llibre, *L'odi*, on sense abandonar les referencialitats culturals, trobem una vida –i una mort– que no s'amaga al darrere, sinó que s'hi entrecreu. Però el canvi no és tan sobtat com sembla, sinó que es podia veure evolucionar llibre a llibre. Tanmateix, pareix que la voràgine consumista actual no ens permet pair amb temps i distància les coses i, per desgràcia, provoca que un llibre publicat fa vint anys siga pura prehistòria.

Per fortuna, hi ha algun mètode pal·liatiu –que no curatiu– per a la desmemòria cultural, com ara, per exemple, aquesta antologia que ens trobem entre mans, que ens permet seguir la línia d'escriptura d'un autor que no és, de cap manera, només el seu últim llibre.

Les muses inquietants és, efectivament, una antologia, encara que no del tot convencional: comença amb un pròleg breu de Jordi Virallonga, més propi d'un

llibre de poemes que d'una antologia, on només m'ha interessat la idea que Ballester no és un poeta romàntic –aquest postromanticisme etern i rosa i consumista en el qual sembla que vivim– i possiblement és cert i molt destacable. I que això el fa un poeta descarnat en els seus últims llibres.

Després segueix la tria de poemes que a mi se m'ha fet breu. Molt bona la selecció de poemes, encara que trobe a faltar-ne algun. També té gràcia que hi pose, a més de l'editorial i data de publicació de cada llibre, el temps de l'escriptura, amb la voluntat, crec, de marcar l'evolució.

Hi ha, també, un únic poema inèdit que, alhora, és un poema de circumstàncies: dedicat a M. Garcia Grau, company generacional, que ha mort de càncer. Les circumstàncies personals –la malaltia, la proximitat de la mort– s'ajunten tràgicament a la literatura. És cert que hi trobem a faltar algun poema inèdit més, però també és cert que aquest únic condensa la línia evolutiva de Ballester i és, alhora, un homenatge.

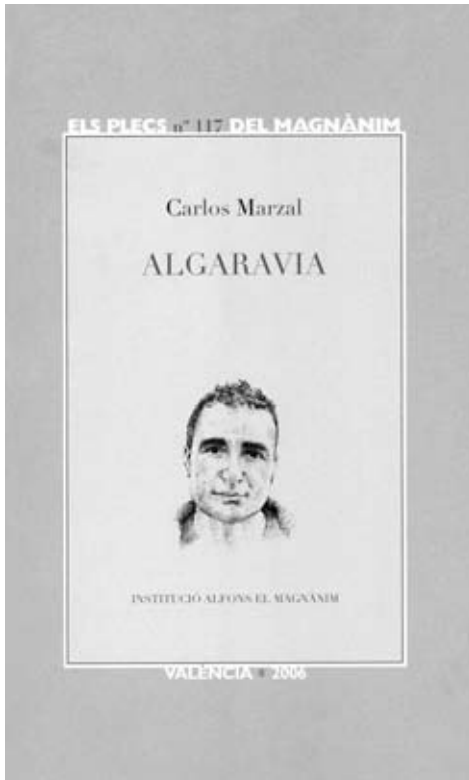
L'antologia s'acaba amb una desigual *Tria d'amigues i d'amics*, on diversos autors comenten de múltiples maneres un poema de Ballester que han triat. Té gràcia, però no veig que aporte gran cosa a l'antologia.

Així doncs, ens trobem davant d'un llibre que calia, perquè ens recupera i llig l'evolució de Ballester, i perquè ens fa rellegir les espurnes brillants d'un Poeta.

Josep Lluís Roig

Cavil·lacions

Nou lliurament de la poesia de Carlos Marzal en aquesta plaqueta que publica la Institució Alfons el Magnànim. Dins la col·lecció de plecs que dirigeix Ricardo Bellveser, ens arriben les paraules del poeta valencià que fins ara ens havia presentat la seua obra poètica exclusivament en castellà.

ALGARAVIA

CARLOS MARZAL

COL·LECCIÓ «ELS PLECS DEL MAGNÀNIM», 117

32 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2006

Llegim en el diccionari que amb el nom *algaravia* es coneix «aquell dialecte de l'àrab que parlaven les minories musulmanes residents als estats cristians de la Península Ibèrica després de la conquesta cristiana». També hi ha alguna altra accepció del mot que el defineix com una certa abundància de crits i aldarull, llenguatge parlat només a mitges o malament, etc. Siga com siga, darrere d'aquest títol hi ha una vintena de poemes llargs que l'autor ha aplegat i ha lliurat als lectors i als amics. Carlos Marzal, poeta més que reconegut i guardonat amb premis literaris importants en llengua castellana com ara el premi de la Fundació Loewe de l'any 2004, realitza ara una provatura lírica en la llengua d'Ausiàs March.

Diàleg amb un mateix, reflexions en veu alta, recomanacions i cavil·lacions adreçades a un tu poètic que sembla buscar els secrets d'aquell perfum àcid que

deixa el pas del temps. Com en tota mostra de treball literari, la poesia –la poesia de Marzal– canonitza de nou els gran temes i els renova amb un to malenconiós que ja ha deixat de ser innocent, però que té una certa enyorança d'aquella *flor pretèrita* (llegiu *L'origen del món*). Assabentat d'aquesta mena de camí sense tornada, el poeta, neguitós i insatisfet, obri els ulls, fixa l'objectiu de la seua càmera i dispara contra tot el que l'envolta, la realitat més immediata, la quotidianitat que l'ha fet ser allò que ara és: un home del seu temps, amb tota la perplexitat i la inseqüència que això comporta. Aquesta és la raó de l'escriptura, l'eco d'un passat, el retorn del foc primigeni.

El resultat és un treball poèticament correcte que destil·la la lucidesa i el rigor amb què hom ha batejat Marzal. Ara bé, des del punt de vista lingüístic, el lector i la lectora trobaran algunes incoherències que entrebanquen la lectura i l'assumpció d'aquests textos. El model de llengua que fa servir l'autor d'aquesta *Algaravia* esdevé una mica malaguanyat: usos incorrectes de relatiu, algun accent sobrer, vacil·lacions en l'ús de verbs incoatius, més d'un adverb i algun determinant mal situats, etc. Desconeixem l'origen d'aquest grapat de poemes que bé podria ser d'una pri-

mera factura en castellà i, per tant, traducció després al valencià. Si així fos, pot ser aquesta la raó per la qual s'hi ensuma una artificiositat en la sintaxi. O si, per contra, el llibre fou escrit directament en aquesta *algaravia*, efectivament s'hi entreveuen alguns crits que n'incomoden la lectura.

Per als qui llegim versos amb les ulleres de la presbícia lingüística, vull dir, els maniàtics de la correcció que filem prim davant un producte tan selecte com és un llibre de poemes, no podem estar-nos de reclamar un rigor extraordinari en aquest aspecte. Massa greuges comparatius i massa discriminació pateix la llengua cada dia que passa perquè (i no *per a què*) aquesta tendència a l'empobriment i a la descurança arribe a parcel·les tan sublimes del llenguatge com la de la poesia.

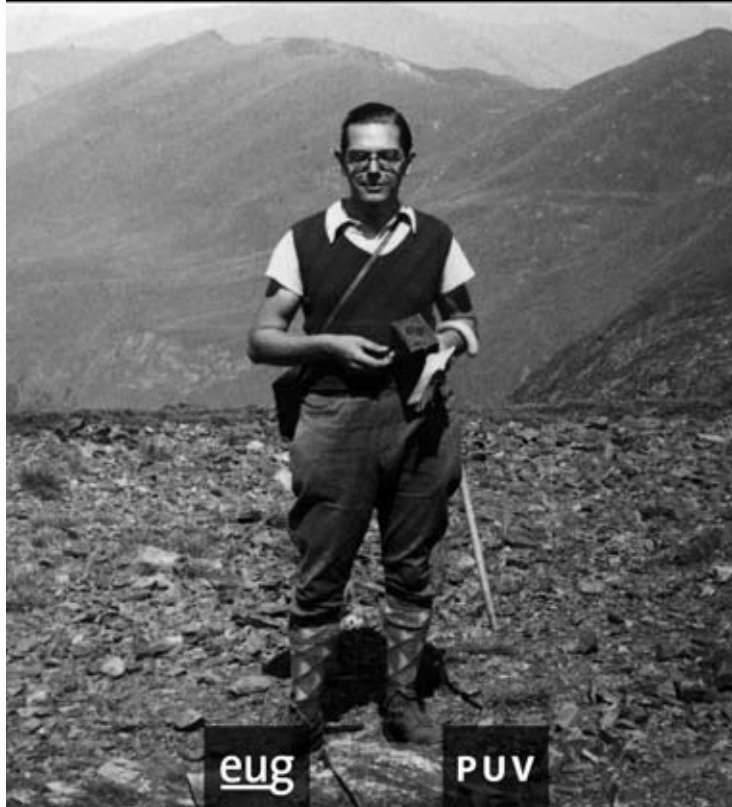
Begonya Mezquita

Aron Cohen, Rosa Congost, Pablo F. Luna, coords.

PIERRE VILAR

Història total, història en construcció

Una història comprensiva per a guanyar el futur

La història és senyal d'identitat d'una col·lectivitat humana, que serveix per definir-la en el present i per orientar-la cap al futur. A partir d'ací, Pierre Vilar ens va ajudar a repensar globalment la imatge del nostre passat i repensar-nos globalment com a poble.

Quan parlem d'història, és general la imatge de discurs teòric en forma de monòleg que transmetien els nostres professors de forma més o menys interessant. És una

PIERRE VILAR, HISTÒRIA TOTAL,
HISTÒRIA EN CONSTRUCCIÓ

ARON COHEN, ROSA CONGOST,
PABLO F. LUNA, COORDS.

262 PÀGINES

PUV / UNIVERSIDAD DE GRANADA,
VALENCIA, 2006

rèmora que ens ha acompanyat al llarg del temps a l'igual que la distorsió de les matemàtiques com a disciplina difícil i repetitiva. Però hi ha molts tipus d'històries i d'historiadors. De la tradicional concepció de la història cronològica i descriptiva basada en els reis i les batalles, els segles XIX i XX van conèixer un esclat de tendències ben diverses: el positivisme, el marxisme, la història dels Annals, del gènere i de les minories, la microhistòria i la història quotidiana, la història fenomenològica...

De fet, Pierre Vilar va treballar durant tota la seua vida per difondre una història com a ciència global i dinàmica on s'analitzaren els fets en el seu context social, econòmic i cultural des d'una metodologia marxista. I a més a més, ho va fer amb una intensa i llarga connexió amb el nostre país, com ho demostra la seua tesi doctoral, exercint com a professor de l'Institut Francés a la capital catalana, o amb els seus lligams amb intel·lectuals com Rubió i Balaguer, Duran i Sanpere, Pi i Sunyer o Triadú.

Però malgrat els seus esforços, igual que el d'altres historiadors i geògrafs, el món de la història en l'àmbit social ha tingut una influència molt reduïda al nostre país i a l'Estat espanyol. Els motius poden ser diversos, però un d'ells ha estat la greu separació que existeix entre el món universitari i el no universitari. Mentre els uns es dediquen prioritàriament a la investigació, amb multitud de motivacions i

ajudes per als desplaçaments i projectes, els altres estan lligats a la docència directa amb un horari rígid que entrebanca greument els avanços epistemològics i

la connexió entre els dos móns educatius. En aquest volum, els professors Cohen, Congost i Luna com a coordinadors del seu contingut, han recollit la quinzena de comunicacions presentades a l'octubre del 2004 en el marc de l'«Atelier Pierre Vilar, per a una història en construcció». També es transcriuen algunes de les intervencions del públic així com les discussions suscitades i animades entre els participants. El llibre està estructurat en cinc parts, després d'una interessant introducció. En primer lloc s'analitza l'actualitat del protagonista, per a passar a continuació a les estructures de les societats i a un conjunt de reflexions sobre el paper de l'historiador sobre el terreny. El quart bloc està dedicat a les relacions entre història i ciències socials, per acabar amb el tema de l'historiador i l'ensenyament de la història.

Com tots els productes col·lectius, hi ha una gran diversitat de conceptualitzacions en els diferents escrits, si bé tots ells pertanyen a figures reconegudes en el món de la historiografia, amb una preponderància dels estudiosos francesos. L'obra es complementa amb una extensa bibliografia, més les principals publicacions de Vilar citades al conjunt de comunicacions i un pràctic índex de noms. Es nota que hi ha hagut un gran esforç per fer un llibre accessible, tot i anar enfocat a un públic universitari interessat per la Història.

Enric Ramiro Roca

Lliçons de compromís

Un volum que aplega una selecció dels articles més recents publicats per l'autor, on es fa palesa la voluntat per participar en la construcció política, social i cultural del país des de posicions progressistes i valencianistes, així com per entendre el món en què vivim.

HERÈNCIA D'UNA ÈPOCA

GUSTAU MUÑOZ

COL·LECCIÓ «ARGUMENTS», 18

287 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA: 2006

Què significa ser un intel·lectual i/o artista compromés? Estarem d'acord que una persona compromesa és aquella que observa la realitat que l'envolta, detecta les seues disfuncions i decideix implicar-se activament en la seua construcció tot aportant possibles models alternatius que ens conduïsquen envers una societat millor en tots els àmbits. És, per tant, algú que entén el moment present com una conseqüència del procés històric i reflexiona sobre el passat per projectar-se amb garanties cap al futur. Si això és cert, sens dubte Gustau Muñoz s'inclou en aquesta categoria, com ha demostrat a bastament al llarg de la seua trajectòria professional i cívica.

El primer que descobrim és que l'àmbit valencià és el veritable centre de les seues (pre)ocupacions. Especialment crític es mostra amb el model econòmic impulsat pel govern en les diferents administracions públiques i basat en

l'especulació urbanística, el turisme massiu i les grans infraestructures, mentre s'arracona el teixit industrial tradicional i es permet una ocupació insostenible del territori. Un projecte «modernitzador» esbiaixat, en el qual, segons explica, es malbaraten els recursos al temps que queden sense atenció parcel·les centrals en el benestar dels ciutadans com l'educació i la sanitat, i que ha estat lloat permanentment pels mitjans de comunicació públics, i també privats, fins el punt de generar una eufòria allunyada de la realitat. Muñoz també dedica la seua esmena a la política cultural del partit conservador, sobretot amb tot allò que té a vore amb la difusió i normalització del valencià en les diferents instàncies de la vida pública.

Al mateix temps, però, no s'està d'interessar-se pel que s'esdevé a l'Estat espanyol i, per extensió, al conjunt d'Europa i a un món cada vegada més globalitzat. Un dels temes més polèmics és el qüestionament de la transició espanyola com aquella etapa ideal de consens de totes les forces polítiques i socials. A diferència d'això, l'autor considera que l'esquerra es va mostrar massa tova i va cedir més del compte, circumstàncies que han marcat el debat sobre al model territorial de l'Estat i el reconeixement de la seua pluralitat cultural i

nacional. El seu tarannà profundament europeista es posa de manifest en els textos on emfasitza el perill de l'ascens de la ultradreta en diversos països europeus com França, Itàlia, Àustria i Holanda, així com en la crítica a l'unilateralisme sense complexos dels Estats Units, que darrerament els han portat a relativitzar el paper de l'ONU, a no reconèixer el Tribunal Penal Internacional i a no acceptar el Protocol de Kyoto.

De tota manera, Muñoz es presenta moderadament optimista i entén que la situació d'anorreament de la societat valenciana es pot redreçar. Cal, això sí, recuperar impuls social i, sobretot, credibilitat moral (una de les idees que articulen tot el seu discurs). Per aconseguir-ho, els partits de l'esquerra han d'abandonar les guerres intestines i treballar en comú per presentar una alternativa sòlida i creïble. Una tasca que, com insisteix l'escriptor, han de dur a terme juntament amb la societat civil, l'única que, en els últims anys, ha estat capaç de plantar cara als abusos d'un poder aclaparador que ha deixat poc marge de maniobra.

Àlvar Peris

Confessions aconfessionals

Sense iniciatives com la de Jaime Camino moltes veus protagonistes de la Guerra Civil (1936-1939) s'haurien perdut per sempre. Encara que reticents en molts casos a parlar-ne, la confiança que els van inspirar les preguntes «nítides i sinceres» de Camino va afavorir un testimoni col·lectiu de reflexió inesgotable.

LA VIEJA MEMORIA

JAIME CAMINO

142 PÀGINES

ELLAGO EDICIONES, CASTELLÓ DE LA PLANA, 2006

Un ambient agradable: només una càmera per a filmar, escasses fotografies i poques impertinències. A penes un equip de cinc persones, inclòs el mateix Jaime. Només els imprescindibles per ajustar el so i la imatge, gravar i viatjar incansablement d'un poble a un altre, d'un costat a un altre de la frontera.

A banda d'això, tacte, amabilitat, i una predisposició innata a escoltar i a suscitar la parla –sense interrupcions– van obrir camí a aquesta mena de confessió aconfessional sense parangó.

Així és com es va fer possible enregistrar les veus protagonistes d'un moment històric decisiu i dramàtic, ple de confusions i versions contradictòries, d'uns records que –com el mateix Jaime Camino escriu– «con el paso de los años peligraban con desaparecer», ja que «la mayoría de testimonios serían de personas que, excepto algunos más jóvenes,

frisaban los ochenta años de edad. Muchos de ellos vivían todavía en el exilio y no eran de fácil localización».

Amb aquest repte, doncs, per davant, l'equip de Camino es va posar en marxa el 1976 –sis anys després del concebut projecte inicial de realitzar una pel·lícula a partir de la filmació d'aquestes entrevistes–, ja que *«jamás una película así hubiera podido exhibirse, y ni siquiera rodarse, en la España de Franco».*

Mort, doncs, el dictador i localitzats els protagonistes seleccionats per a les gravacions, la dificultat major va ser com enfocar el projecte, a partir de quin fil

conductor guiar i entrellaçar les converses, més aviat monòlegs, i com confeccionar un guió fluid alhora que contrastat. El resultat, però, va sorprendre a tothom amb

«un trabajo de artesanía que fue gestándose en un guión impensable previamente, que se convirtió en un encaje de bolillos y devino la obra final».

Si bé la idea inicial va ser parlar al voltant de figura de Buenaventura de Duruti, símbol de l'anarquisme combatiu, mort al front de Madrid el 1936, l'accés tan difícil a la seua memòria va donar un tomb nou al projecte i, a poc a poc, la pel·lícula va anar obrint-se a

altres temes més genèrics sobre la República i la Guerra Civil.

Així doncs, el guió de la pel·lícula –hui traslladat a aquest llibre per iniciativa d'Ellago Ediciones– es va estructurar al voltant de quatre jornades decisives: la proclamació de la República, el 17, 18 i 19 de juliol, i quatre períodes o estats viscuts (la revolució, la violència, la defensa de Madrid, ¿Guerra o revolució?). Dies i moments crucials viscuts des de la incertesa, però alhora amb una decisió desbocada, des del desconcert, però amb coratge.

Tot plegat, aquest llibre recull i transmet l'efecte coral d'unes confessions inespe-

rades i esclaridores, converses primer desconfiades i després quasi inaturables –com la mantinguda amb Ramón Serrano Súñer–, testimonis contrastats com els de Do-

lores Ibárruri i Federica Montseny, sentències crues i emotives com les d'Enrique Lister (comunista i comandant d'una divisió de l'exèrcit republicà) i Frederic Escofet (comissari d'«Orden Público» de la Generalitat de Catalunya), o els records impagables de Josep Tarradellas sobre el president Companys. Testimonis tots que desperten d'un silenci històric.

Lourdes Toledo

Primero ver...

Primum videre es un intento colectivo por acercar a los alumnos de Filosofía algunas de las ideas de los mayores pensadores occidentales a partir de su conexión con ciertas películas bien conocidas de la historia del cine. El cine se convierte así en un vehículo que puede permitirnos superar el obstáculo de los tecnicismos conceptuales en el camino de la comprensión.

PRIMUM VIDERE DEINDE PHILOSOPHARI

A. FERRER, X. GARCÍA-RAFFI, F. J. HERNÁNDEZ, B. LERMA

COL·LECCIÓ «FONAMENTS»

276 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2007

Modificando ligeramente una vieja máxima sapiencial, la de que primero hay que vivir y sólo después filosofar, el grupo de enseñantes que firma el libro propone a los alumnos ver antes de filosofar.

El trabajo en clase de los textos filosóficos (el «comentario de texto») ha sido considerado a partir de cierto momento la única forma auténtica de penetrar en el pensamiento de un filósofo, más allá o más acá de la interpretación de manual que pudiera traicionar su sentido con la buena intención de reducir sus aristas. Los textos que se elegían para enfrentarse directamente al autor estudiado, sin embargo, requerían no sólo un pequeño glosario que definiera en términos llanos los tecnicismos filosóficos, sino también cierta explicación previa. No sin cierto elemento de paradoja, se precisan ahora elementos

de explicación del texto en otros términos que lo hagan más digerible.

Entre las virtudes de este título colectivo que recorre algunos hitos de la Historia de la Filosofía se encuentran no sólo la minuciosa elaboración del material cinematográfico y su puesta en contacto con el autor respectivo, sino el acierto en la elección de las películas para explicar los autores y conceptos estudiados: *La rosa púrpura de El Cairo* para las desdobladas ideas de Platón, *Elling* para las categorías o el sentido común en Aristóteles, *El Sur* para los reinos temporales o imaginarios de la felicidad, *El hombre que pudo reinar* para las exigencias del poder en Maquiavelo, *Galileo Galilei* para la ciencia y el drama de Galileo, *Johnny cogió su fusil* para el *cogito* independiente de Descartes, *Dr. Jekyll y Mr. Hyde*, para las percepciones del yo en Hume, *Las amistades peligrosas* para la distinción entre naturaleza y cultura de Rousseau, y así hasta diecisiete emparejamientos autor-película.

Cada uno de estos diecisiete módulos consta de cuatro apartados: en primer lugar una ficha técnica y sinopsis de la película, en segundo un análisis que la pone en relación con el autor y obra estudiados, en tercero el apartado de textos del autor y las preguntas sobre

los mismos, y en cuarto un «Otras películas» donde se proporciona una lista de filmes alternativos.

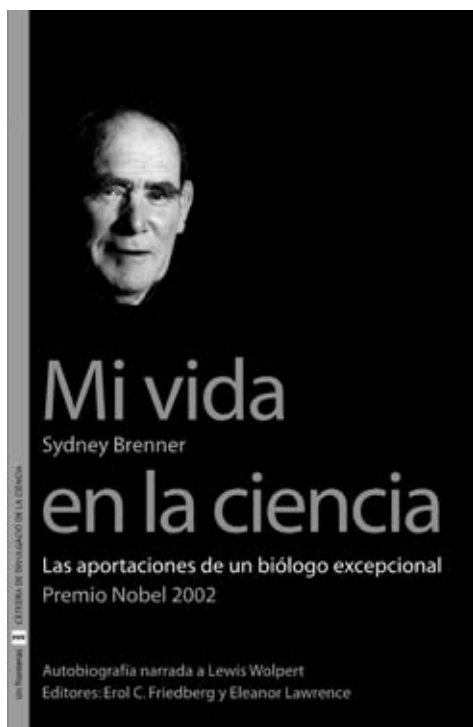
Este intento por acercar a los alumnos de Filosofía algunas de las ideas de los mayores pensadores occidentales a partir de su conexión con películas bien conocidas de la historia del cine no es nuevo, pues el grupo de profesores que firma *Primum videre* ya había publicado en 1995 su *Cinema i filosofia. Com ensenyar filosofia amb l'ajut del cinema*, con diversas propuestas para la enseñanza de la filosofía y una misma, benemérita finalidad: la de convertir el cine en un vehículo que permita superar al alumno el obstáculo de los tecnicismos conceptuales.

Miguel Catalán

Un recorregut personal pel món dels caçadors de gens

L'autobiografia de Brenner constitueix el testimoni d'una figura central de la biologia molecular del segle xx. No és, però, en cap cas una anàlisi documentada i contrastada de les causes i conseqüències del desenvolupament experimentat per aquesta disciplina.

*MI VIDA EN LA CIENCIA.
LAS APORTACIONES DE UN BIÓLOGO EXCEPCIONAL*

SYDNEY BRENNER

TRADUCCió D'EMILIA MATA LLANA

COL·LECCIó «SIN FRONTERAS»

186 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

La biologia ha protagonitzat al llarg del segle xx gran part dels avenços realitzats en el coneixement del món del qual formem part. Fonamentalment a partir de la descripció de l'estructura del DNA a començaments de la segona meitat de segle, la biologia va rebre un impuls que la situà en el centre de totes les mirades. A partir de llavors han estat moltes les inversions realitzades en aquest àmbit. La recerca s'ha vist així implementada i els resultats no han tardat a arribar. Els fonaments bàsics de la disciplina han estat redefinitos i les nostres concepcions de la vida i de l'ésser humà s'han vist radicalment transformades. Ara bé, el nou camí pres per la biologia al llarg de les darreres dècades ha estat també origen de nombroses polèmiques que han transcendit a l'opinió pública. La clonació de mamífers, l'obtenció de cultius transgènics, o el desenvolupament de teories socials

basades en concepcions reduccionistes de la biologia, en són un bon exemple. El llibre de Sydney Brenner constitueix el testimoni d'un dels principals protagonistes d'aquest episodi recent de la història de la ciència. Brenner va nèixer el 1927 a Sudàfrica, va estudiar medicina i el 1952 es va desplaçar a Oxford, on es va doctorar. Va continuar la seua recerca a Cambridge, i entre les nombroses contribucions que llavors realitzà destacaren aquelles que permeteren un major coneixement del mecanisme de desenvolupament cel·lular. En particular, els seus estudis amb el cuc *C. elegans* li acabarien per reportar la concessió del premi Nobel. La importància de Brenner dins la comunitat científica no es limitaria, però, a la seua contribució intel·lectual, sinó que fou també peça clau en la gestió institucional i empresarial de la recerca. Tenim, així doncs, un testimoni valuós per endinsar-nos en la biologia molecular del segle xx. Ara bé, cal tenir present les limitacions d'un text que és, en veritat, producte d'una gravació de quinze hores de l'autor i d'un treball d'edició posterior. El text compta amb els problemes d'estil derivats de la transcripció d'una intervenció oral i amb les limitacions en els continguts d'un text d'aquestes característiques. S'hi troba a

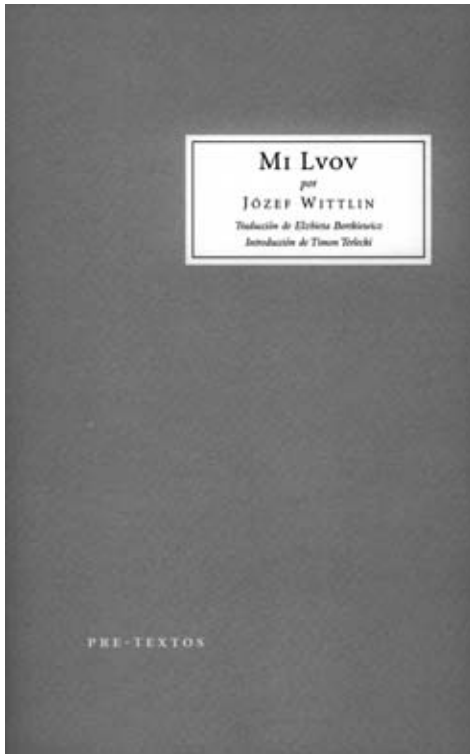
faltar l'anàlisi crítica i contextualitzada de les recerques descrites en el text i fonamentalment l'estudi de la dimensió política i social dels esforços econòmics i humans invertits en la recerca en biologia molecular. A més a més, si bé a través dels ulls de Brenner concebem una imatge prou realista de la mentalitat que sovint ha estat motor de la recerca científica dels darrers temps, la imatge que n'obtenim no és massa esperançadora. Brenner ens mostra una ciència llunyana d'aquell ideal de la ciència del poble i per al poble.

Ximo Guillem-Llobat

La ciutat evocada

Józef Wittlin, escriptor polonés (Dymitrow, 1896-Nova York, 1976), rememora en aquest llibre els anys que va passar a Lvov. Traductor de *L'Odissea* i un dels màxims representants de l'exili polonés, és ací on la seua prosa excel·leix amb més fulgor.

MI LVOV

JÓZEF WITTLIN

92 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Cap ciutat, cap poble existeix fins que no l'ha contat un escriptor. Lvov, ciutat ucraïnesa que va pertànyer a Polònia fins a la Segona Guerra Mundial, és l'objecte d'evocació literària de tres escriptors polonesos molt diferents però que tenen en comú haver passat la infància o la joventut en aquest enclavament típicament fronterer, format per allaus successives de població i objecte d'eterna cobejança entre nacions. Aquests escriptors són Stanislaw Lem, Józef Wittlin i Adam Zagajewski. Com posant-se d'acord, tres editorials espanyoles han traduït durant 2006 els seus llibres dedicats a Lvov. Zagajewski ha escrit *Dos ciudades* i l'ha editat El Acantilado. El de Lem es diu *El Castillo alto*, i l'ha publicat Funambulista (una xicoteta i agosarada editorial de Madrid que igual edita en castellà que en català, i això, que hauria de ser una obvietat, s'ha de remarcar encara com una excepcionalitat). El de Wittlin, *Mi Lvov*, el va traure al setembre Pre-textos.

Els llibres de Lem i de Wittlin, per exemple, són molt diferents. *El Castillo alto*, per a començar, és una autobiografia i se centra en els anys d'escolaritat de Lem (qui, per cert, a diferència de Wittlin, va nàixer a Lvov mateix). Com a peça memorialística és remarcable, però com a evocació de l'experiència escolar és exacta, hilarant, profitosa i profunda. Com a qualsevol alumne de qualsevol època, a Lem (conegut pels seus llibres de ciència-ficció) el que més l'interessava de l'ensenyament era la possibilitat de fugir-ne. El Castell Alt era precisament el lloc on es reunien els col·legues quan s'anul·lava una classe perquè el professor s'havia sentit indisposat. La mitificació de la localitat es du a terme, doncs, al mateix temps que la mitificació d'aquella infància esvaïda, però encara vivificadora.

El Lvov de Józef Wittlin pertany a una altra dimensió. L'home que confessa que li plauria que els seus antics conciutadans li dedicaren un carrer sota el mateix Castell Alt on feia campanya Stanislaw Lem, evoca en el seu llibre la ciutat de les catedrals i dels cafés, i hi tenen tanta importància els llocs com els personatges que va conèixer. Però l'ombra nostàlgica és difícil d'evitar. Com ell diu, «no és Lvov el que enyorem després d'anys de distanciament, sinó a nosaltres mateixos en aquella Lvov».

Degué ser, en veritat, una ciutat interessant. El lloc per on han passat grecs, armenis, italians, alemanys, polonesos, jueus i ucraïnesos. La ciutat imponent de les tres catedrals, la llatina, l'ortodoxa i l'armènia. Els carrers, no ho oblidem, buidats brutalment de jueus pels ocupants nazis –ajudats pels col·laboracionistes ucraïnesos– durant la Segona Guerra mundial. Wittlin té frases delicades per a tots aquests records, però especialment per a la massacre antisemita, tant recent encara quan escriu el llibre, l'any 1946.

Avui, Lvov (Lwow en polonés, Lemberg en alemany i Lviv en ucraïnés) és una tranquil·la urbs que haurà de gestionar d'alguna manera una terrible memòria. Què passa quan una ciutat passa a formar part d'un altre país? Potser llavors és com si fóra negada per les aigües i els qui hi van viure una part feliç de les seues vides senten que ja no podran tornar a aquell paradís que un dia fou també seu. Quin dubte hi cap que això és un motor eficacíssim de motivació literària i per això el Lvov de Wittlin, de Lem i de Zagajewski no morirà mai. Ha passat a formar part del territori de la literatura, on no hi ha fronteres ni duanes, sinó tan sols una comunitat universal de vivències compartibles.

Victor Cotlliure

Contra l'imperi dels diners en forma de rajola

Enginyós i molt encertat el títol de *Columnas de agua*, que aplega els articles d'opinió publicats pel periodista Emili Piera en el diari *Levante-EMV* entre 2002 i 2005, consagrats a esperonar el debat sobre la política hidràulica espanyola en tota la seua complexitat.

COLUMNAS DE AGUA (2002-2005)

EMILI PIERA

PRÒLEG DE J.J. PÉREZ BENLLOCH

COL·LECCIÓ «CAMINÀS», I

188 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Durant una setmana, *Columnas de agua* ha sigut el meu llibre-metro a Montreal. El vaig triar per acompanyar-me en els fugissers i monòtons trajectes *undergrounds*, per la brevetat dels textos i perquè m'agrada llegir sobre el meu país envoltada de gent estrangera que poc o res saben d'on vinc i dels neguits dels meus compatriotes –tot i que això també m'ho puc trobar fàcilment al metro de València. L'experiència ha estat si més no curiosa, ja que en aquestes latituds, l'aigua que raixa de l'aixeta és debades, vaja, que d'aigua van sobradíssims. No sé si ací funcionarà l'equació «*si lees, llueve*» apuntada per Piera en un dels seus articles, però la veritat és que els habitants d'aquesta illa fluvial llegeixen molt –també al metro. I a pesar de tocar-los molt de lluny el tema de l'escassetat d'aigua, no em puc estar de pensar que més d'un montrealés gaudiria de la lectura dels articles de Piera (amb una bona traducció al

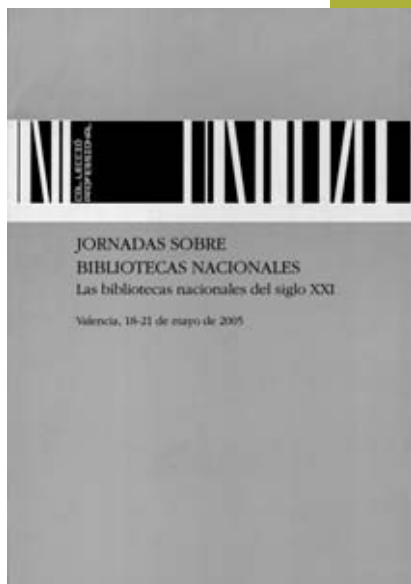

francés, és clar). I és que, malgrat que aquests articles van farcits de sobreentesos, de referències a la cultura, al paisatge i a la política local, no deixen de ser una joia periodística. O dit altrament, l'interés d'aquests escrits no s'exhaureix en el rigor informatiu i en la vocació democràtica que destil·len. La cosa va més enllà, perquè la prosa amb què s'han escrit aquests retalls d'opinió representa el bo i el millor del país en allò que anomenem periodisme literari. Aquest és el meu parer, però també el de molts col·legues que coincideixen, sense embuts, a considerar Piera com un virtuós del gènere. I ho és, perquè informa, incita a la reflexió i proporciona eines per al debat; amplia horitzons culturals i lingüístics. I encara més, fa somriure i, de vegades, riure; emociona i remou els budells. I les dosis de lirisme que administra són sempre proporcionades i escaients. Breu, els seus escrits contenen molts dels ingredients que ens ajuden a reconèixer *súbito* un bon text periodístic o literatura de la bona, tant se val. Fa un any i escaig Bromera va publicar *L'aigua de tots?*, un volum que contenia els treballs periodístics –de diferent naturalesa però d'interés complementari– d'Emili Piera i Àlex Milián. L'obra en conjunt analitzava la conveniència dels transvasaments com

a obres d'interés general i públic i la implicació del negoci immobiliari. Tot i que centrats en les accions anunciades pel Pla Hidrològic Nacional, ambdós treballs no van perdre de vista el volum i l'abast del gran negoci de l'aigua a escala planetària. Bona part dels articles de Piera que ara aplega Brosquil s'ubiquen en un altre moment del debat, en què la Unió Europea ja ha anunciat la suspensió del transvasament de l'Ebre i, d'altra banda, es treballa –des d'un front institucional– per canviar el traçat de l'aqüeducte Xúquer-Vinalopó. Cal dir, però, que el nou mapa hidrològic és sobretot producte del diàleg social, al qual han contribuït en gran mesura les aportacions periodístiques de Piera.

Alicia Toledo

El llibre arreplega les actes de les Jornades sobre Biblioteques Nacionals del segle XXI realitzades en la Biblioteca Valenciana durant els dies 18 al 21 de maig de 2005 i coordinades per Everilda Ferriols, Miguel C. Muñoz i Romà Seguí.

La Biblioteca Valenciana volia celebrar així els seus primers vint anys d'existència i la millor manera de fer-ho era reunir un grup de professionals perquè parlaren dels reptes del futur. Així podem trobar articles d'un grup ampli d'especialistes com ara Dolors Lamarca (Biblioteca de Catalunya), Concha Lois (Biblioteca Nacional d'Espanya), Romà Seguí (Biblioteca Valenciana), Xavier Ajenjo (Fundación Ignacio de Larramendi), Clotilde Olarán (Biblioteca Foral de Bizcaia), José Antonio Cordón (Universitat de Salamanca), Luis Ángel García Melero (Ministeri d'Administracions Públiques), Juan José Fuentes Romero (Universitat de la Corunya), Rafael Coloma (Direcció General del Llibre i Biblioteques de la Generalitat Valenciana), Juan Manuel Pérez (Library of Congress), entre altres professionals del sector bibliotecari.

Biblioteca Valenciana
Un focus cultural de la nostra
Comunitat Autònoma

Este estudio es fruto de un proyecto de investigación realizado por el historiador Javier Hernández Ruano bajo el título *Justicia, sociedad y gobierno en la encomienda montesina de Benicarló-Vinaròs (1500-1700)*. El resultado ha sido un intento por reconstruir un aspecto complejo de la historia de Benicarló y Vinarós. Un tema en muchos aspectos poco conocido todavía en España que ha contado con el análisis de una muestra de los pleitos que alcanzaron las cortes de apelación señoriales y reales y otras fuentes igualmente valiosas para la investigación.

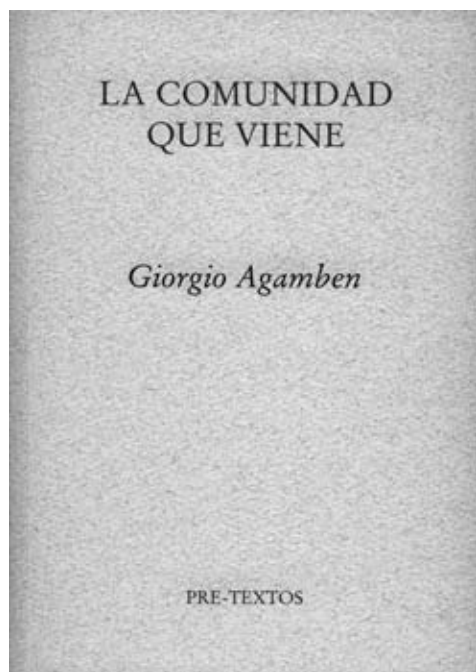

El libro es la consecuencia de un estudio riguroso, amplio y diverso de la sociedad valenciana de la segunda mitad del siglo XIX realizado por la historiadora Concha Ridaura. Elaborado a partir de fuentes muy variadas, es un retrato de una época, un espejo de los distintos cambios que fue sufriendo la burguesía valenciana a partir de sus costumbres, hábitos y, por supuesto, un análisis profundo del pensamiento. Un libro valiente, importante y único en su exploración de las relaciones entre manifestaciones artísticas y la sociedad valenciana decimonómica.

Filosofia política contemporània

En *La comunidad que viene*, el pensador italià Giorgio Agamben intenta redefinir les categories del pensament polític i ètic a partir d'una noció de la singularitat humana que declina tota identitat i tota condició de pertinença i que, per això mateix, es converteix en el principal enemic de l'Estat.

LA COMUNIDAD QUE VIENE

GIORGIO AGAMBEN

102 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Nascut a Roma el 1942, Giorgio Agamben s'ha convertit en un dels referents de la filosofia política contemporània. Es va doctorar en la Universitat di Roma amb una tesi sobre el pensament polític de Simone Weil. El 1966 i el 1968 va assistir als seminaris de Heidegger a Le Thor (Suïssa) sobre Heràclit i Hegel. Es va relacionar amb escriptors com Elsa Morante, Ingeborg Bachmann i Pier Paolo Pasolini, en la pel·lícula del qual, *L'Evangeli segons sant Mateu*, va intervenir interpretant el paper de Felip. Va ampliar la seua formació a París en el camp de la lingüística i de la medievalística. En el seu pensament són clares les influències de Heidegger, Walter Benjamin –del qual ha dirigit l'edició en italià de les seues obres completes–, Foucault, Derrida i Jean François Lyotard. La seua creació intel·lectual va estar centrada inicialment en la teoria de la literatura i en la crítica de l'art, i ha girat progressivament cap a la filosofia política. Actualment és pro-

fessor d'Estètica en la Universitat IUAV de Venècia.

Pre-Textos, que ha publicat en traducció castellana la major part dels llibres d'Agamben, ha tret ara *La comunidad que viene*, segona edició corregida i augmentada del mateix llibre que Pre-Textos havia publicat el 1996. *La comunidad que viene* apareix estructurada en diversos capítols que de vegades, porten títols enigmàtics com «Cualsea», «Irreparable», «Sin clases» o «Afuera». Aquestes paraules, que es prenen sovint com un punt de partida per a la investigació a partir de la seua etimologia, i també nombroses referències culturals i literàries, com el Talmud i sant Tomàs, Kant i Kafka, o Gilson i la mística medieval, actuen com a catalitzadors del pensament d'Agamben, i converteixen cada capítol en un petit assaig. El seu discurs, que es presenta com un intent de pensar fora dels límits de les categories establertes, se situa sovint a la ratlla d'allò indicibles. Fa la impressió que té a la punta de la llengua alguna cosa que no pot o no es pot dir del tot. Aquesta impressió ve reforçada pel llenguatge críptic que tendeix a utilitzar Agamben, o n'és una conseqüència. El lector pot obrir el llibre per qualsevol pàgina i es trobarà amb frases com aquestes: «Dios, o el bien, o el lugar, no tiene lugar, sino que es el tener lugar de los entes, su íntima exterioridad. Divino es el ser gusano del gusano, el ser piedra de la piedra. Que el mundo sea, que cualquier cosa pueda aparecer y tener rostro, que existan la exterior-

ridad, y el desocultamiento, como la determinación y el límite de cada cosa: esto es el bien. Y asimismo, también su ser irreparablemente en el mundo es lo que trasciende expone todo ente mundano.»

En *La comunidad que viene*, l'especulació de Giorgio Agamben es posa en marxa a partir de la noció de *cualsea*, paraula amb què tradueix el llatí *quodlibet*, ja que, per a Agamben, el sentit de *quodlibet* no és «el ser, no importa cuál» –que caldria traduir per *cualquiera*–, sinó «el ser tal que, sea cual sea, importa». Agamben assenjala que aquesta «singularidad cualsea», que declina «toda identidad y toda condición de pertenencia, es el principal enemigo del Estado», perquè l'Estat no pot tolerar que els homes siguin comunitat o societat sense reivindicar una identitat ni sense una condició representable de pertinença. El *cualsea* és una manera de referir-se a la singularitat personal tot superant el fals dilema, per a Agamben, que «obliga el conocimiento a elegir entre la infabilidad del individuo y la inteligibilidad del universal».

La comunitat que ve no s'expressarà mitjançant un control o una ocupació del poder estatal, sinó mitjançant una lluita entre l'Estat i el No-Estat. Un dels últims capítols del llibre intenta il·lustrar aquestes reflexions amb una referència als fets de Tienanmen, sense dissipar per això el caràcter metafísic i purament especulatiu, críptic, del pensament d'Agamben.

Enric Iborra

El mitjà de comunicació com a responsabilitat solidària

Ningú pot negar en el segle XXI la importància de la publicitat i dels mitjans de comunicació en els canvis socials. Tanmateix, no tots els utilitzen en la mateixa proporció, i sovint és la societat de consum la que els monopolitza enfront de sensibilitats solidàries o de moviment en favor d'una major justícia social.

*MEDIOS DE COMUNICACIÓN Y SOLIDARIDAD:
REFLEXIONES EN TORNO A LA (DES)ARTICULACIÓN SOCIAL*

ELOÍSA NOS I M. JOSÉ GÁMEZ (ED.)

COL·LECCIÓ «COOPERACIÓ I SOLIDARITAT. PROJECTES» 5

153 PÀGINES

*PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT JAUME I,
CASTELLÓ DE LA PLANA, 2006*

Medios de comunicación y solidaridad és la nova proposta d'una interessant col·lecció que edita la Universitat Jaume I de Castelló sobre cooperació i solidaritat, i que amb aquest volum arriba al número cinc. El treball que presentem pretén incidir en la idea dels mitjans de comunicació com a mediadors socials a més de la seua importància com a transmissors massius; i més concretament en les motivacions que determinen les polítiques dels diferents emissors socials i com s'utilitzen conscientment per a l'articulació social o com influeixen inconscientment en la seua desarticulació. Per a poder aconseguir aquest objectiu, l'obra ha esdevingut una confluència de distintes visions i de diferents ciències socials. El seu origen és el resultat d'estudis previs al voltant de la publicitat del tercer sector, desenvolupats des del Centre d'Anàli-

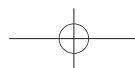

sis de la Comunicació del Tercer Sector (C-ACTS) i de la seua concreció en el curs d'estiu ONG y Medios de Comunicación, a excepció de l'última aportació del volum.

L'estructura s'organitza al voltant de sis blocs, a més de l'obligada introducció a càrrec de les professores Eloísa Nos i Maria José Gámez, que actuen de coordinadores de les distintes col·laboracions. La primera està dedicada a la relació entre les xarxes socials, els mitjans de comunicació i la solidaritat, i posa l'accent en la importància de la circulació d'oportunitats i de recursos a escala global en favor d'altres. El segon capítol es dedica als dilemes i perspectives de les ONG de desenvolupament i al debat social de la solidaritat que comporten, mentre el tercer se centra en el fenomen del «Nunca Más» i el control de la visibilitat mediàtica d'un moviment social. A continuació es fa una profunda reflexió sobre el model de les ONGD i la seua relació amb els mitjans, els processos educatius i la participació i creativitat social. El cinqué bloc aporta de forma monogràfica la perspectiva educativa, mentre l'últim se centra en l'especificitat de les estratègies publicitàries de les campanyes de sensibilització. Finalitza amb l'índex de figures i la relació d'autors que partici-

pen des de diferents universitats de l'Estat espanyol i des de departaments com el d'Educació, Filosofia, Sociologia i Política Social, Antropologia Social i Ciències de la Comunicació i Arts, a més de la Fundació Pau i Tercer Món. En definitiva, es tracta d'un llibre interdisciplinari amb la mirada fixada en la solidaritat i els mitjans de comunicació, amb un llenguatge divulgador i uns apartats molt estructurats didàcticament. La inclusió de fotografies i gràfics en alguns capítols afavoreix la comprensió i exemplifica els diferents discursos. Cadascun dels apartats comença amb situacions o reflexions molt actuals i finalitzen sempre amb una selecció bibliogràfica que caldria actualitzar en algun cas.

Enric Ramiro Roca

De la història a la memòria

Aquest llibre es proposa d'explorar les relacions entre la història i la memòria i d'analitzar alguns aspectes de l'ús públic del passat. Amb l'anàlisi de fenòmens com el feixisme, la *shoa*, el *gulag* o el colonialisme, posa de relleu els fils que lliguen la memòria col·lectiva, la història i la política, que les utilitza.

ELS USOS DEL PASSAT

ENZO TRAVERSO

TRADUCCIÓ DE GUSTAU MUÑOZ

162 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

Segons Enzo Traverso, un dels trets més novedosos de la història del nostre temps és el que ell anomena «l'emergència de la memòria», tant en la vivència de la societat occidental com en el camp mateix de la historiografia, que s'ha produït, sobretot, a partir de la dècada dels vuitanta del segle passat. Aquesta «emergència» ha estat tan visible i intensa, o tan imperativa, que «la memòria és emprada sovint com a sinònim d'història i mostra una tendència sorprenent a absorbir-la». Se l'ha contraposada a la història objectiva i impersonal dels historiadors com a més humana, més viva, més vertadera inclús, i s'ha instal·lat en l'imaginari col·lectiu amplificada poderosament pels mitjans de comunicació i promoguda sovint pels poders públics. Aquest ús del passat ha esdevingut, segons l'autor, una «obsessió commemorativa».

En les dues últimes dècades la presència del passat, llunyà o present, es pot enfocar, segons Enzo Traverso, des de dos angles. Per una banda s'ha produït una mena de *verificació del passat*, que ha esdevingut un objecte de consum, promogut per la indústria del turisme. El passat programat per les agències de viatges per al turisme de masses: museus, esglésies, palaus, però també *llocs* d'esdeveniments importants, que són llocs de la memòria col·lectiva.

Per una altra banda, s'ha posat en marxa el que Hobsbawm anomena la «invenció de la tradició», una maniobra o un conjunt de maniobres destinades a la legitimació de les institucions, a enfortir la cohesió d'un grup o d'una comunitat, a inculcar valors al si de la societat. «La memòria –precisa l'autor– tendeix a esdevenir el rector d'una «religió civil» del món occidental, amb el seu sistema de valors, de creences, de símbols i de litúrgies.»

Ara bé, en aquest llibre, Enzo Traverso situa aquesta emergència de la memòria en els traumes que han marcat l'experiència del segle xx sota la forma de guerres, genocidis, repressions polítiques i militars. El referent paradigmàtic d'aquestes convulsions és la *shoa*, a partir de la qual apareix en l'espai de la memòria viscuda una figura

nova, *el testimoni*, el supervivent dels camps nazis. En aquest context apocalíptic, l'historiador, diu Traverso, ha hagut de donar la iniciativa a la paraula dels supervivents, més que no pas als arxius. Aquest fet porta l'autor a consideracions sobre les diferències entre memòria viscuda i història. Alguns les oposen, però ell afirma que totes dues estan relacionades i s'interfereixen.

En un dels capítols d'aquest assaig, l'autor analitza el procés de la memòria des d'un esdeveniment important. Hi ha primer, diu, una fase d'oblit, de repressió. Després se'n recuperava la memòria, per esdevenir finalment una «obsessió». És el pas de la «memòria feble» a la «memòria forta». És el cas, per exemple, de l'Holocaust o de la Guerra Civil espanyola. Altres temes més concrets que examina l'autor és el gran debat entre els historiadors alemanys durant els últims vint anys a propòsit de la pertinència o no del concepte del *feixisme* o el paper de l'historiador com a jutge.

Josep Iborra

Moviment obrer

El llibre de Manuel Vicent suposa una excel·lent aportació a un tema que ha estat ignorat per la historiografia contemporània: el moviment obrer i el procés revolucionari durant la II República a la província de Castelló. Aquest treball significa un primer pas per a conèixer la veritable incidència del moviment obrer a Castelló durant la II República, i al mateix temps ens permet conèixer amb un cert detall el procés revolucionari en dos importants municipis de la Plana: Almassora i Borriana.

CONFLICTO Y REVOLUCIÓN EN LAS COMARCAS
DE CASTELLÓN, 1931-1938

MANUEL VICENT BALAGUER

PRÒLEG D'AURORA BOSCH

COL·LECCIÓ «HUMANITATS», 21, 327 PÀGINES

PUBLICACIONES DE LA UNIVERSITAT JAUME I, CASTELLÓ, 2007

La II República i la Guerra Civil continuen essent un tema d'investigació molt atractiu entre els historiadors. En aquest cas, Manuel Vicent estudia el moviment obrer a la província de Castelló durant la II República, però dedicant una major atenció, en la segona part del llibre, al procés revolucionari de les col·lectivitats durant la Guerra Civil. La primera part del llibre, que comprèn els tres primers capítols, la dedica l'autor a fer un estudi del moviment obrer de la província de Castelló durant els sis primers anys de la II República. Comença fent una aproximació al problema del camperolat a la Plana i continua realitzant un estudi de la conflictivitat obrera a la província de Castelló, tot fent un estudi dels conflictes laborals i les vagues obreres, incloent-hi estadístiques i un anàlisi de

la tipologia de les vagues obreres. La vagues afectaren tots els sectors productius, però seran més importants entre els treballadors industrials que entre el camperolat. Per tant, l'autor rebut el títol de considerar la província de Castelló com poc conflictiva i dibuixa un mapa del conflicte obrer durant aquest any, un tema que s'havia ignorat fins ara.

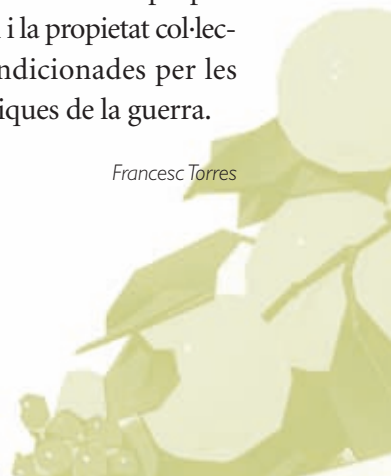
La segona part la dedica a l'estudi del procés revolucionari que es desenvolupà durant la Guerra Civil. Comença estudiant les reaccions provocades per l'inici de la guerra i els inicis del procés revolucionari, que seria diferent en cada comarca, i que provocaria un enfrontament entre les autoritats i els revolucionaris que intentaren col·lectivitzar terres, fàbriques i serveis públics. Fa un estudi dels diferents tipus de col·lectivitats segons afectaren l'agricultura, la pesca, la indústria o els serveis, i fa esment del CLUEA (Consejo Levantino Unificado de Exportación Agrícola), una xarxa d'exportació comercial destinada a l'exportació de la taronja. En aquesta segona part l'autor dedica un capítol al tema del salari, que fou un dels temes més conflictius del procés revolucionari i que va dividir els marxistes i anarquistes. Després de fer un estudi teòric i ideològic del tema, fa un estudi del procés d'aplicació del

salari familiar a la província de Castelló, un tema que es va complicar pels problemes de la guerra, ja que les autoritats republicanes donaven prioritat al tema de la guerra i volien acabar amb el procés revolucionari.

Per concloure, l'autor fa un estudi detallat de dues col·lectivitats de la Plana, les d'Almassora i Borriana, on es pot veure clarament els conflictes ideològics entre els diferents partits i sindicats de la II República. En el primer cas, el procés revolucionari fou controlat al cap de pocs mesos pels partits polítics republicans i la UGT. A Borriana s'hi va produir la col·lectivització de tots els sectors productius que tenien algun valor estratègic, i sembla que funcionaren bastant bé, encara que el seu funcionament tenia poc a veure amb els principis revolucionaris i estava dirigit realment a les necessitats de la guerra.

L'autor conclou que el procés revolucionari, que va començar com un intent de crear un nou sistema social i econòmic, va acabar convertint-se en un sistema d'economia mixta on trobem la propietat privada, la estatal i la propietat col·lectiva, però totes condicionades per les necessitats econòmiques de la guerra.

Francesc Torres

El arte en la Valencia republicana

Pierre Toubert fa una magnífica aportació al coneixement d'un període que hom considera el més desconegut de la història europea, com son els segles IX i X, tot estudiant l'estructura de la propietat, la família i la formació de la burocràcia pontifícia. L'autor, després de fer un estudi rigorós de les fonts escrites, arqueològiques i numismàtiques, conclou que el segle X ha de ser considerat com el primer creixement de l'Europa occidental.

EUROPA EN SU PRIMER CRECIMIENTO.
DE CARLOMAGNO AL AÑO MIL

PIERRE TOUBERT

TRADUCCIÓ D'ANTONI DOMÉNECH

415 PÀGINES

PUV/EDITORIAL UNIVERSIDAD DE GRANADA, VALÈNCIA, 2006

Pierre Toubert, un prestigiós historiadore especialitzat en el Mediterrani, ens presenta en aquest llibre un interessant estudi sobre la Europa dels segles obscurs que van des de Carlemany a l'any 1000, on l'autor situa el primer creixement de l'Europa occidental, concretament en el segle X. Les fonts no son gaire abundants, però Pierre Toubert analitza tant les fonts escrites com arqueològiques o numismàtiques i utilitza una completíssima bibliografia. L'autor estructura el seu llibre en tres grans apartats: la qüestió de la propietat senyorial, el matrimoni i la família i, en tercer lloc, un tema dedicat a les qüestions romanes.

Pel que fa al tema de la propietat senyorial, comença fent un repàs de les principals etapes historiogràfiques del

problema; després analitza les fonts documentals existents, i acaba fent un intent d'aproximació a l'estructura de la propietat de la terra en aquest període. Conclou que la gran propietat senyorial coexisteix amb un camperolat independent i que hom constata un interès general per rendibilitzar els seus patrimonis, interès que va influir també en el renaixement urbà dels segles IX i X. Tot seguit fa un estudi més detallat de l'estructura de la propietat en Itàlia en aquest període.

La segona part la dedica a estudiar el matrimoni i la família. Comença fent un repàs de la institució matrimonial des de l'època romana fins a l'any 1000, i després estudia la teoria del matrimoni dels moralistes carolingis. Les aportacions que trobem fan referència a l'afirmació de la natura sacramental del vincle, a l'extensió de normes de transparència social per evitar irregularitats en el matrimoni i, en tercer lloc, a l'evolució del dot per tal d'integrar normes particulars que li eren estranyes, com les que definien l'estatus jurídic de la dona i l'aportació marital. Fa també un estudi de la família medieval al Laci analitzant l'evolució de l'antroponímia i constatant com el cognom comença a generalitzar-se en el segle XII per tal d'identificar els individus

dins d'un grup d'homònims. Conclou que la ideologia familiar del Baix Imperi Romà, fonamentada en valors com l'harmonia, la reciprocitat i la decència, havia passat a la nova religió cristiana, però es trobava replegada a l'àmbit privat. Posteriorment, en el segle IX, l'Imperi Carolingi el que fa es externalitzar aquests valors i establir-los com a model de les relacions entre el poder i la noblesa.

Per últim, en tercer i darrer lloc dedica un petit apartat a la qüestió romana. En primer lloc fa una revisió de la doctrina gelasiana dels dos poders, doctrina represa per Gregori VII per tal d'afermar el poder suprem del papa sobre el poder imperial. Tot seguit fa una breu aproximació a les institucions pontificies de l'alta edat medieval. Els vells òrgans administratius del *patriarchium* de Letran es converteixen, per influència franca, en el *palatium*, un veritable aparell burocràtic sense equivalent en la resta d'Europa.

Francesc Torres

Llums i ombres en la gestió del territori

Joan Romero i Joaquín Farinós mostren, mercè a l'anàlisi col·lectiva de divuit casos d'estudi, la complexitat d'articular polítiques i institucions de coordinació i cooperació entre els tres nivells de l'administració espanyola, tan necessàries per a millorar l'eficiència de l'Estat autonòmic.

GOBERNANZA TERRITORIAL EN ESPAÑA
JOAN ROMERO I JOAQUÍN FARINÓS (ED.)
COL·LECCIÓ «DESARROLLO TERRITORIAL»
414 PÀGINES I ANNEX GRÀFIC

PUV, VALÈNCIA, 2006

Entre els tres grans estrats de l'administració pública espanyola –municipal, autonòmic i central– s'han inserit, durant els trenta anys de democràcia, algunes polítiques i organismes nascuts d'accions de coordinació institucional. Es tracta de formes de govern que han mirat de flexibilitzar l'estructura administrativa emanada de la Constitució de 1978, la qual, sovint, resulta massa rígida per poder adequar-se amb eficàcia a determinades realitats i dinàmiques espacials.

A partir de l'estudi d'iniciatives dutes a terme en diferents indrets de l'Estat, l'obra presenta les llums i les ombres d'unes experiències malauradament escasses i amb freqüència poc reeixides. Quaranta-cinc investigadors, procedents principalment de departaments universitaris de Geografia, sotmeten a anàlisi divuit pràctiques polítiques i institucionals amb la intenció final d'obrir

una agenda per al futur, tan ambiciosa com difícil.

El llibre és una fita més d'una línia de treball seguida des de fa uns anys per Romero i Farinós al si de l'Institut Interuniversitari de Desenvolupament Local. De fet, en alguns treballs publicats pels geògrafs mateix en els anys 2004 i 2005 ja s'insistia en la necessitat de dur a la pràctica a Espanya noves formes de govern –«governances», segons els autors– materialitzades amb èxit en uns altres països europeus.

Ara, els articles dels diferents col·laboradors posen de relleu les virtuts i els defectes d'actuacions en diferents àmbits, com ara la cooperació transfronterera –entre el País Basc, Galícia i Extremadura i els seus veïns estrangers–, les polítiques territorials destinades a crear una interfície comarcal entre la regió i el municipi –a Aragó i Navarra– o les iniciatives de coordinació institucional en la gestió de espais naturals protegits, àrees de muntanya desfavorides o espais insulars, entre altres.

El balanç de l'experiència espanyola no és massa positiu: «més ombres que llums» –en diuen els coordinadors. Al seu parer, l'Estat autonòmic presenta un greu problema de coordinació i cooperació, derivat d'una absència de cultura de pacte, d'una manca de mecanismes

participatius, de sectarismes partidistes i relacions clientelars, fets que redueixen la flexibilitat de l'estructura institucional i entrebanquen l'eficiència de moltes polítiques públiques.

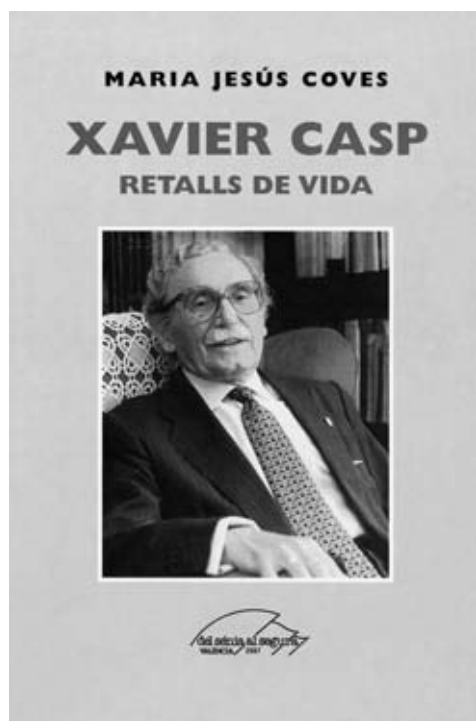
A més a més, el treball també palesa la incapacitat de l'estructura administrativa i política espanyola per a adequar-se al fenomen metropolità –que desborda les fronteres municipals i regionals–, l'absurd de la pervivència de les diputacions provincials –que obstrueixen i llastren les relacions municipi-regió– o la descoordinació en la gestió dels espais litorals mediterranis –paradigma europeu del creixement desordenat–, alhora que destaca, per esperançadora, l'Estratègia Territorial de Navarra, que assajarà en els pròxims anys la transposició de les directrius del document de l'Estratègia Territorial Europea.

Carles Sanchis Ibor

Biografía personal

Esta biografía de Xavier Casp escrita por Maria Jesús Coves hace un repaso a la existencia del poeta valenciano a partir de las conversaciones, grabadas en cinta magnetofónica, que mantuvo con él en vida. Las fotografías y documentos escritos cedidos por el autor suponen una interesante aportación al conocimiento de uno de los autores en valenciano más importantes del siglo XX.

XAVIER CASP. RETALLS DE VIDA

MARIA JESÚS COVES

230 PÀGINES

DEL SÈNIA AL SEGURA, VALÈNCIA, 2007

Decía Jorge Luis Borges que la biografía era un género paradójico en el que una persona quiere despertar en otra recuerdos que sólo tuvo un tercera. Esta es sólo una de las muchas peculiaridades del género. Consideradas desde cierto ángulo, hay tres tipos de biografía, cada una con sus ventajas e inconvenientes propios: la biografía escrita por un amigo, la biografía escrita por un enemigo y la biografía de encargo. Cierta tipo de biografías de amigo son las llamadas biografías autorizadas y, como hizo Graham Greene con Norman Sherry, es el propio autor quien elige a su futuro biógrafo, aquel en quien tiene confianza suficiente como para saber que no le traicionará contando todo lo que sabe. Respecto a esta desactivación de los hechos relevantes gracias a la amistad del biógrafo, cuando el escritor

Arnold Zweig propuso en 1936 a Sigmund Freud escribir su vida, este le contestó con una negativa en una carta donde explicaba las razones: «Quien se convierte en biógrafo se compromete con la mentira, la ocultación, la adulación e incluso el disimulo de su falta de comprensión, porque la verdad biográfica es inalcanzable, y aun si no lo fuera, no podría utilizarse. La verdad es inaccesible. La humanidad no la merece».

Este texto de honda clarividencia, sorprendentemente pudoroso en quien hizo de sus propios sueños y fantasías materia de investigación publicada, alude a aquellos episodios íntimos en la vida de una persona que nadie más debe conocer. En un sentido profundo, siempre existirán deseos y pensamientos íntimos cuya publicidad asociada al sujeto resulta inviable, debido a su naturaleza dañina o vergonzosa.

Las biografías escritas a medias entre el autor y el biografiado presentan el inconveniente de que la cercanía impide una visión crítica, pero tienen la gran ventaja de que el autor concede buen número de valiosas informaciones y documentos que no cedería a un biógrafo profesional ni, desde luego, a un adversario. Así ha ocurrido también en esta ocasión. María Jesús Co-ves es discípula del poeta y amiga muy

cercana de la familia a quien un buen día el poeta Casp solicitó que escribiera su biografía con las fotografías y anécdotas que él le cediera. Como la propia autora señala en este libro impregnado de amor y admiración, son pocos los documentos personales escritos que ha podido reproducir. Sin embargo, resultan suficientes para hacerse una idea cabal de la personalidad independiente y religiosa del hombre, de su amor al silencio y a la familia, de la evolución ideológica de un valencianismo invariable que empezó siendo anticastellano y terminó siendo más bien anticatalán, así como de la evolución gramatical de quien empezó escribiendo bajo las normas de Castellón y luego pasó a hacerlo bajo las normas de la Academia de Cultura Valenciana. Entre los documentos reproducidos resultan de particular interés las cartas intercambiadas por Jordi Pujol y Xavier Casp en 1997, así como el conjunto de fotografías personales, familiares y de trabajo cultural en diversos medios de un poeta sin cuya enérgica presencia no podría explicarse la recuperación de la literatura en valenciano tras la guerra civil española.

Miguel Catalán

Ramon Soler, un clàssic valencià

Denes acaba de publicar la *Doctrina compendiosa*, un tractat moral medieval atribuït històricament a Francesc Eiximenis. L'edició, a banda del text original modernitzat, inclou una introducció i un glosari que en faciliten la comprensió i n'estimularan l'interés en el lector contemporani.

DOCTRINA COMPENDIOSA

RAMON SOLER

EDICIÓ A CURA DE CURT WITTLIN

COL·LECCIÓ «BÀSICA», 9

151 PÀGINES

DENES, PAIPORA, 2006

El primer a qüestionar l'autoria de la *Doctrina compendiosa* va ser Jaume Riera i Sans a l'article «Fra Francesc Eiximenis no és l'autor de la *Doctrina compendiosa*» (*Miscel·lània Sanchis Guarner*, València, 1984, Montserrat, 65-75). Ara, Curt Wittlin referma l'anàlisi de Riera i Sans sobre l'esmentada obra, i així ho explica en l'edició modernitzada –i esplèndida– que n'ha fet per a l'editorial Denes.

Wittlin sosté, com Riera i Sans, que Eiximenis no pot ser l'autor de la *Doctrina* per diverses raons. De primer, analitza els nou manuscrits de l'obra en qüestió i comprova que n'hi ha sis que no vénen signats i que els altres tres fan referència a Eiximenis a l'inici i a la fi del text, «llocs on és més fàcil de fer interpolacions». Quan estudia el text, s'adona que l'autor de la *Doctrina* no al·ludeix a d'altres obres seues, la qual cosa contradiu els costums d'Eixime-

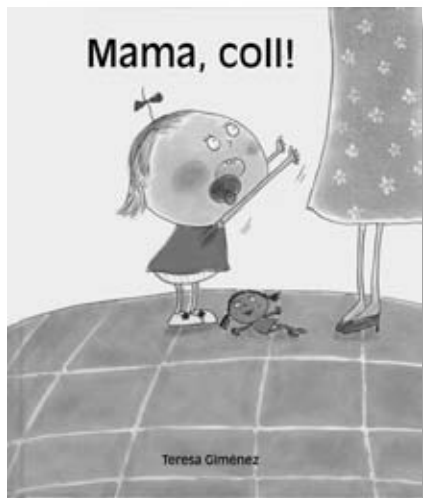
nis. A més, Wittlin pensa, després d'estudiar les citacions que hi ha en una i l'altra obra, que la base erudita de l'autor de la *Doctrina* no és la mateixa que la d'Eiximenis; i que ni tan sols la manera d'introduir aquestes citacions o de traduir autoritats és comparable. Finalment, quant al lèxic, arriba a la conclusió que la *Doctrina* «usa una llengua més moderna».

Però, qui és l'autor de la *Doctrina compendiosa*? Sembla que l'autor n'és Ramon Soler, jurista, jurat i ambaixador de València, i amic de l'autor de *Lo Crestià*. Llavors, per què va voler aixoplugar-se en un anonimat més o menys vetlat? Cal tindre en compte, en aquest sentit, que Soler va participar com a professional de la cosa pública, ço és com a jurista, en el procés contra els oficials de la Cort obert el 2 de juny del 1396, poc després de la mort accidental del rei Joan. No debades, Ramon Soler, molt vinculat a la Cort, havia estat *dispenser* del primogènit Joan l'any 1384, quan Eiximenis era el seu confessor i Bernat Metge el seu secretari —aquest últim, per cert, era un dels acusats del procés. Per tant, Ramon Soler va participar activament en l'esmentat procés, dirigint els interrogatoris preparatoris a la prossecució dels acusats. Sembla que, després d'aquella expe-

riència, Soler va tindre la idea —o la necessitat— d'especular entorn del comportament moral dels homes i que ho féu a la manera d'un diàleg i discussió, talment n'havia tingut ben sovint amb el seu amic Francesc Eiximenis, del qual havia llegit els seus llibres i havia assistit als seus sermons. Un homenatge generós i obert, però que exigia una mica de prudència, després de la mort un punt misteriosa del rei, del procés als juristes i de la desconfiança de la Cort envers aquell estament social «privilegiat» —cal recordar que el mateix Soler havia estat fet presoner pel rei amb motiu del neguit que en ells provocava «la injúria e difamació» dels consellers. L'anonimat era, potser, l'única manera de fer possible la *Doctrina*.

Juli Capilla

MAMA, COLLI

TERESA GIMÉNEZ

COL·LECCIÓ «EL TRICICLE», 40

36 PÀGINES

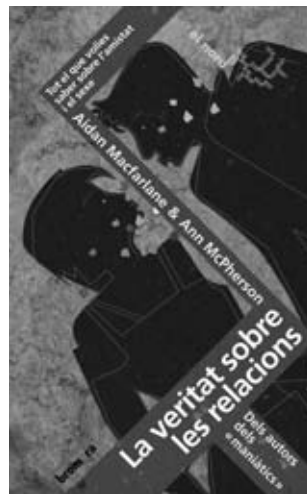
TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Per què?

En qualsevol família, l'arribada d'un nou membre és sempre un esdeveniment extraordinari que pertorba la pau i fa que la vida quotidiana canvie. I això justament és el que passa al protagonista d'aquest conte. Pau és un xiquet feliç que un dia veu com la panxa de sa mare creix fins que naix la seua germana Martina. A partir d'aqueix moment ha de començar a compartir (o competir, segons ens mire) per la atenció de sa mare. Pau no entén per què les coses no són com abans de l'arribada de Martina: a ell li agradaven tal com estaven, Pau no volia cap germaneta. La mare s'esforça a repartir les atencions entre els dos fills. Però malgrat l'intent, comença una lluita entre els dos germans per l'estima de la mare que finalitza en una situació inesperada que cap dels dos germans estan disposats a acceptar. Junts intentaran que les coses tornen a ser com abans. Un conte entretingut, fàcil de llegir i d'estructura senzilla que planteja un problema real.

Les il·lustracions de *Mama, coll!* aporten al llibre una lectura complementària al text.

Beatriz López

LA VERITAT SOBRE LES RELACIONS

AIDAN MACFARLANE & ANN MC PHERSON

COL·LECCIÓ «EL NORD BROMERA», 6

184 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Sense tabús

Després de l'èxit de vendes i de públic amb *Diari d'un Jove maniàtic* els autors han repetit una mica més la fórmula que combina la serietat i la divulgació, i que tant bons resultats els ha proporcionat. Seguint aquesta línia, Aidan i Ann aborden en aquest nou lliurament les relacions interpersonals, ja que com a metges coneixen de primera mà les principals preocupacions i dubtes que amoïnen (i en alguns casos angoixen) els nostres adolescents, ja siga en el camp de les amistats, de l'amor o, en especial, del sexe. L'objectiu d'aquest treball és oferir informació seriosa i contrastada de com es pot superar els entrebancs de l'adolescència tot deixant de banda morals i prejudicis, i el que sembla potser més interessant i difícil: explicar-ho amb un llenguatge accessible i adequat al públic al qual en última instància va adreçat. Tot allò que un jove no s'atreveria a preguntar als pares: «Estic enamorada del meu profe. Què faig?» «Què necessite per tenir una parella?», i així fins a un total de 180 preguntes més sobre les difícils relacions en aquesta època tan crítica. Un llibre de ràpida consulta i fàcil lectura que intenta donar respostes sense tabús ni pèls a la llengua.

J. Ricart

EL SECRET DELS TITELLES

ENRIC BATISTE

IL·LUSTRACIONS DE MERCÈ GALÍ

COL·LECCIÓ «EL TRICICLE», 39, 22 PÀGINES

TÀNDEM EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Els titelles prenen la paraula

Tot comença una nit en què set titelles, aprofitant la silenciosa quietud de la caixa que els fa de casa i preocupades per la desídia del titellaire David, decideixen actuar contundentment per salvar-se i salvar el seu amo de la inacció i la ruïna. Aprofitaran, sense pensar-s'ho dues vegades, l'única opció realment efectiva que tenen. No poden fallar: estan decidides a fer ús del poder de la paraula. L'ombra xinesa, l'anciana i sàvia Xinaxana, els ha revelat que podran parlar una vegada i, només una, per ajudar el titellaire a sortir del pou. David està tot desanimat perquè pensa que no pot oferir res de nou amb els seus vells titelles, en l'època dels espectacles farcits d'efectes d'ordinador. ¿Aconseguiran els titelles convèncer el David que, tot i les novetats, ell és imprescindible? ¿Seran capaços d'agermanar aquesta parcel·la de les arts escèniques amb les noves possibilitats tecnològiques? Semblen preguntes recurrents en els nostres dies. De la mà de la coneguda il·lustradora Mercè Galí, aquests titelles prenen vida en uns escenaris ben vistosos que fan servir el *collage* i, que de ben segur, atrauran l'atenció del públic més jove, al qual s'adreça la col·lecció «El Tricicle».

Isabel Moll

EL BOSQUE ENCANTAT

JOLÉS SENNELL

IL·LUSTRACIONS D'ANTONI LAVEDA

COL·LECCIÓ «L'ELEFANT», 12, 107 PÀGINAS

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

La línea del horizonte

El bosque encantado es una historia de princesas y hechiceros donde en ningún caso impera la maldad sino el aire un tanto despistado del brujo del cuento. Su autor, *Joles Sennell* –pseudónimo de Josep Albanell–, presenta una historia dividida en cuatro partes en la que un mago convierte, por error, a la princesa en una oca. ¡Se impone un castigo!, por lo tanto el rey destierra al brujo a un lugar tan desagradable como desértico. Sólo la constancia del principal protagonista cambiará las cosas, convirtiendo lo desagradable en un verdadero paraíso. Además del Mago despistado, artífice del Bosque y de todo lo que este encierra, la narración de *Sennell* tiene otros protagonistas: un altísimo árbol de más de mil años, un árbol inquieto que cambia de lugar al menor intento y un árbol tan particular que tiene el poder de nacer cada madrugada. Los tres árboles tienen interesantes historias que contar, unas son dulces y otras que no lo son tanto. En el tercera parte, el autor aborda la historia de «El captaire y el drac», pero es quizás en la cuarta y última parte titulada «La ratlla de l'horitzó» donde el autor expone sus ideas acerca de la vida y su sentido.

M^o. Teresa Espasa

PALABRA DE ROBOT. INTELIGENCIA ARTIFICIAL Y COMUNICACIÓN

ÓSCAR VILARROYA

TRADUCCIÓ DE LEONARDO VALENCIA

COL·LECCIÓ «SIN FRONTERAS», 162 PÀGINES

PUV, VALÈNCIA, 2006

Robots per a comprendre conductes humanes

Els AIBO són avui en dia uns dels robots autònoms més complexos. Creats per l'expert en robòtica Luc Steels, han aconseguit, entre moltes altres coses, desenvolupar formes d'expressió incomprensibles per al seu creador. Aquella capacitat dels AIBO constitueix el punt de partida sobre el qual Óscar Vilarroya, investigador en neurociència cognitiva de la Universitat Autònoma de Barcelona, ens introdueix en una de les línies de recerca seguida en els darrers temps dins el món de la robòtica, la de l'anomenada perspectiva arrelada. Però en entrar en l'explicació de les raons que han dut alguns experts a triar aquest camí, el llibre ens planteja qüestions que sobrepassen l'àmbit de la robòtica. Fonamentalment, seguim en aquest llibre algunes de les darreres aportacions al coneixement de l'aprenentatge lingüístic. De fet, queda ben palesa la importància que els robots, i en particular els AIBO, poden tenir tant per conèixer els mecanismes d'aprenentatge lingüístic com, en general, per a la reproducció i la comprensió de la conducta intel·ligent dels humans.

El llibre va rebre el 2002 el «Premi Europeu de Divulgació Científica», atorgat per la Universitat de València i l'Ajuntament d'Alzira.

Ximo Guillem-Llobat

LA VIDA Y LA MUERTE EN ANTONIO MAIRENA

JOSÉ MARÍA BONACHERA GARCÍA

COL·LECCIÓ «LA HUELLA SONORA», 815

437 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Crítica de la crítica al mairanisme

És ben coneguda la fascinació dels editors de Pre-Textos pel flamenc. Ara es corrobora amb la publicació de l'assaig del flamencòleg José María Bonachera sobre la figura del *cantaor* Antonio Mairena qui -en paraules de l'autor- va defensar a contracorrent una actitud *cantaora* difícil de comprendre i infamada per la majoria. Per a Bonachera, l'origen de la controvèrsia cal trobar-la no tant en el seu estil de cant, sinó en el fet d'haver-se prodigat -més que cap altre artista flamenc- en l'àmbit dels llibres, de les entrevistes, dels articles, etc.

Considerat com el defensor a ultrança de «*la pureza gitana del cante*», Mairena ha estat titllat d'academicista, de fred, d'obsessionat per la puresa, pel passat, per l'ortodòxia, de gitanista intransigent i de dogmàtic. L'autor matisa aquestes observacions i destaca el seu sentit de la puresa del cante com a «*verdadero eje de ese universo de delicada simbología que dio en llamarse mairanisme*». Apunta Bonachera que els símbols dels textos de Mairena són d'una profunditat inquietant i d'una lectura clara: «*la atracción del artista por la otredad absoluta de la muerte*».

Alicia Toledo

SI HOY FUERA SIEMPRE

ALEJANDRO BEKES

ANTOLOGÍA POÉTICA 1978-2002

COL·LECCIÓ «LA CRUZ DEL SUR», 204 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Voz desde el clasicismo

Tal vez la modernidad reside en la recuperación de las formas clásicas (sonetos, serventesios, rimas consonantes...) y a ello se consagra el poeta y profesor argentino Alejandro Bekes (Santa Fe, 1959) en esta antología entre el hoy fugaz del vivir y el siempre del arte. *Si hoy fuera siempre* parte de sus primeros poemas, recoge algunos de su segunda época y es a partir de *Camino de la noche* (1997) de donde extrae la aportación más sólida. Jorge Luis Borges, Leopoldo Lugones (a quien dedica un poema), el mundo grecolatino (focalizado en el viaje de Ulises), la historia reciente de Argentina (con hechos puntuales como el acaecido en La Tablada), su pasado familiar de judío errante o las pérdidas recuperadas con tono elegíaco conforman su universo poético que rehuye la grandilocuencia tanto como atenúa la tragedia del vivir y del escribir desde la marginalidad geográfica (lejos de la metrópolis de Buenos Aires, en Concordia), cultural (cerrado en un saber hermenéutico) y social (aunque no descaradamente político).

Pasqual Mas

JULIETA, ROMEO I ELS RATOLINS

MARIASUN LANDA

IL·L·L·STRACIONS DE MARIE NIGOT

COL·LECCIÓ «EL MICALET GALÀCTIC», 123, 89 PÀGINES

EDICIONS BROMERA, ALZIRA, 2006

Ratolins a la cuina!

La Julieta encara no ho sap, però a sa casa conviu amb tota una comunitat de ratolins que sobreviuen gràcies a les seues meravelloses pastes, galetes i bescurts. Cada dia, quan ella se'n va a treballar, els ratolins ocupen la cuina per tal de trobar les restes de la nit anterior. Un bon dia Julieta, com que s'ha enamorat perdudament d'un professor d'història, decideix apri-mar-se. Una dieta com la que duu és incompatible amb la voluntat de perdre uns quants quilos, així que els ratolins s'han d'acomiadar dels suculents àpats als quals estaven molt ben acostumats. Però la història, evidentment, no acaba així: els ratolins hauran de pensar alguna solució per tornar a menjar com cal. L'escriptora basca Mariasun Landa va ser guardonada el 2003 amb el Premi Nacional de Literatura Infantil que atorga el Ministeri de Cultura pel llibre *Krokodiloa ohe azpian* (*Un cocodrilo bajo la cama*), il·lustrat per Arnal Ballester. Escriptora prolífica, ha escrit més de dos-cents llibres, la majoria dels quals van dirigits al públic infantil i juvenil.

Sònia Martínez Icardo

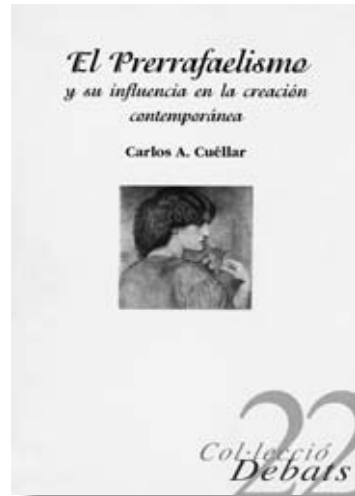
MASOS DE MORELLA
FRANCESCA JULIAN I QUEROL
152 PÀGINES

PUBLICACIONS UNIVERSITAT JAUME I,
CASTELLÓ, 2006

L'altra Morella

Aquest és un llibre peculiar, no sols pel tema que tracta, sinó per la seua particular concepció. La seua autora, Francesca Julian, acollida al Programa de Majors de la Universitat Jaume I, hi va redactar un minuciós inventari de la vida i costums d'un mas morellà. En concret, ella pertany a una família masovera de la *dena* (cada una de les partides del terme municipal de Morella) dels Llivis, així que la història que conta en aquest llibre la concerneix en el més íntim. Com diu Lluís Meseguer en el pròleg, «no és que no hi hagueren estudis sobre els grans aspectes econòmics, socials i culturals de la ciutat i el camp, però com el present no cap altre. I per això, per les seues qualitats i afectes, és digne de ser llegit i recordat». En realitat, Morella és un petit nucli urbà –miratge d'interior– que ha segregat molta literatura. Ens faltava, potser, un llibre de microhistòria que verbalitzara no els grans fets de la ciutat, sinó la humil rutina dels seus masos. I això és aquest llibre.

Victor Cotlliure

EL PRERRAFaelISMO
CARLOS A. CUÉLLAR
COL·LECCIÓ «DEBATS»
213 PÀGINES

INSTITUCIÓ ALFONS EL MAGNÀNIM, VALÈNCIA, 2006

Vanguardia hacia el pasado

Este ensayo del doctor en Historia del Arte Carlos A. Cuéllar se propone realizar un estudio sobre la naturaleza, pero también y en especial sobre la evolución e influencias posteriores de una corriente estética de gran importancia en el siglo XIX: el prerrafaelismo. Definido por el autor de forma paradójica como una «vanguardia que mira hacia el pasado», el prerrafaelismo fue obra de tres jóvenes artistas, William Holman Hunt, Everett Millais y Dante Gabriel Rossetti, quienes en plena época victoriana recibieron el apoyo del gran esteta John Ruskin en su impulso de vuelta a los valores medievales en el arte (su indiferencia a las leyes de la perspectiva, por ejemplo) pero también en la vida (su desprecio hacia el maquinismo, el racionalismo y el capitalismo).

El libro del profesor Cuéllar, no obstante, dedica sólo una pequeña parte del ensayo a una época, la fundacional, que ha merecido ya una abundante atención crítica, para abordar la influencia de la escuela en la España del siglo XIX, y también a estudiar sus huellas en las actuales formas artísticas, tanto en el ámbito plástico como en el musical o el audiovisual. El texto se encuentra acompañado de un buen número de ilustraciones y de una amplia bibliografía sobre esta peculiar forma de neorromanticismo que fue la escuela prerrafaelista.

Miguel Catalán

FARO DEL BOSQUE

SUSANA BENET

COL·LECCIÓ «POESIA»

88 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2006

Sobre el difícil art de la brevetat

La brevetat dels poemes orientals, les tankas, els haikús i tota la resta de poemes sintètics, aparentment senzills però alhora molt profunds, és una temptació que a nosaltres, els occidentals apressats, ens hauria d'estar prohibida.

Tanmateix, com que la temptació és legítima, bé està deixar-s'hi caure de tant en tant. Fet i fet, en el cas que ens ocupa, tot el llibre de Susana Benet (València, 1950) és de poemes breus i concisos. Fets de detalls, minúscules espurnes que, en molts casos, temàticament, rescaten la natura a dins de la ciutat. Crec que els poemes que s'insereixen en aquesta temàtica són els millors: els fragments mínims de bellesa i natura encara possibles al mig del caos ciutadà escrits en uns versos mínims i, en algunes ocasions, molt bells.

El llibre és desigual però guarda alguns encerts memorables. Vos en deixo un: «Cubierta de hojas, / la calle se estremera / como un estanque».

Josep Lluís Roig

EL RADICAL DESCRÈDIT DE LES CENDRES

PAU GRATACÓS

PREMI «ANTONI MATUTANO DE POESIA DE LA VILA D'ALMASSORA», 2005

COL·LECCIÓ «POESIA», 54, 33 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

Floreixen versos

Aquest primer llibre de poemes de Pau Gratacós sorprèn a primer colp d'ull per la voluntat que l'autor hi posa a fer poesia. El resultat pot ser una altra cosa però la força, l'empenta d'una veu novella que s'insinua àvida i descarada hi és ben present. ¿És que la poesia no és provatura, neguit o insistència? ¿O totes tres coses alhora? Més pròxima a la lletra d'un blues, o al relat eròtic d'un jove apassionat, la poesia de Gratacós va donant tombs infatigables pel voraviu de les paraules. Provocatiu, el poeta ofès ha descobert que pot odiar. Tot hi és present, si parlem de formes: el vers curt, el cal·ligrama, la prosa poètica; si de recursos, la paràfrasi, l'absència de majúscules o el joc de les repeticions. I quant al contingut, un cert regust de naufragi, d'absència i de passió desbocada: «si estigueres prop meu per embrutar-me/ esquitxat per ta divina presència/ de femella il·luminada, perfecta./ te me n'hi vas, crema la solitud,/ vinagre en la ferida de l'esper». No cal atribuir qualificatius a aquest llibre que vol ser radical, agosarat i descregut. El que cal és reivindicar la poesia arrelada a la terra, la paraula que se sent hereva d'un món ara infecte, ara deliciosament abellidor. I això, més o menys, és el que Pau Gratacós ens ensenya.

Begonya Mezquita

ORTOCARD ROSA BADIA

VERBICARD JOAN PRATS

ADAPTACIONS DE XIMO LÓPEZ

COL·LECCIÓ «MINIMANUAL», 21-22, 256-164 PÀGINES

CASTELLNOU, VALÈNCIA, 2006

Manuels útils

La col·lecció «Minimanual», de l'editorial Castellnou, compta ja amb 25 títols publicats.

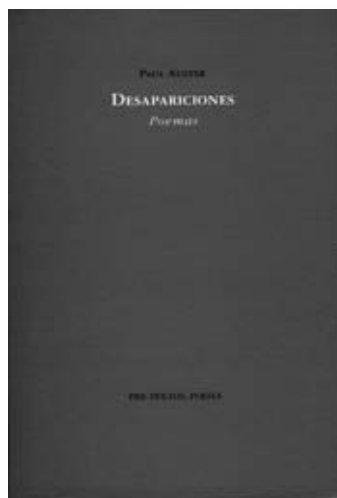
Els llibres tracten un ampli ventall de temes com ara les regles ortogràfiques del castellà, les fórmules matemàtiques, les regles de l'ús de l'anglès, els corrents i els pensadors de la filosofia i les declinacions, les flexions i les regles del llatí i grec, per posar-ne alguns exemples.

Els títols que s'incorporen a la col·lecció són *OrtoCard* (regles d'ortografia valenciana) i *VerbiCard* (la conjugació de tots els verbs valencians).

El llibres tenen un format de butxaca i volen ser una eina útil i de fàcil utilització, en aquest cas, per a l'ús correcte de la nostra llengua.

Un material que caldrà tindre a la mà per poder consultar-hi qualsevol dubte que ens puga sorgir en la vida diària.

Beatriz López

DESAPARICIONES

PAUL AUSTER

COL·LECCIÓ «POESIA»

162 PÀGINES

EDITORIAL PRE-TEXTOS, VALÈNCIA, 2007

Les fonts del fenomen Auster

Paul Auster és, sens dubte, un dels escriptors més influents del nostre temps. Més encara, és un dels autors que compta amb uns seguidors més fidels, potser perquè la seua prosa és d'aquelles que no permeten la mitja distància: o bé genera complicitats extremes o bé provoca una profunda aversió. Ara bé, la majoria dels seus *fans* s'han encomanat del virus a partir de les novel·les (*Leviatan*, *La nit de l'oracle* o la recent *Bogeries de Brooklyn*) i, en tot cas, hauran vist amb devoció pel·lícules com *Smoke*. Però pocs d'ells s'hauran remuntat fins a les fonts del fenomen: els cinc llibres de poemes que Auster escrigué entre 1970 i 1979 i que, onze anys després, decidí reunir sota el títol *Groundwork*, és a dir *ciment* o *treball preliminar*. Uns textos que, traduïts per Jordi Doce, ha publicat Pre-Textos sota el títol *Desapariciones*. El mateix Auster considera que la seua trajectòria és el fruit d'una evolució que l'ha dut des de la poesia cap a la prosa, de manera que aquesta és conseqüència d'aquella. Qui prove de llegir aquest llibre, doncs, hi trobarà uns versos que giren al voltant del desconcert de viure, de la pugna entre el món i la paraula, de la recerca de l'essencial. Temes, tots ells, ben familiars per als seguidors de la prosa d'Auster.

Vicent Usó

EL ENGAÑO

VICENTE VERCHER

COL·LECCIÓ «TELA DE ARAÑA», 4

EDITORIAL ARAÑA, VALÈNCIA, 2006

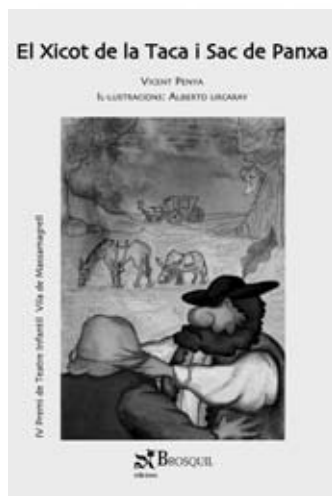
La vida

Vicent Vercher, amb aquesta novel·la, *El engaño*, publicada per l'editorial Araña en la col·lecció «Tela de Araña», se estrena en el món literari de ficció, però no en el de l'escriptura. Anteriorment ja havia realitzat alguns treballs relacionats amb el món de la imatge i la comunicació i també havia participat en la realització de diversos guions per a documentals. *El engaño* és una història en què l'acció transcorre en la ciutat de València i recrea un temps, no sense certa nostàlgia, que l'autor mateix coneix molt bé, ja que n'ha estat part.

Al llarg de les pàgines del llibre, l'autor ens mostra una visió de la ciutat en constant moviment, plena d'imatges evocadores. I per fer-ho utilitza una prosa fluïda on els esdeveniments narrats transcorren a una velocitat vertiginosa que recorda molt el llenguatge cinematogràfic.

Segurament no serà la última incursió de l'autor en el món literari.

Beatriz López

EL XICOT DE LA TACA I SAC DE PANXA

VICENT PENYA

IL·LUSTRACIONS D'ALBERTO URCARAY

78 PÀGINES

BROSQUIL EDICIONS, VALÈNCIA, 2006

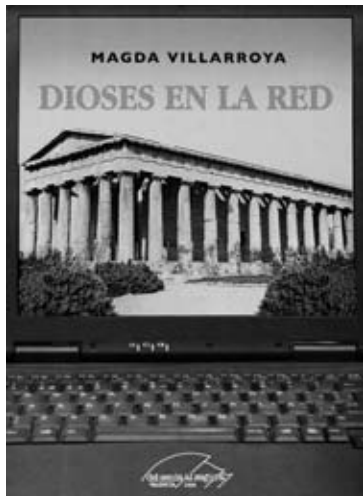
Una paròdia teatral

El xicot de la Taca i Sac de Panxa es una obra de teatro dirigida al público infantil y juvenil publicada por Brosquil Edicions en su colección «Titella». El autor utiliza como referente, para desarrollar la historia, un clásico de la literatura universal *Don Quijote de la Mancha* de Miguel de Cervantes. Y esta es la razón por la cual, los protagonistas de *El xicot de la Taca i Sac de Panxa* son los dos personajes literarios más famosos de la literatura universal a los que transforma y parodia. Así por obra y magia del autor, Don Quijote se convierte en el Xicot de la Taca y Sancho Panza en el de Sac de Panxa.

Una obra entretenida, de fácil lectura y apropiada para la edad lectora a la que va dirigida. Cuenta con una expresivas y alegres ilustraciones de Alberto Urcaray, un ilustrador argentino que ya ha realizado otros trabajos para editoriales valencianas y que cuenta con una producción extensa, sobre todo, en la editorial Brosquil Edicions.

El escritor valenciano Vicent Penya ganó con esta obra el «IV Premi de Teatre Infantil Vila de Massamagrell».

Jorge Delgado

DIOSES EN LA RED

MAGDA VILLARROYA

276 PÀGINES

DEL SÈNIA AL SEGURA, VALÈNCIA, 2007

Una historia de amor

El mundo actual cambia a un ritmo vertiginoso, las nuevas tecnologías están presentes en nuestras vidas y ya son muy pocos los que no conocen las posibilidades, y también los peligros, que anidan en la red. En esta obra Magda Villarroya, convierte el mundo virtual en materia literaria.

La historia que nos cuenta *Dioses en la red* es una historia de amor entre un hombre y una mujer, con final feliz, que se conocen a través de un foro de Internet de los muchos que hoy existen. Una historia, con una trama aparentemente sencilla, pero que realmente nos da a conocer un estudio amplio de la mitología griega. A través de su novela, la autora nos da su propia descripción del mundo del Olimpo y sus dioses, un mundo donde habitan Psique y Eros, Zeus, Hera, y nos transporta hasta la época actual donde las «musas» se pasean sin descanso y ayudan, o no, a los protagonistas.

La autora de *Dioses en la red* es Magda Villarroya. Una escritora que cuenta con varias obras publicadas dentro del campo jurídico, entre las que destacan *¿Eres demócrata... o lo pareces?* o *El mundo Mágico de la Constitución Europea*, dirigida al público infantil. Con *Dioses en la red* inicia un camino en el mundo literario de ficción que seguro que no quedará aquí.

Beatriz López

UNA NIT PROP DEL FOC

JORDI RAÜL VERDÚ

COL·LECCIÓ «AUTORS D'ARA», 20

192 PÀGINES

EDITORIAL MARFIL, ALCOI, 2006

«Si en vols més, para el cabàs»

Una nit prop del foc és un recull de rondalles meridionals valencianes. L'escriptor Jordi Raül Verdú vol, amb aquesta nova obra, continuar amb la tasca realitzada amb el seu llibre anterior *A la vora de la llarg*, publicat en aquesta mateixa editorial.

Aquestes rondalles han estat contades a l'autor per un grup de persones majors de diferents pobles de la geografia valenciana. Unes històries transmèses oralment de pares a fills al llarg de varies generacions.

En total el llibre conté trenta tres rondalles amb títols com ara «La vella golosa» (Francisca Ferrer, 75 anys, Bolulla), «Els dos soldats» (Fausto Espí, 77 anys, La Torre), «El xiquet com el dit polze» (Vicent Ivorra, 76 anys, Gorga), «Els dos germans» (Pepita Agüir, 74 anys, balones), «La raboseta guilopeta» (Pepito Cortell, 56 anys, Almudaina), «La història del venturè» (Buenaventura Vilaplana, 82 anys, Benimarfull), «El venedor i l'hostaler» (Obdúlia Alcaraz, 77 anys, Alcalà de la Jovada), etc.

Un llibre bonic i molt necessari per a les generacions més jòvens que «no tenen temps» per a escoltar als seus majors.

Jorge Delgado

Fes *click* i

accediràs a:

Consulta de base de dades
de les associacions, editorials,
distribuidors i llibreries
de la Comunitat Valenciana

Consulta dels premis
literaris més importants de
la Comunitat Valenciana

Guia del Llibre valencià

Legislació sobre el Llibre

Propietat intel·lectual i depòsit legal
Legislació i informació d'interés

Registre Territorial de la Propietat
Intel·lectual de la Comunitat Valenciana

Revista *Lletres Valencianes*
Cercador de continguts

Notícies d'interés

XML **RSS** Nou servici de notícies RSS

Informes i estadístiques

Convocatòries d'ajudes

Veinte años de la biblioteca del paciente del Hospital Clínico Universitario

La biblioteca del paciente del Hospital Clínico Universitario cumple veinte años al servicio de los usuarios. Para explicarnos los inicios y retos de esta biblioteca «especial» hablamos con Magdalena Navarro.

¿Cuándo se inauguró la biblioteca del paciente del Hospital Clínico?

La biblioteca del paciente del Hospital Clínico se inauguró en el año 1987 como consecuencia de la aprobación del texto del Plan de Humanización de la Asistencia Sanitaria. Este plan en su artículo 12, en el apartado referente a la Carta de Derechos y Deberes del paciente dice: «el Hospital, facilitará el acceso a los medios y sistemas de comunicación, cultura, posibilidad de actividades que fomenten las relaciones y el entretenimiento del ocio». Con este principio muy presente se decidió crear la biblioteca y situarla en el Pabellón A en la entrada del edificio materno infantil.

¿Con qué fondo contaba en sus inicios?

La biblioteca comenzó su andadura con un modesto fondo bibliográfico compuesto por 420 libros. Este fondo fue aportado por la Conselleria de Cultura, Educació i Esport y el resto fueron adquiridos por el centro hospitalario que en aquel año contaba con un presupuesto de 100.000 de las antiguas pesetas. El éxito de la iniciativa fue tan grande que empezó una generosa colaboración, en la que

tanto familiares de pacientes como personal sanitario fueron aportando ejemplares. En poco tiempo, el fondo bibliográfico fue aumentando de manera considerable con las aportaciones de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, de la que nunca nos ha faltado colaboración y asesoramiento bibliográfico, y también de las propias editoriales que aportan libros de sus fondos.

¿Qué tipo de libros podemos encontrar en la biblioteca?

Nuestro esfuerzo se ha canalizado en realizar una gestión que permita atender todas las demandas del usuario tanto las dirigidas al público adulto como al infantil. Los usuarios se sorprendían cuando acudían a la biblioteca a retirar en préstamo los libros ya que teníamos un fondo bibliográfico muy actualizado. Incluso se extrañaban cuando encontraban la bibliografía que les solicitaban a sus hijos en el colegio.

¿Cómo organizan sus fondos?

Como ya he mencionado antes, el fondo fue creciendo progresivamente hasta llegar a los 1.500 ejemplares. Entonces pensamos que era

el momento de realizar una base de datos para poder catalogar informáticamente el fondo disponible. Ante las carencias de equipamiento un compañero del hospital, avezado en informática, se encargó de crear un sencillo programa y de esta manera empezamos a informatizar el fondo bibliográfico. El proyecto era un tanto rudimentario, como no teníamos ningún ordenador en la biblioteca, nuestro compañero debía trasladar los libros de allí a su departamento para informatizarlos. Al año siguiente, el hospital compró un PC y lo instalamos en la biblioteca. A partir de ese momento, la situación mejoró, se hizo un programa en DbaseIII, por materias, y se empezaron a distribuir los listados por las salas de hospitalización para informar a los pacientes y familiares de los libros que teníamos disponibles.

¿Y actualmente?

Actualmente el fondo bibliográfico se compone de unos 8.200 ejemplares de diferentes materias: biografías, diccionarios, enciclopedias, libros de divulgación, ensayo, literatura infantil-juvenil, historia, novela, poesía y teatro. Los libros están catalogados por materias e informatizados en Microsoft Acces. Así mismo, el fondo está disponible para consultarlo en la intranet del hospital.

¿Cuántos usuarios acuden a la biblioteca?

Las estadísticas mensuales reflejan una media de 695 a 750 préstamos entre pacientes, hospitalizados y familiares, pacientes en consultas externas y personal sanitario. Estamos contentos con el resultado conseguido en estos 20 años. El objetivo reflejado en el punto primero del Manifiesto de la Unesco (2002) de que la función de las bibliotecas públicas es proporcionar información, educación y cultura, sin duda lo estamos cumpliendo.

¿Qué otro tipo de actividades se realizan?

En colaboración con el SARC de la Diputación de Valencia y la Conselleria de Cultura se celebra el «Día del libro» con cuentacuentos y obsequio de libros a los niños hospitalizados que aportan generosamente las editoriales. También se realizaban otras actividades como conferencias y una exposición anual en la que los pacientes, familiares y personal sanitario presentaban manualidades y obras de arte pero desgraciadamente la falta de espacio nos ha obligado a no poder hacerlas.

Todas estas actividades van encaminadas a ofrecer al paciente un apoyo emocional, fortalecer las relaciones sociales entre él y el personal sanitario y en definitiva a crear un clima relajado que disminuye la ansiedad que provoca el alejamiento del paciente de su entorno social. Eso es lo que hemos querido conseguir a lo largo de todos estos años de trabajo, hacer posible el bienestar del paciente ingresado en el centro hospitalario y realizar así una «biblioterapia» beneficiosa para todos.

Magdalena, quieres añadir alguna cosa más, antes de acabar.

En la reciente conmemoración del 60 Aniversario de la Unesco, celebrada la primera semana de noviembre en Valencia, tuve ocasión de hablar con D. Federico Mayor. Me manifestó su satisfacción cuando le hablé del trabajo desarrollado en la biblioteca del hospital y de la conversación recuerdo especialmente una frase que me dijo «somos los anónimos de la cultura». Yo comparto totalmente esa apreciación, parece una utopía pero la realidad de estos veinte años de trabajo avalan la necesidad de que los poderes públicos tomen conciencia de que este tipo de bibliotecas son y deben ser posibles.

Jorge Delgado

RAILOWSKY

Llibreria-fotogaleria Railowsky

Una de les principals constatacions és que Railowsky ha sabut sorprendre la nostra mirada i la nostra percepció de la fotografia, i en un temps de domini tan abusiu de la imatge, la seua especialització aporta des del seu fèrtil silenci unes perspectives molt positives en l'àmbit de la imatge.

Juan Pedro Font de Mora

El mes d'octubre de 1985, fa vint-i-dos anys, es va inaugurar la llibreria i fotogaleria Railowsky al número 34 del carrer del Gravador Esteve, de València, i fa uns anys van obrir una altra llibreria a Montcada i un portal en Internet. Es tracta d'un establiment especialitzat en llibres de fotografia, cine, art i tot el que està al voltant de la imatge, la comunicació, el periodisme, la televisió, el disseny i la il·lustració. També disposa d'unes seccions seleccionades de poesia i narrativa i, per descomptat, d'exposicions de fotografia amb tendència a exposar fotògrafs amb llibres publicats, que pretenen sempre prestar atenció tant al llibre com a la foto, en la majoria de vegades de fotògrafs vius i en plena activitat, sense evitar els efectismes, però sí la provocació, perquè qualsevol art en si ha de contenir aquesta ambició; potser J. Montoya i M. Vargas en són exemples.

Juan Pedro és qui capitaneja l'establiment campejant l'apassionat, i d'alguna manera sanguinari, món del llibre i la fotografia a València.

Els primers deu anys s'hi organitzaven vuit o nou exposicions, després aquest ritme frenètic s'ha estabilitzat en una mitjana de sis, i des d'aleshores se n'han fet un total de 150. Però el fet més important és que sempre es busca que les exposicions tinguen un caràcter d'investigació, i algunes d'elles tingueren un efecte sorprenent per les aportacions que van comportar en el tema que tractaven. Entre aquestes hi ha la coordinada el 1989 per Pepe Font de Mora de fotos de Julio Cortázar a partir de les fotos que tenien d'ell una sèrie de fotògrafs, com ara també la de retrats d'escriptors valencians de postguerra (en què va sentir-se especialment vinculat Enric Valor), la d'autoretrats, la del sexe, la dels gitans, etc.

A més d'aquestes exposicions, que són la base, també han establert la col·laboració amb premis, presentacions de llibres, lectures poètiques i debats.

Ultra això, cada mes hi té lloc una activitat relacionada amb la fotografia participativa: la pròxima serà un debat sobre l'edició de llibres de fotografia, amb editors, impressors i fotògrafs.

Així, Railowsky és un centre de difusió de cultura, de confluència d'idees i de creativitat que té present també la funció de lloc de formació per a joves valencians, com ara Joan Peiró, Chema de Luelmo o Alberto Adsuara, entre altres. El 2005 va rebre el Premi de Difusió del Llibre i la Lectura, de la Conselleria de Cultura, pel reconeixement a tota aquesta labor.

Després de tots aquests anys pot constatar-se que hi ha una clientela ben variada, així com visitants, tota una parròquia, que no solament està avesada a aquesta original botiga, sinó que probablement li sembla el més normal trobar-se aquest establiment amb la seua proteica oferta, i a més amb aquest nom que també podríem posi-

tivament considerar ja de tota la vida, un nom de ressonàncies, a hores d'ara, tant fotogràfiques i tant literàries com al principi semblava tant impossible de pronunciar o retenir. El nom prové d'una foto de Cartier-Bresson d'un cartell publicitari que anuncia l'actuació del pianista Brailowsky que ha perdut la B inicial. Potser, d'alguna manera, el nom ha fet la cosa, però sense excloure'n el contrari i, per descomptat, afegint-hi l'exquisida dedicació de tot el seu personal que tan eficaçment com discreta ha creat aquest àmbit, el gestiona i l'estimula.

Els germans Pepe i Juan Pedro Font de Mora, juntament amb Ignacio Paes, foren inicialment els responsables directes de la creació de Railowsky, amb una inversió del poc capital de què disposaven aleshores, i des de fa set o huit anys, quan es buscaren uns altres menesters Pepe i Ignacio, és Juan Pedro qui capitaneja l'establiment capejant i capejant l'apassionant i d'alguna manera sanguinari món del llibre i la fotografia a València, i així és com ha esdevingut en el seu àmbit una referència de prestigi, amb les consideracions que calga, a tot l'Estat.

En general, sortosament hui dia ja no sorprén comprovar que la fotografia té un espai francament molt ampli i de prestigi, i això és un fet molt saludable. Però si retrocedim als anys huitanta, al moment d'obrir Railowsky, a la ciutat de València les iniciatives de més relleu en aquest àmbit només eren la Galeria Visor —que és la degana— i la Sala Parpalló, amb alguna altra excepció; l'Ivam obriria quatre anys més tard. Així que la presència de la fotografia a la ciutat era pràcticament marginal, i amb ben poca presència d'informació o crítica en la premsa diària i, dins de l'inqüestionable reconeixement històric, la fotografia era una manifestació amb una dubtosa repercussió en el conjunt de les arts per al que podem anomenar gran públic o el que solem considerar públic cultural.

D'acord amb el que s'ha apuntat, el volum d'activitat de Railowsky és més que considerable perquè cal considerar que sorgeix de l'esforç i del voluntarisme d'una empresa privada, molt petita –una llibreria-fotogaleria, al capdavall i al capdamunt–, que troba pagada la seua seriositat amb la complicitat i la confiança de tants fotògrafs i buscadors de llibres d'art. Després de tots aquests anys, a vegades astora pensar com van poder enfrontar-se amb un desig de professionalitat tan incipient a l'aventura de difondre la fotografia i les publicacions especialitzades en imatge, perquè això no pot realitzar-se tan sols amb il·lusió i esforç –que no és poc–, sinó amb una rigorosa seriositat, ja que al remat es tracta que una empresa cultural d'aquestes característiques assoleisca una viabilitat econòmica el més sanejada possible i que tinga una llarga navegació que porte a consolidar l'empresa, com així ha estat, sortejant tota mena de riscos.

L'exemple en aquesta època de crisis i mudances és important i demostra que, amb l'especialització, una llibreria de llibres i fotos pot fer-se i guanyar-se un espai en el mercat, un espai molt valuós en l'àmbit de la cultura més viva pel que significa d'injecció de propostes i d'idees que incrementen la pluralitat cultural en una ciutat concreta. Un espai de mesures més humanes és molt necessari, i potser així mateix molt complementari, davant l'allau dels grans esdeveniments culturals o de la cultura que cada dia s'imposen més a les grans ciutats a un ritme molt accelerat, a vegades amb un obsessiu o excessiu suport dels grans mitjans de difusió: la premsa i la televisió.

El creixement d'aquestes produccions i activitats en àmbits públics, generalment oficials, és evident que compleix unes funcions, però quan per diverses causes no és fa possible la concurrència d'altres iniciatives en una altra escala, la percepció de la creació s'aprima d'una manera considerable i tendeix a augmentar més si cap el consum de productes de l'exterior per la facilitat que sol tenir l'Administració a l'hora d'exhibir i de difondre

El nom de la llibreria-fotogaleria prové d'una foto de Cartier-Bresson d'un cartell publicitari que anuncia l'actuació del pianista Brailowsky que ha perdut la B inicial.

una qualsevol política cultural. Precisament aquesta fotogaleria-llibreria ocupa el local on anteriorment hi hagué una llibreria feminista, que hagué de tancar tant per la pressió d'algunes forces retrògrades veïnals com evidentment per la dificultat de mantenir una línia de llibres especialitzada que altrament és quasi impossible d'accedir a la ciutat. No és ara el tema, però pot apuntar-se que pèrdues com aquestes són significatives del que comporta el domini d'un mercat de masses absorbent que sempre s'imposa i dificulta que es mantinga la pluralitat dels creadors emergents o els que d'alguna manera volen mantenir la seua independència creativa.

Altrament, la Railowsky s'ha mantingut discreta pel que fa a les celebracions d'aniversari, sense oblidar-les, i s'ha centrat molt poc en els quinquennis, un poc més en els decennis, fins i tot amb grates excepcions com ara la col·lectiva «Dotze anys màgics de Railowsky» i, darrerament, perquè la cronologia obliga, en el que ha estat el vinté aniversari, que s'ha celebrat amb un relleu especial i això realment sí que dóna fe de la consistència del treball desenvolupat al llarg d'aquests anys.

En aquesta ocasió, amb el suport de la Universitat de València, la Universitat Politècnica i la Facultat de Belles Arts, es van realitzar una sèrie d'exposicions amb el títol «La imagen inquieta» –recollides en el catàleg homònim– que representen en una antologia dels 86 fotògrafs que han exposat fins ara a la llibreria i que s'hi mantenen vinculats. Els diversos apartats amb què s'organitzaren aquesta espècie de mostres tenen una gran força didàctica –i lúdica– pel que fa al contingut i l'abast tant del que ha estat la fotografia contemporània com els fotògrafs més significatius del nostre àmbit més proper, i la seua significació l'explica lúcidament Juan Vergara en la introducció del catàleg esmentat.

Aquestes sèries i alguns dels seues autors són l'abstracció (Vicente Albero, Javier Campano, Alberto García Alix, Chema Madoz, Pilar Pequeño, Pablo San Juan, etc.); l'arquitectura

(Eugene Atget, Sergio Belinchón, Joaquín Bérchez, Chema de Luelmo, Mateo Gamón, Juan Peiró, Bernand Plossu, Rafa Ramos, Alberto Schommer, etc.); el nu (Alberto Adsuara, Pepe Calvo, Francesc Jarque, Jam Montoya, Carlos Pérez Siquier, Mariano Vargas, etc.); el paisatge (Enrique Algarra, Pepe Frisuelos, Josep Vicent Monzó, Anne Rodríguez, Juan Rulfo, Rafael Vargas, etc.); el reportatge (José Aleixandre, Susi Artal, Jesús Ciscar, Ramon Massats, Xavier Miserachs, José Miquel de Miguel, etc.), i el retrat (Gerardo Cañellas, Gabriel Cualladó, Juan Manuel Díaz Burgos, José García Poveda, Daniel García Sala, Alberto Korda, Xurxo Lobato, Isabel Muñoz, Oswaldo Salas, etc.).

Més enllà del recordatori dels autors que han passat per la galeria, des de les tres primeres exposicions (Carlos Cánovas, Chema Madoz, Vicente Albero), de nou cal valorar, perquè és un fet francament constatable, tot el treball d'enriquiment de la fotografia, de recuperació històrica que s'ha fet d'alguns autors, inclosos els valencians (Botella, Peydró, Cualladó, Moltó, Sempere, etc.) i, en la mesura de les possibilitats, alguns autors estrangers que són autèntics emblemes de la fotografia, com ara Inge Morat, Cartier-Bresson o Juan Rulfo, entre altres, l'atenció al reportatge clàssic o als fotògrafs més importants dels anys 50-60, amb autors com Massats (amb «Neutral corner»), Bernard Plossu («Viatge mexicà») o Juan Rulfo, que fou la primera vegada que exposava a Espanya.

En certa mesura, quasi estem parlant, ni que siga de butxaca, d'una enciclopèdia de la fotografia que en obrir-la per qualsevol pàgina et sents abocat en un món d'imatges que et provoca constants lectures noves –i si se'm permet l'abast– tant del que ha estat el segle XX (perquè la diversitat del fenomen és abassegadora), com de les lectures o percepcions que una foto única i determinada pot ensenyar-nos no solament sobre el que mostra, sinó sobre el que sentim i entenem nosaltres com a éssers del carrer, més que en una ciutat concreta, al món, d'acord sempre amb la nostra limitada percepció, que ara és

la fotografia la que ens l'amplia i amplifica. Quan algú va pensar –i cantar– que vint anys no són res, a vegades pense que l'únic que va fer és demostrar que el seu sentit de la ironia –davant les contingències del món i la vida– era monstruós. La candorosa forma amb què ho expressà crec que també pot comparar-se al poder suggeridor que revela una instantània (tant fa que siga d'estudi o espontània), ja que una foto podrà no ser res, però probablement pot estar revelant-se'ns més de vint anys i més.

Davant d'una navegació com ara la de Railowsky, només pot dir-se «per a continuar», com també que el seu personal està veient que el vint-i-cinqué aniversari que s'acosta ja és una xifra amb un simbolisme especial que contagia un entusiasme que no podia imaginar-se en un altre moment, i per això potser cal anar més a fons i per tant rascar i aprofundir sobre el sentit de tantes coses i persones que han passat i passen per aquest establiment, fiscalment un negoci personal tradicional, però per a molts una botiga de cultura viva. I evitar caure en qualsevol temptació d'autoelogi, de manifest programàtic o de testament romàntic o tronat. Així és que hi ha el projecte de fer un documental sobre l'univers Railowsky per celebrar la prevista efemèride de la manera més creativa possible, amb la diversitat de clients i usuaris, perquè tots ells es constitueixen en la narrativa i la imatge d'aquesta època.

Al remat, una de les principals constatacions és que Railowsky ha sabut –i sap– sorprendre la nostra mirada i ha complicat la nostra percepció de la fotografia. En un temps en què es fa un ús tan abusiu de la imatge, Railowsky aporta des del seu fèrtil silenci unes perspectives molt positives perquè la lucidesa i la intel·ligència artística troben l'àmbit més propici.

Vicent Berenguer

editorials valencianes

ADONAY

POLÍGONO LA PAHILLA
CARRER FUENTE FORRAJE 171
CHIVA 46370 VALÈNCIA
TEL.: 902 154 643
FAX: 962 521 739
info@adonay.com
www.adonay.com

ADUANA VIEJA

APARTADO DE CORREOS 380
VALENCIA 46080 VALÈNCIA
TEL.: 96 363 99 12
FAX: 96 363 99 12
info@aduanavieja.com
www.aduanavieja.com

AITANA EDITORIAL

CARRER COMTE D'ALTEA, 10
ALTEA 03590 ALICANTE
TEL.: 96 584 19 46
FAX: 96 688 08 47

ALBATROS

CARRER LA OLIVERETA, 28
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 22 50
FAX: 96 370 22 46
graficasoler@terra.es

ALETA EDICIONES

CARRER L'ALTER, 2
SUECA 46419 VALÈNCIA
TEL.: 659 733 679
FAX: 96 176 20 96
info@aletaediciones.com
www.aletaediciones.com

ALFANÍ

CARRER LA FAROLA, 8
ALDAIA 46960 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 47 48
FAX: 96 150 47 48
edicionsalfanic@yahoo.es

ALGAR EDITORIAL

RONDA TINTORERS, 117
POLÍGONO INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 245 90 91
FAX: 96 240 31 91
algar@algareditorial.com
www.algareditorial.com

AMÓS BELINCHÓN

CARRER RAFEL RIVELLES, 39
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 08 22
FAX: 96 397 08 22
amosbelinchon@terra.es

ANDANA EDICIONS

CARRER VALÈNCIA, 56-BAIX
ALGEMESÍ 46680 VALÈNCIA
TEL.: 96 248 43 82
FAX: 96 248 43 82
andana@andana.net
www.andana.net

ARAÑA EDITORIAL

PLAÇA DE LAS FACULTADES, 10 B
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 369 93 85
FAX: 96 339 27 39
aeditorial@juliadelarua.com

ARTICS

PASSEIG COLOM, 39
TAVERNES DE LA VALLDIGNA
46760 VALÈNCIA
TEL.: 606 70 69 43
artics@artics.org
www.artics.org

AVANTPRESS EDICIONS

CARRER PINTOR SALVADOR
ABRIL, 26
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TELS.: 636955838 - 963220026
FAX: 96 333 86 91
edicion@avantpress.es
www.avantpress.es

BESTSELLER EDICIONES

CARRER ALMORIDA, 10
ELX 03203 ALACANT
TEL.: 96 542 52 31

BROSQUIL EDICIONS S.L.

PLAÇA PINTOR SEGRELLES, 1,
ESC. B, PTA 25
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 70 45
FAX: 96 341 83 41
alejandro@brosquilediciones.e.
telefonica.net
www.brosquilediciones.com

CAMACUC

CARRER ARZOBISPO OLAECHEA,
18-ESC.B
VALÈNCIA 46017 VALÈNCIA
TEL.: 96 357 28 56
FAX: 96 357 28 56
edicionscamacuc@hotline.com

CAMPGRÀFIC

CARRER MATIAS PERELLÓ, 17-6ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 374 92 57
FAX: 96 374 92 57

campgrafic@retemail.com
www.campgrafic.com

CARENA, EDITORS

CARRER CHIVA 21-3º-11ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 33 09
FAX: 96 316 26 98
carenaeditors@inicia.es
www.carenaeditors.com

CASTELLNOU EDITORA VALENCIANA

CARRER SALABERT, 36
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 00 38
FAX: 96 357 12 50
editora@castellnouedival.com
www.castellnouedival.com

CEIC ALFONS EL VELL

PLAÇA REI EN JAUME I, 10
GANDIA 46700 VALÈNCIA
TEL.: 96 295 95 62
FAX: 96 295 95 66
ceicalfonsevell@gandia.org
http://perso.wanadoo.es/ceicgan-
dia/menu.htm

CISS, S.A.

CARRER COLÓN, 1-5ª
VALÈNCIA 46004 VALÈNCIA
TEL.: 902 250 500
FAX: 902 250 502
clientes@ciss.es
www.ciss.es

CONSULTA DE DIFUSIÓN VETERINARIA, S.L

AVINGUDA GODOFREDO
BUENOSAIRE, 22,
CASTELLÓ DE LA PLANA
12005 CASTELLÓ
TEL.: 96 472 44 66
FAX: 964 23 65 22
consulta@consultavet.net
www.consultavet.net

DEL SÈNIA AL SEGURA

CARRER CRONISTA CARRERES,
9-7ª F
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 73 55
FAX: 96 351 73 55
editorial@delseniaalsegura.com

DYLAR EDICIONES

CARRER SANT BLAI, 62-APTDO 20
BURRIANA 12530 CASTELLÓ
TEL.: 902 44 44 13

FAX: 964 59 11 14
dylar@dylar.es
www.dylar.es

ECIR, S.A.
CARRER VILA DE MADRID, 60
POLÍGONO INDUSTRIAL
FUENTE DEL JARRO
PATERNA 46988 VALÈNCIA
TEL.: 96 132 36 25
FAX: 96 132 36 05
ecir@ecir.com
www.ecir.com

EDICEP, C.B.
CARRER ALMIRANTE CADARSO, 11
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 20 45
FAX: 96 395 22 97
edicep@edicep.com
www.edicep.com

EDICIONES BRIEF
CARRER DANIEL BALACIART, 5-BAJO
VALÈNCIA 46020 VALÈNCIA
TEL.: 96 310 60 37
FAX: 96 362 00 77
info@edibrief.com
www.edibrief.com

EDICIONES DHARMA
CARRER ELIAS ABAD, 3
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 32 00
dharma@edicionesdharma.com
www.edicionesdharma.com

EDICIONES I
CARRER LUIS OLIAG 69
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TELS.: 96 374 15 20 / 96 395 19 59
FAX: 96 374 15 20
integralia@edicionesi.com
amparo@revistadharm.com

EDICIONS BROMERA
RONDA TINTORERS, 117.
POLÍGON INDUSTRIAL I
ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 240 22 54
FAX: 96 240 31 91
bromera@bromera.com
www.bromera.com

EDICIONS DE PONENT
CALLE ANCHA 4
CASTALLA 03420 ALICANTE
TEL.: 96 526 98 68
FAX: 96 526 98 68
info@edicionsdeponent.com
www.edicionsdeponent.com

EDICIONS DEL BULLENT
CARRER DE LA TARONJA, 16
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 08 83
FAX: 96 159 08 45
info@bullent.net
www.bullent.net

EDICIONS LA XARA
AVINGUDA DE LA VALLDIGNA, 25
SIMAT DE LA VALLDIGNA
46750 VALÈNCIA
TEL.: 96 281 13 67
FAX: 96 281 13 67
laxara1@wanadoo.es
www.laxara.tk/

EDICIONS LOCALS
CARRER SAN JOSÉ, 9
NOVELDA 03660 ALACANT
TEL.: 96 560 10 33
FAX: 96 560 10 33
libreriafaranadula@hotmail.com

EDICIONS VORAMAR-
VORAMAR/SANTILLANA
CARRER VALÈNCIA, 44
PICANYA 46210 VALÈNCIA
TEL.: 96 159 44 10
FAX: 96 159 19 24
voramar@santillana.es

EDICIONS 96
CARRER SANT CRISTÒFOL, 22
CARCAIXENT 46740 VALÈNCIA
TEL.: 96 246 11 04
FAX: 96 246 14 90
edicions96@edicions96.com
www.edicions96.com

EDITILDE
CARRER GENERAL URRUTIA,
12-10ª, VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 316 30 14
FAX: 96 316 30 14
dialogoinfantil@ctv.es
www.editorialdialogo.es

EDITORIAL AFERS
AVINGUDA DR. GÓMEZ FERRER, 55
CATARROJA 46470 VALÈNCIA
TEL.: 96 126 93 94
afers@editorialafers.com
www.editorialafers.com

EDITORIAL AGUACLARA
CARRER ROSELLÓ, 55
ALACANT 03010 ALACANT

TEL.: 96 524 00 64
FAX: 96 525 93 02
edit.aguaclara@natural.es

EDITORIAL ALETHEIA
VÍA GRAN VIA MARQUES DEL
TURIA, 26
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 57 74
FAX: 96 316 13 01
aletheia@aletheiaeditorial.com
www.aletheiaeditorial.com

EDITORIAL ALFREDO ORTELLS
CARRER SAGUNTO, 5-1ª
VALÈNCIA 46009 VALÈNCIA
TEL.: 96 347 10 00
FAX: 96 347 39 10
editorial@ortells.com
www.ortells.com/

EDITORIAL ANTINEA
CARRER DOCTOR FLEMING, 6
VINARÒS 12500 CASTELLÓ
TEL.: 964 45 20 12
FAX: 964 45 20 12
antinea@editorialantinea.com

EDITORIAL CLUB UNIVERSITARIO
CARRER COTTOLENGO, 25
ALACANT 03690 ALACANT
TEL.: 96 567 61 33
FAX: 96 566 39 36
ecu@ecu.fm
www.ecu.fm

EDITORIAL DE LA UNIVERSIDAD
POLITÉCNICA DE VALÈNCIA
CAMINO DE VERA, S/N
VALÈNCIA 46021 VALÈNCIA
TEL.: 96 387 70 12
FAX: 96 387 79 12
public@upvnet.upv.es
http://antares.upv.es/dir/pubacc

EDITORIAL DENES
CARRER ARTS GRÁFIQUES, 58
PAIPORTA 46200 VALÈNCIA
TEL.: 96 397 44 66
FAX: 96 397 48 42
denes@editorialdenes.com
www.editorialdenes.com

EDITORIAL INSTITUTO DE
ESTUDIOS MODERNISTAS S.L
AVINGUDA PÉREZ GALDOS, 118-27
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 09 02
FAX: 96 385 09 02
edinesmo@infonegocio.com

EDITORIAL MARFIL SA
CARRER SAN ELOY, 17
ALCOI 03804 ALACANT
TEL.: 96 552 33 11
FAX: 96 552 34 96
editorialmarfil@editorialmarfil.com
www.editorialmarfil.com

EDITORIAL PARTENOPE
CARRER MICER MASCÓ, 6
VALENCIA 46010 VALENCIA
TEL.: 96 389 14 26
FAX: 96 362 48 73
info@partenope.es
www.partenope.es

EDITORIAL PENCIL
CARRER REY DON JAIME, 5
ALBORAYA 46120 VALÈNCIA
TEL.: 96 133 81 68
FAX: 96 133 65 71
correo@editorialpencil.es
www.editorialpencil.es

EDITORIAL PRE-TEXTOS
CARRER LUIS SANTÁNGEL, 10
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 333 32 26
FAX: 96 395 54 77
info@pre-textos.com
www.pre-textos.com

EDITORIAL PROMOLIBRO
CARRER BACHILLER, 27 BJ
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 20 29
FAX: 96 393 31 38
promolibro@arrakis.es
www.promolibro.com

EDITORIAL TIRANT LO BLANCH
CARRER ARTES GRÀFICAS, 14
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 361 00 48
FAX: 96 369 41 51
tlb@tirant.es
www.tirant.net

EDITORIAL TRES I QUATRE
CARRER SAN FERRAN, 12
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 351 64 92
FAX: 96 352 98 72
tresiquatre@tresiquatre.com
www.tresiquatre.com

EL NADIR EDICIONES, S.L.
PASSATGE VENTURA FELIÚ, 12-8ª
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 21 72

FAX: 96 380 95 12
info@editorialelnadir.com
www.editorialelnadir.com

ELLAGO EDICIONES, S.L.
CARRER PEROT DE GRANYANA,
11 BAJO
CASTELLÓ DE LA PLANA
12004 CASTELLÓ
TEL.: 964 22 70 51
FAX: 964 22 75 62
ellagoediciones@ellagoediciones.com
www.ellagoediciones.com

ENGLIBA
GRUPO DE COMUNICACIÓN
CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29-13
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 315 89 00
FAX: 96 391 59 04
ribera@engloba.net
www.engloba.net

FAXIMIL EDICIONS DIGITALS
CARRER PROGRESO, 100
VALÈNCIA 46011 VALÈNCIA
TEL.: 96 371 17 31
FAX: 96 382 87 46
info@faximil.com
www.faximil.com

FEDERICO DOMÉNECH
CARRER GREMIOS, 1
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 350 22 11
FAX: 96 359 75 20
editorial@federicodomenech.com
www.lasprovincias.es/editorial/in-
dex.htm

FORPAX
CARRER TENOR GARCÍA ROMERO, 2
VALÈNCIA 46015 VALÈNCIA
TEL.: 96 394 43 85
FAX: 96 340 11 14
formacion@forpax.es
www.forpax.es

GERMANIA
CARRER DOCTOR JOSÉ GONZÁLEZ,
99, ALZIRA 46600 VALÈNCIA
TEL.: 96 241 98 54
FAX: 96 240 60 70
germania@germania.es
www.germania.es

GRATACELS EDICIONS
CALLE EN BLANCH, 5
VALENCIA 46003 VALENCIA
TEL.: 96 316 37 13

INSTITUCIÓ ALFONS
EL MAGNÀNIM
CARRER CORONA, 36
VALÈNCIA 46003 VALÈNCIA
TEL.: 96 388 31 69
FAX: 96 388 31 70
iam@alfonselmagnanim.com
www.alfonselmagnanim.com

INSTITUT VALÈNCIÀ DE
CINEMATOGRAFIA RICARDO
MUÑOZ SUAY
PLAÇA AYUNTAMIENTO, 17
VALÈNCIA 46002 VALÈNCIA
TEL.: 96 353 93 21
FAX: 96 353 93 30
lopez_niemen@gva.es
www.ivac-lafilmoteca.es/val/filmo/
filmo.htm

INSTITUTO DE ESTUDIOS DE
MODA Y COMUNICACIÓN
CARRER GOBERNADOR VIEJO, 29
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 303 04 78
FAX: 96 391 59 04
edicion@engloba.net

LA IMPRENTA CG
CARRER CIUDAD DE CARTAGENA
2-A
PATERNA 46988 VALENCIA
TEL.: 96 134 12 77
FAX: 96 134 03 82
laimprenta@laimprentacg.com
http://laimprentacg.com

L'EIXAM EDICIONS
CARRER AUSIÀS MARCH, 36
TAVERNES BLANQUES
46016 VALÈNCIA
TEL.: 96 185 43 14
Fax: 96 186 28 11
eixam@ono.com

LLAMBERT PALMART
CARRER CARCAIXENT, 10
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 380 37 76
llambert_palmart@yahoo.com

L'ORONELLA
APARTAT DE CORREUS 6126
VALENCIA 46011 VALENCIA
TEL.: 96 356 26 56
oronella@oronella.com www.oro-
nella.com

MARJAL-GRUP EDEBÉ
CARRER ALT PALÀNCIA, 6
MISLATA 46920 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 59 70
FAX: 96 313 47 55
valència@edebe.net
www.edebedigital.com

MEDIA VACA
CARRER SALAMANCA, 49-13ª
VALÈNCIA 46005 VALÈNCIA
TEL.: 96 395 69 27 FAX: 96 395 69 27
mediavaca@eresmas.net
www.mediavaca.com

MISÈRIA I COMPANYIA
Llibreters, Editors i Paperaires
CARRER SAN NICOLÁS, 40
ALCOI 03801 ALACANT
TEL.: 96 544 973
buzon@libroantiguo.com
www.libroantiguo.com

NAU LLIBRES
CARRER PERIODISTA BADÍA, 10
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 360 33 36
FAX: 96 332 55 82
nau@naullibres.com
www.naullibres.com

NUMA EDITORIAL
CARRER GENERAL URRUTIA, 10-15
VALÈNCIA 46006 VALÈNCIA
TEL.: 96 329 01 94
FAX: 96 329 01 94
numa@numa.es
www.numa.es

ONADA EDICIONS
PLAZA DE L'AJUNTAMENT,
LOCAL 3 BENICARLÓ
12580 CASTELLÓ
TEL.: 964474641

PAGINACERO EDICIONES
CARRER ALBERIQUE, 4-8ª
VALÈNCIA 46008 VALÈNCIA
TEL.: 96 385 99 40
FAX: 96 322 85 87
pag.cero@teleline.es

PERIFÈRIC EDICIONS
CARRER SÈQUIA DE FAITANAR, 19
CATARROJA 46470 VALENCIA
TEL.: 609 426 131
periferic@hotmail.com

PHD ÀRISTOS EDITOR
APARTAT POSTAL 100
TORREVIEJA 03180 ALACANT
TEL.: 96 678 49 39
FAX: 96 571 12 99
phdaristos@phdaristos.com

PILES, EDITORIAL DE MÚSICA
CARRER ARCHENA, 33
VALÈNCIA 46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 40 27
FAX: 96 370 49 64
info@pilesmusic.com
www.pilesmusic.com

PRODIDACTA ABRIL EDICIONS
CARRER JAUME I, 48
ALAQUÀS 46970 VALÈNCIA
TEL.: 96 150 60 52
FAX: 96 150 60 52
prodidacta@wanadoo.es
www.prodidacta.com

PUBLICACIONES DE
LA GENERALITAT VALENCIANA
PLAÇA BAILÍA, 1
VALÈNCIA 46071 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 77 30
FAX: 96 386 60 91
lilig@gva.es
www.pre.gva.es/lilig

RIALLA
CARRER SAN PANCRACIO,
12-BAJO
VALÈNCIA 46009 VALÈNCIA
TEL.: 96 340 19 03
rialla@octaedro.com

SAÓ EDICIONS
CARRER ANGEL DEL ALCAZAR,
14-12ª
VALÈNCIA 46018 VALÈNCIA
TEL.: 96 370 58 41
FAX: 96 370 57 55
sao@arrakis.es

TABARCA LLIBRES
AVENIDA AUSIÀS MARCH, 184
VALÈNCIA 46026 VALÈNCIA
TEL.: 96 318 60 07
FAX: 96 318 64 32
tabarca@futurnet.es
www.tabarcallibres.com

TÀNDEM EDICIONS
CARRER SAN VICENTE, 93-1ª
VALÈNCIA 46007 VALÈNCIA
TEL.: 96 317 20 47
FAX: 96 317 22 01

tandem@tandemedicions.net
www.tandemedicions.com

THE MAGIC RIDER
CARRER GERONA, 19
ALACANT 03001 ALICANTE
TEL.: 966 004 956
themagicrider@hotmail.com
tmr.agentes@gmail.com

UNED CENTRO ASOCIADO
ALZIRA - VALÈNCIA «FRANCISCO
TOMÁS Y VALIENTE»
CARRER CASA DE LA
MISERICORDIA, 34, VALÈNCIA
46014 VALÈNCIA
TEL.: 96 313 26 21
FAX: 96 350 27 11
fihs@valencia.uned.es
www.uned.es/ca-alzira-valencia

UNIVERSITAT D'ALACANT.
SERVEI DE PUBLICACIONS /
UNIVERSIDAD DE ALICANTE.
SERVICIO DE PUBLICACIONES
CAMPUS DE SANT VICENT DEL
RASPEIG.
APARTAT DE CORREUS, 99
ALACANT 03080 ALACANT
TEL.: 96 590 34 80
FAX: 96 590 94 45
publicaciones@ua.es
http://publicaciones.ua.es

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA.
SERVICI DE PUBLICACIONS
CARRER ARTES GRÀFICAS, 13
VALÈNCIA 46010 VALÈNCIA
TEL.: 96 386 41 15
FAX: 96 386 40 67
publicacions@uv.es
www.uv.es/publicacions

UNIVERSITAT JAUME I
PUBLICACIONS
EDIFICIO RECTORAT CAMPUS RIU
SEC S/N, CASTELLÓ DE LA PLANA
12071 CASTELLÓ DE LA PLANA
TEL.: 96 472 88 21
FAX: 96 472 88 32
publicacions@uji.es
www.uji.es/publ

VERSOS Y TRAZOS
PLAÇA DEL TOSSAL, 3
VALÈNCIA 46001 VALENCIA
TEL.: 96 383 824
FAX: 617 207 437
literaria@versosytrazos.com
www.versosytrazos.com

